

MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA
BOSNE I HERCEGOVINE

UNESCO
KONVENCIJE
IZ OBLASTI KULTURE

Poštovani čitaocē,

Sa velikim zadovoljstvom vam predstavljā publikaciju u kojoj su sabrani prevodi svih UNESCO konvencija iz oblasti kulture kojima je pristupila Bosna i Hercegovina. Naime, polazeći od činjenice da su UNESCO Konvencije izuzetno značajan dio međunarodnog prava kojim su regulisana važna pitanja u različitim oblastima i aspektima kulture, Bosna i Hercegovina je samim provođenjem postupka pristupanja datim konvencijama pokazala svoju opredijeljenost ka uvođenju međunarodnih pravnih standarda i najboljih praksi, te implementaciju preporuka datih u istim.

Zahvaljujući sredstvima dobijenim kroz MDG-F program „Kultura za razvoj“ koji u Bosni i Hercegovini zajednički implementiraju tri UN agencije: UNESCO, UNDP i UNICEF, zajedno sa Ministarstvom civilnih poslova, Federalnim Ministarstvom kulture i sporta i Ministarstvom prosvjete i kulture Republike Srpske, omogućeno je izdavanje ove publikacije u kojoj su na jednom mjestu objavljeni prevodi svih konvencija.

Uvjeren sam da je ovo jedan u nizu koraka koji će stručnoj javnosti i nadležnim tijelima omogućiti uspješnu implementaciju datih konvencija. Objava ove publikacije je značajan korak ka promociji UNESCO konvencija u cijelokupnoj javnosti

Cijeneći značaj prisustva UNESCO-a na ovim prostorima i njihovog više nego značajnog doprinosa na očuvanju kulturne baštine Bosne i Hercegovine, smatram da je objava prevoda konvencija još jedan pozitivan odraz naše dobre saradnje u Bosni i Hercegovini.

U publikaciji koja je pred vama možete na jednom mjestu pronaći sve konvencije, te želim da vam budu na usluzi u vašem daljem radu i svim aktivnostima koje provodite u interesu razvoja, promocije i očuvanja kulture i kulturne baštine u Bosne i Hercegovine.

mr Sredoje Nović
Ministar civilnih poslova i
predsjednik Državne komisije za saradnju BiH s UNESCO

**KONVENCIJA
ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUČAJU ORUŽANOG SUKOBA**

KONVENCIJA ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUČAJU ORUŽANOG SUKOB

Visoke ugovorne strane,
uvažavajući da su tokom posljednjih oružanih sukoba kulturna dobra pretrpjela teška oštećenja, i da su ona, zbog razvoja ratne tehnike, sve ugroženija od uništenja;
uvjereni da štete nanesene kulturnim dobrima, bez obzira na to kojem narodu pripadala, predstavljaju štetu kulturnoj baštini čitavoga čovječanstva, jer svaki narod daje svoj doprinos svjetskoj kulturi;
smatrajući da je očuvanje kulturne baštine od velike važnosti za sve narode svijeta i da je važno toj baštini osigurati međunarodnu zaštitu;
vođene principima o zaštiti kulturnih dobara u toku oružanog sukoba ustanovljenim u Haaškim konvencijama iz 1899. i 1907. te u Washingtonskom paktu od 15. aprila 1935. godine;
smatrajući da zaštita tih dobara ne može biti efikasna ukoliko se ne organizira još u vrijeme mira, poduzimanjem i nacionalnih i međunarodnih mjera;
odlučne poduzeti sve moguće korake radi zaštite kulturnih dobara;
sporazumjele su se o sljedećim odredbama:

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE O ZAŠTITI

Član 1. DEFINICIJA KULTURNIH DOBARA

U smislu ove Konvencije, kulturnim dobrima se, bez obzira na njihovo porijeklo ili njihovog vlasnika, smatraju:

- a) pokretna ili nepokretna dobra od velikog značaja za baštinu naroda, kao što su spomenici arhitekture, umjetnički ili historijski spomenici, bilo vjerski ili svjetovni; arheološki lokaliteti; skupovi građevina koji su kao cjeline historijski ili umjetnički zanimljivi; umjetnička djela; rukopisi, knjige, i drugi umjetnički, historijski ili arheološki zanimljivi predmeti; naučne zbirke i važne zbirke knjiga, arhivske građe ili reprodukcija gore definiranih dobara;
- b) zgrade čija je generalna i stvarna namjena očuvanje ili izlaganje kulturnih dobara definiranih u tački a), kao što su muzeji, velike biblioteke, mjesta čuvanja arhivske građe, te skloništa namijenjena sklapanju pokretnih kulturnih dobara definiranih u tački a) u slučaju oružanog sukoba;
- c) centri koji sadrže znatnu količinu kulturnih dobara definiranih u tačkama a) i b), nazvani »spomenički centri«.

Član 2. ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA

U smislu ove Konvencije, zaštita kulturnih dobara obuhvata čuvanje i poštovanje tih dobara.

Član 3. ČUVANJE KULTURNIH DOBARA

Visoke ugovorne strane obavezuju se da će, preduzimajući mjere koje smatraju odgovarajućim, još u vrijeme mira pripremiti čuvanje kulturnih dobara smještenih na vlastitoj teritoriji od predvidivih posljedica oružanog sukoba.

Član 4.
POŠTOVANJE KULTURNIH DOBARA

1. Visoke ugovorne strane obavezuju se da će poštovati kulturna dobra smještena na vlastitoj teritoriji, kao i na teritoriji ostalih visokih ugovornih strana, suzdržavajući se od upotrebe tih dobara i njihove neposredne okoline ili sredstava za njihovu zaštitu u svrhe koje bi ta dobra mogle izložiti uništenju ili oštećenju u slučaju oružanog sukoba, te suzdržavajući se od ikkakovog neprijateljskog čina prema tim dobrima.

2. Od obaveza navedenih u stavu 1. ovoga člana može se odstupiti samo u slučajevima kad vojna potreba imperativno nalaže takvo odstupanje.

3. Visoke ugovorne strane obavezuju se da će, osim toga, zabraniti, spriječiti i, prema potrebi, zaustaviti svaki oblik krađe, pljačke ili otuđenja kulturnih dobara, kao i svaki vandalski čin usmjeren prema tim dobrima. One će se suzdržati od rekvizicije pokretnih kulturnih dobara smještenih na teritoriji druge visoke ugovorne strane.

4. One će se suzdržati od svih represivnih mjera prema kulturnim dobrima.

5. Nijedna visoka ugovorna strana se ne može, u odnosu na drugu visoku ugovornu stranu, osloboditi obaveza ustanovljenih u ovome članu na osnovu činjenice da druga strana nije primijenila mjere čuvanja propisane u članu 3.

Član 5.
OKUPACIJA

1. Svaka visoka ugovorna strana koja je u cijelosti ili djelomično okupirala područje druge visoke ugovorne strane, će, koliko god je to moguće, podržati napore nadležnih državnih vlasti okupiranog područja za čuvanje i očuvanje svojih kulturnih dobara.

2. Ako je potrebno preduzeti mjere za očuvanje kulturnih dobara smještenih na okupiranom području i oštećenih vojnim operacijama, i ako ih nadležne državne vlasti ne mogu preduzeti, okupacijska će sila, u mjeri u kojoj je to moguće, i u uskoj saradnji s tim vlastima, preduzeti najnužnije mjere očuvanja.

3. Svaka visoka ugovorna strana, čiju vladu pripadnici nekog pokreta otpora smatraju svojom zakonitom vladom, će upozoriti te pripadnike, ako je to moguće, na obavezu da se pridržavaju onih odredbi Konvencije koje se odnose na poštovanje kulturnih dobara.

Član 6.
OZNAČIVANJE KULTURNIH DOBARA

U skladu s odredbama člana 16., kulturna dobra se mogu označiti znakom raspoznavanja kako bi se olakšala njihova identifikacija.

Član 7.
VOJNE MJERE

1. Visoke ugovorne strane obavezuju se da će još u vrijeme mira u vojne propise i uputstva unijeti takve odredbe koje osiguravaju pridržavanje ove Konvencije i da će kod pripadnika svojih oružanih snaga podsticati duh poštovanja kulture i kulturnih dobara svih naroda.

2. Visoke ugovorne strane se obavezuju da će još u vrijeme mira, u sklopu svojih oružanih snaga, pripremiti ili uspostaviti službe ili specijaliziran kadar, čija je zadaća osigurati poštovanje kulturnih dobara i saradivati s civilnim vlastima odgovornim za čuvanje tih dobara.

POGLAVLJE II.
SPECIJALNA ZAŠTITA

Član 8.
Odobranje specijalne zaštite

1. Pod specijalnu zaštitu se može staviti ograničeni broj skloništa namijenjenih sklanjanju pokretnih kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, spomeničkih centara i drugih nepokretnih kulturnih dobara od veoma velikog značaja, pod uvjetima:

a) da se nalaze na dovoljnoj udaljenosti od velikog industrijskog centra ili od bilo kojeg važnog vojnog cilja koji je izloženo mjesto, kao što su, na primjer, aerodrom, radiostanica, organizacija koja se bavi poslovima nacionalne odbrane, relativno važna luka ili željeznička stanica ili generalni saobraćajni pravac;

b) da se ne upotrebljavaju u vojne svrhe.

2. Sklonište za pokretna kulturna dobra može se, također, bez obzira na lokaciju, staviti pod posebnu zaštitu, ako je sagrađeno tako da ga bombardiranja najvjerojatnije ne bi oštetila.

3. Smatra se da se spomenički centar upotrebljava u vojne svrhe kad se upotrebljava za premještanje vojnog osoblja ili vojne opreme, čak i prilikom prolaska. Isto vrijedi kad se aktivnosti koje su direktno povezane s vojnim operacijama, smještajem vojnog osoblja ili proizvodnjom ratnog materijala obavljaju unutar tog centra.

4. Nadziranje nekog od kulturnih dobara navedenih u stavu 1. od u tu svrhu posebno ovlaštenih naoružanih stražara, ili prisutnost policijskih snaga odgovornih za održavanje javnog reda blizu tih kulturnih dobara, ne smatra se upotrebom u vojne svrhe.

5. Ako je neko od kulturnih dobara navedenih u stavu 1. ovoga člana smješteno blizu nekog važnog vojnog cilja u smislu toga stava, ono se ipak može staviti pod posebnu zaštitu ako se visoka ugovorna strana koja takvu zaštitu zahtijeva obaveže da, u slučaju oružanog sukoba, taj cilj neće upotrijebiti i, naročito, ako je riječ o luci, željezničkoj stanici ili aerodromu, da će odatle skrenuti sav promet. U tom slučaju, takvo se skretanje mora pripremiti još u vrijeme mira.

6. Posebna zaštita se odobrava kulturnim dobrima njihovim upisom u »Međunarodni registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom«. Taj se upis može obaviti samo u skladu s odredbama ove Konvencije i pod uvjetima predviđenim u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

Član 9.

IMUNITET KULTURNIH DOBARA POD POSEBNOM ZAŠTITOM

Visoke ugovorne strane obavezuju se da će, od trenutka upisa u Međunarodni registar, osigurati imunitet kulturnih dobara pod posebnom zaštitom, suzdržavanjem od svakog neprijateljskog čina usmjerenog protiv tih dobara i, osim u slučajevima predviđenim u stavu 5. člana 8., od svake upotrebe takvih dobara ili njihove okoline u vojne svrhe.

Član 10.

OZNAČIVANJE I KONTROLA

Za vrijeme oružanog sukoba, kulturna dobra pod posebnom zaštitom moraju biti označena znakom raspoznavanja opisanim u članu 16., i biti dostupna međunarodnoj kontroli kakva je predviđena u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

Član 11.

OPOZIV IMUNITETA

1. Ako neka od visokih ugovornih strana u odnosu na bilo koje kulturno dobro pod posebnom zaštitom prekrši obaveze preuzete na osnovu člana 9., protivnička je strana, tako dugo dok to kršenje traje, oslobođena svoje obaveze da osigura imunitet dotičnog dobra. Ona će, međutim, kad god je to moguće, prethodno zahtijevati prestanak takvog kršenja u razumnom roku.

2. Osim u slučaju predviđenom u stavu 1. ovoga člana, imunitet kulturnog dobra pod posebnom zaštitom može se opozvati samo u izuzetnim slučajevima neizbježne vojne potrebe, i samo tako dugo dok ta potreba traje. Takvu potrebu može utvrditi samo zapovjednik jedinice koja je po veličini jednaka diviziji ili veća. U svim slučajevima, kad to okolnosti dopuštaju, o odluci o opozivu imuniteta se obavještava protivnička strana dovoljno vremena unaprijed.

3. Strana koja opoziva imunitet mora, što je prije moguće, pisano i navodeći razloge, obavijestiti generalnog komesara za kulturna dobra, predviđenog u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.

POGLAVLJE III. PREVOZ KULTURNIH DOBARA

Član 12. TRANSPORT POD POSEBNOM ZAŠTITOM

1. Transport isključivo namijenjen prevozu kulturnih dobara, bilo unutar neke teritorije ili na neku drugu teritoriju, može, na zahtjev zainteresirane visoke ugovorne strane, biti pod posebnom zaštitom, pod uvjetima predviđenim u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.
2. Transport pod posebnom zaštitom će biti pod međunarodnim nadzorom predviđenim u spomenutom Pravilniku, i istaće znak raspoznavanja opisan u članu 16.
3. Visoke ugovorne strane će se suzdržati od svakoga neprijateljskog čina prema transportu pod posebnom zaštitom.

Član 13. PREVOZ U HITNIM SLUČAJEVIMA

1. Ako visoka ugovorna strana ocijeni da sigurnost određenih kulturnih dobara zahtijeva njihov prevoz i da je riječ o tako hitnom pitanju da se postupak predviđen u članu 12. ne može provesti, naročito na početku oružanog sukoba, transport može isticati znak raspoznavanja opisan u članu 16., osim ako je zahtjev za imunitetom u smislu člana 12. već bio podnesen i odbijen. Koliko je god to moguće, saopštenje o transportu mora se uputiti protivničkim stranama. Transport kojim se kulturna dobra prevoze na teritoriju druge zemlje ne može isticati znak raspoznavanja, osim ako mu je imunitet izričito odobren.
2. Visoke ugovorne strane će preduzeti, koliko je god to moguće, mjere opreza potrebne kako bi se izbjeglo neprijateljsko djelovanje usmjereno protiv transporta koji je opisan u stavu 1. ovoga člana i koji ističe znak raspoznavanja.

Član 14. IMUNITET OD KONFISKACIJE, ZABRANE I ZAPLJENE

1. Imunitet od konfiskacije, zabrane i zapljene uživaju:
 - a) kulturna dobra kojima pripada zaštita predviđena u članu 12. ili ona predviđena u članu 13.;
 - b) prevozna sredstva isključivo namijenjena prevozu tih dobara.
2. Ništa u ovome članu ne ograničava pravo pregleda i kontrole.

POGLAVLJE IV. OSOBLJE

Član 15. OSOBLJE

Onoliko koliko je to spojivo s interesima sigurnosti, osoblje zaduženo za zaštitu kulturnih dobara mora se, u interesu tih dobara, poštovati i, ako padne u ruke protivničke strane, mora mu biti omogućeno da nastavi izvršavati svoje dužnosti kad kulturna dobra za koja je odgovorno također padnu u ruke protivničke strane.

POGLAVLJE V. ZNAK RASPOZNAVANJA

Član 16. ZNAK KONVENCIJE

1. Znak raspoznavanja Konvencije ima oblik šiljastoga štita okrenutoga nadolje, unakrst podijeljenog na tamnoplava i bijela polja (štit se sastoji od jednog tamnoplavog četverougla, čiji jedan ugao tvori vrh štita, i od jednoga tamnoplavog trougla iznad četverougla, a preostali prostor popunjavaju po jedan bijeli trougao sa svake strane).
2. Znak se upotrebljava pojedinačno ili kao skup od tri znaka u trouglom obliku (jedan znak ispod), pod uvjetima predviđenima u članu 17.

Član 17. UPOTREBA ZNAKA

1. Znak raspoznavanja kao skup od tri znaka može se upotrijebiti kao sredstvo identifikacije samo:
 - a) za nepokretna kulturna dobra pod posebnom zaštitom;
 - b) za transporte kulturnih dobara pod uvjetima predviđenima u članovima 12. i 13.;
 - c) za improvizirana skloništa pod uvjetima predviđenima u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.
2. Znak raspoznavanja može se upotrijebiti pojedinačno, kao sredstvo identifikacije samo:
 - a) za kulturna dobra koja nisu pod posebnom zaštitom;
 - b) za osobe odgovorne za obavljanje kontrole u skladu s Pravilnikom o izvršavanju Konvencije;
 - c) za osoblje zaduženo za zaštitu kulturnih dobara;
 - d) za lične iskaznice predviđene u Pravilniku o izvršavanju Konvencije.
3. Za vrijeme oružanog sukoba, korištenje znaka raspoznavanja u slučajevima koji nisu spomenuti u prethodnim stavovima ovoga člana, i upotreba, u bilo koju svrhu, znaka koji je sličnoga znaku raspoznavanja, je zabranjena.
4. Znak raspoznavanja ne može se staviti ni na jedno nepokretno kulturno dobro a da se istovremeno ne istakne i ovlaštenje, propisno datirano i potpisano od nadležne vlasti visoke ugovorne strane.

POGLAVLJE VI. PODRUČJE PRIMJENE KONVENCIJE

Član 18. PRIMJENA KONVENCIJE

1. Osim odredbi koje moraju biti na snazi još u vrijeme mira, ova se Konvencija primjenjuje u slučaju objavljenog rata i svakoga drugoga oružanog sukoba koji izbije između dviju ili više visokih ugovornih strana, čak i ako ratno stanje nije priznato od jedne ili više njih.
2. Konvencija se, također, primjenjuje u svim slučajevima okupacije dijela ili čitave teritorije visoke ugovorne strane, čak i ako ta okupacija ne nailazi ni na kakav oružani otpor.
3. Ako neka sila u sukobu nije strana ove Konvencije, sile koje su strane ipak ostaju njome vezane u svojim međusobnim odnosima. One će, uz to, biti vezane Konvencijom u odnosu na navedenu silu ako ona izjavi da prihvaća odredbe Konvencije, i to tako dugo dok ih primjenjuje.

Član 19.
SUKOBI KOJI NEMAJU MEĐUNARODNI KARAKTER

1. U slučaju oružanog sukoba koji nema međunarodni karakter i koji izbije na teritoriji neke od visokih ugovornih stranaka, svaka od strana u sukobu dužna je primjenjivati najmanje one odredbe ove Konvencije koje se odnose na poštovanje kulturnih dobara.
2. Strane u sukobu će nastojati posebnim sporazumima staviti na snagu sve ili dio ostalih odredbi ove Konvencije.
3. Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu može stranama u sukobu ponuditi svoje usluge.
4. Primjena prethodnih odredbi ne zadire u pravni položaj strana sukoba.

POGLAVLJE VII.
IZVRŠAVANJE KONVENCIJE

Član 20.
PRAVILNIK O IZVRŠAVANJU KONVENCIJE

Načini primjene ove Konvencije određeni su u Pravilniku o izvršavanju Konvencije, koji je njen sastavni dio.

Član 21.
SILE ZAŠTITNICE

Ova Konvencija i Pravilnik o njenom izvršavanju se primjenjuju u saradnji sa silama zaštitnicama čija je dužnost štiti interese strana u sukobu.

Član 22.
POSTUPAK MIRENJA

1. Sile zaštitnice pružaju dobre usluge u svim slučajevima kad to ocijene korisnim u interesu kulturnih dobara, naročito ako postoje nesuglasice između strana u sukobu o primjeni ili u tumačenju odredbi ove Konvencije ili Pravilnika o njenom izvršavanju.
2. U tu svrhu, svaka od sila zaštitnica može, na poziv jedne strane, generalnog direktora organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, ili samoinicijativno, stranama u sukobu predložiti sastanak njihovih predstavnika i, posebno, vlasti odgovornih za zaštitu kulturnih dobara, ako je to primjereno, na prikladno odabranom neutralnom području. Strane u sukobu dužne su provesti prijedloge o sastanku koji su im podneseni. Sile zaštitnice će predložiti stranama u sukobu da prihvate osobu koja pripada nekoj neutralnoj sili ili koju predloži generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, a koju će pozvati da u svojstvu predsjedavajućeg učestvuje na takvom sastanku.

Član 23.
POMOĆ UNESCO-A

1. Visoke ugovorne strane mogu pozvati Organizaciju Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu radi pružanja tehničke pomoći u organizaciji zaštite njihovih kulturnih dobara ili u vezi sa svakim drugim problemom koji proizlazi iz primjene ove Konvencije i Pravilnika o njenom izvršavanju. Organizacija će pružati takvu pomoć u obimu određenom njenim programom i sredstvima.
2. Organizacija je ovlaštena o tom pitanju samoinicijativno davati prijedloge visokim ugovornim stranama.

Član 24.
SPECIJALNI SPORAZUMI

1. Visoke ugovorne strane mogu sklopiti specijalne sporazume o svim pitanjima za koja im se čini primjerenim da ih urede izdvojeno.
2. Ne može se sklopiti nijedan specijalni sporazum koji bi umanjio zaštitu koju ova Konvencija osigurava kulturnim dobrima i osoblju zaduženom za njihovu zaštitu.

Član 25.
ŠIRENJE KONVENCIJE

Visoke ugovorne strane obavezuju se da će svako u svojoj zemlji, što je više moguće, u vrijeme mira i u vrijeme oružanog sukoba, širiti tekst ove Konvencije i Pravilnika o njenom izvršavanju. One se naročito obavezuju da će njegovo proučavanje unijeti u vojne i, po mogućnosti, u civilne obrazovne programe, kako bi se s principima Konvencije upoznalo cjelokupno stanovništvo, a naročito oružane snage i osoblje zaduženo za zaštitu kulturnih dobara.

Član 26.
PREVODI I IZVJEŠTAJI

1. Visoke ugovorne strane će međusobno dostavljati, preko generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, službene prevode ove Konvencije i Pravilnika o njenom izvršavanju.
2. Uz to, najmanje jedanput svake četiri godine, one će generalnom direktoru dostavljati izvještaj s informacijama koje procjenjuju odgovarajućim, o poduzetim, pripremljenim ili razmotrenim mjerama njihovih odnosnih vlasti u provođenju ove Konvencije i Pravilnika o njenom izvršavanju.

Član 27.
SASTANCI

1. Generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu može, s pristankom Izvršnog odbora, sazivati sastanke predstavnika visokih ugovornih strana. On je dužan to učiniti ako to zahtijeva najmanje jedna petina visokih ugovornih strana.
2. Ne prejudicirajući druge funkcije koje su mu povjerene ovom Konvencijom i Pravilnikom o njezinu izvršavanju, svrha sastanka je da razmotri probleme koji se odnose na primjenu Konvencije i Pravilnika o njenom izvršavanju i pripremi za to vezane preporuke.
3. Osim toga, ako je zastupljena većina visokih ugovornih strana, na sastanku se može razmotriti revizija Konvencije i Pravilnika o njenom izvršavanju, i to u skladu s odredbama člana 39.

Član 28.
SANKCIJE

Visoke ugovorne strane obavezuju se da će, u okviru svog krivičnog zakonodavstva, preduzeti sve potrebne mjere kako bi se osobe, bez obzira na njihovo državljanstvo, koje su izvršile ili naredile da se izvrši povreda ove Konvencije, progonile i podvrgnule kaznenim ili disciplinskim sankcijama.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29. JEZICI

1. Ova Konvencija je sastavljena na engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku, tako da su ta četiri teksta jednako vjerodostojna.
2. Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu će organizirati prevođenje Konvencije na ostale službene jezike svoje Generalne konferencije.

Član 30. POTPISIVANJE

Ova će Konvencija nositi datum 14. maj 1954. godine, i do 31. decembra 1954. godine ostaje otvorena za potpisivanje svim državama pozvanim na Konferenciju koja je održana u Haagu od 21. aprila 1954. do 14. maja 1954. godine.

Član 31. RATIFIKACIJA

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji država potpisnica u skladu s njihovim odnosnim ustavnim procedurama.
2. Isprave o ratifikaciji polažu se kod generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

Član 32. PRISTUPANJE

Od dana stupanja na snagu, ova Konvencija će biti otvorena za pristup svim državama spomenutim u članu 30. koje nisu potpisnice, kao i svim ostalim državama koje Izvršni odbor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu pozove da pristupe. Pristupanje se ostvaruje polaganjem isprave o pristupanju kod generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

Član 33. STUPANJE NA SNAGU

1. Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseca nakon što bude položeno pet isprava o ratifikaciji.
2. Poslije toga, ona stupa na snagu za svaku visoku ugovornu stranu tri mjeseca nakon polaganja njene isprave o ratifikaciji ili pristupanju.
3. U situacijama predviđenim u članovima 18. i 19., za strane koje su položile isprave o ratifikaciji ili pristupanju prije ili nakon početka neprijateljstava ili okupacije, Konvencija stupa na snagu odmah. U takvim će slučajevima generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu na najbrži mogući način dostaviti obavijesti predviđene u članu 38.

Član 34. STVARNA PRIMJENA

1. Države strane Konvencije će poduzeti, na dan njenog stupanja na snagu, sve potrebne mjere kako bi osigurale njenu stvarnu primjenu u periodu od šest mjeseci nakon tog stupanja na snagu.
2. To je period, za svaku državu koja položi ispravu o ratifikaciji ili pristupanju nakon dana stupanja Konvencije na snagu, šest mjeseci od dana polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupu.

Član 35.
PRIMJENA KONVENCIJE NA DRUGA PODRUČJA

U trenutku ratifikacije ili pristupa, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, svaka visoka ugovorna strana može, obavještenjem upućenim generalnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, izjaviti da će se ova Konvencija primjenjivati na sve ili na neke od teritorija za čije je međunarodne odnose ona odgovorna. Spomenuto obavještenje stupa na snagu tri mjeseca nakon datuma njegovog prijema.

Član 36.
ODNOS PREMA PRETHODNIM KONVENCIJAMA

1. U odnosima između sila koje su vezane Haškim konvencijama o zakonima i običajima ratovanja na kopnu (IV.) te o bombardiranju od pomorskih snaga u vrijeme rata (IX.), bilo onima od 29. jula 1899. ili onima od 18. oktobra 1907. godine, i koje su strane ove Konvencije, ova druga dopunjuje spomenutu Konvenciju (IX.) i Pravilnik uz spomenutu Konvenciju (IV.) te zamjenjuje znak opisan u članu 5. spomenute Konvencije (IX.) znakom opisanim u članu 16. ove Konvencije, u slučajevima u kojima ova Konvencija i Pravilnik o njenom izvršavanju predviđaju upotrebu tog znaka raspoznavanja.

2. U odnosima između sila koje su vezane Washingtonskim paktom od 15. aprila 1935. godine za zaštitu umjetničkih i naučnih ustanova i historijskih spomenika (Roerichov pakt) i koje su strane ove Konvencije, ova druga dopunjuje Roerichov pakt i zamjenjuje zastavu raspoznavanja opisanu u članu III. Roerichova pakta znakom određenim u članu 16. ove Konvencije, u slučajevima u kojima ova Konvencija i Pravilnik o njenom izvršavanju predviđaju upotrebu toga znaka raspoznavanja.

Član 37.
OTKAZIVANJE

1. Svaka visoka ugovorna strana može otkazati ovu Konvenciju u vlastito ime ili u ime svake teritorije za čije je međunarodne odnose ona odgovorna.
2. Otkaz se dostavlja pisanom ispravom koja se polaže kod generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.
3. Otkaz stupa na snagu godinu dana nakon prijema isprave o otkazu. Međutim, ako u trenutku isteka te godine strana koja otkazuje učestvuje u oružanom sukobu, otkaz neće stupiti na snagu sve do prestanka neprijateljstava ili, u svakom slučaju, tako dugo dok se ne završe operacije vraćanja kulturnih dobara.

Član 38.
OBAVIJESTI

Generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu će obavijestiti države navedene u članovima 30. i 32., kao i Ujedinjene narode, o polaganju svih isprava o ratifikaciji, pristupu ili prihvatanju predviđenih u članovima 31., 32. i 39. te o obavještenjima i otkazima predviđenim u odnosnim članovima 35., 37. i 39.

Član 39.
REVIZIJA KONVENCIJE I PRAVILNIKA O NJENOM IZVRŠAVANJU

1. Svaka visoka ugovorna strana može predložiti izmjene ove Konvencije i Pravilnika o njenom izvršavanju. Tekst svake predložene izmjene dostavlja se generalnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, koji će ga dostaviti svakoj visokoj ugovornoj stranki, sa zahtjevom da ga u roku od četiri mjeseca izvijesti o tome:

- a) želi li da se sazove konferencija radi razmatranja predložene izmjene;
- b) je li sklona prihvatanju predložene izmjene bez održavanja konferencije;
- c) je li sklona odbijanju predložene izmjene bez sazivanja konferencije.

2. Odgovore primljene na osnovu stava 1. ovoga člana generalni direktor dostavlja svim visokim ugovornim stranama.

3. Ako su sve visoke ugovorne strane, koje su u određenom roku izvijestile generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku

i kulturu, u skladu sa tačkom b) stava 1. ovoga člana, obavijestile generalnog direktora da su sklone prihvaćanju izmjene bez održavanja konferencije, on će notifikaciju njihove odluke izvršiti u skladu s članom 38. Izmjena stupa na snagu za sve visoke ugovorne strane kad istekne devedeset dana od te notifikacije.

4. Generalni direktor saziva konferenciju visokih ugovornih strana radi razmatranja predložene izmjene ako to zahtijeva više od jedne trećine visokih ugovornih strana.

5. Izmjene Konvencije ili Pravilnika o njenom izvršavanju, podvrgnute postupku predviđenom u prethodnom stavu, stupaju na snagu tek nakon što ih jednoglasno usvoje visoke ugovorne strane zastupljene na konferenciji, i prihvati svaka visoka ugovorna strana.

6. Prihvatanje visokih ugovornih strana izmjena Konvencije ili Pravilnika o njenom izvršavanju koje usvoji konferencija spomenuta u stavovima 4. i 5., vrši se polaganjem službene isprave kod generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

7. Nakon stupanja na snagu izmjena ove Konvencije ili Pravilnika o njenom izvršavanju, samo tako izmijenjeni tekst Konvencije i Pravilnika o njenom izvršavanju ostaje otvoren za ratifikaciju ili pristupanje.

Član 40. REGISTRACIJA

U skladu sa članom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova će se Konvencija registrirati u Sekretarijatu Ujedinjenih naroda na zahtjev generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

U potvrdu toga su potpisani, prema propisima ovlašteni, potpisali ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Haagu, 14. maja 1954. godine, u jednom jedinom primjerku koji se polaže u arhive Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, a čije će vjerne ovjerene kopije biti upućene svim državama navedenim u članovima 30. i 32., kao i Ujedinjenim narodima.

PRAVILNIK O IZVRŠAVANJU KONVENCIJE ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUČAJU ORUŽANOG SUKOBA

POGLAVLJE I. KONTROLA

Član 1. MEĐUNARODNI POPIS OSOBA

Čim Konvencija stupi na snagu, generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu će utvrditi međunarodni popis sastavljen od svih osoba imenovanih od visokih ugovornih strana, sposobnih za obavljanje dužnosti generalnog komesara komesara za kulturna dobra. Taj će se popis periodično revidirati na inicijativu generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, a na osnovu zahtjeva visokih ugovornih strana.

Član 2. ORGANIZIRANJE KONTROLE

Čim neka visoka ugovorna strana postane učesnica oružanog sukoba na koji se primjenjuje član 18. Konvencije:

- a) ona će imenovati predstavnika za kulturna dobra smještenog na svojoj teritoriji; ako okupira neku drugu teritoriju, dužna je imenovati posebnog predstavnika za kulturna dobra na toj teritoriji;
- b) sila zaštitnica svake strane koja je protivnička toj visokoj ugovornoj strani će imenovati delegate kod ove druge, u skladu sa članom 3. koji slijedi;
- c) kod te visoke ugovorne strane će se imenovati generalni komesar za kulturna dobra, u skladu sa članom 4.

Član 3. IMENOVANJE DELEGATA SILA ZAŠTITNICA

Sila zaštitnica imenuje svoje delegate iz reda članova diplomatskog ili konzularnog osoblja ili, uz pristanak strane kod koje će biti akreditirani, iz reda drugih osoba.

Član 4. IMENOVANJE GENERALNOG KOMESARA

1. Generalni komesar za kulturna dobra će biti odabran s međunarodnog popisa osoba zajedničkim sporazumom između strane kod koje će biti akreditiran i sila zaštitnica protivničkih strana.
2. Ako strane ne postignu sporazum u roku od tri sedmice računajući od početka pregovora o tom pitanju, zahtijevat će od predsjednika Međunarodnog suda da imenuje generalnog komesara, koji će svoju dužnost preuzeti tek pošto dobije pristanak strane kod koje će biti akreditiran.

Član 5. ZADAĆE DELEGATA

Delegati sila zaštitnica utvrđuju kršenja Konvencije, istražuju, uz pristanak strane kod koje su akreditirani, okolnosti u kojima su se dogodila, preduzimaju korake na mjestu događaja kako bi ih zaustavili te, ako je to potrebno, obavještavaju generalnog komesara. Njega stalno obavještavaju o svom djelovanju.

Član 6.
ZADAĆE GENERALNOG KOMESARA

1. Generalni komesar za kulturna dobra razmatra, zajedno s predstavnicima strane kod koje je akreditiran i zainteresiranim delegatima, pitanja koja se pojave u vezi s primjenom Konvencije.
2. U slučajevima predviđenima ovim Pravilnikom, on je ovlašten za donošenje odluka i imenovanja.
3. Uz pristanak strane kod koje je akreditiran, on ima pravo narediti istragu ili je sam voditi.
4. Kod strana u sukobu ili njihovih sila zaštitnica on preduzima sve korake koje smatra korisnim za primjenu Konvencije.
5. On sastavlja potrebne izvještaje o primjeni Konvencije i dostavlja ih zainteresiranim stranama i njihovim silama zaštitnicama. Kopije tih izvještaja upućuje generalnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, koji može koristiti samo u njima sadržane tehničke podatke.
6. Ako nema sile zaštitnice, generalni komesar obavlja dužnosti povjerene sili zaštitnici članovima 21. i 22. Konvencije.

Član 7.
INSPEKTORI I STRUČNJACI

1. Svaki put kad generalni komesar za kulturna dobra, na zahtjev zainteresiranih delegata ili nakon savjetovanja s njima to smatra potrebnim, predlaže strani kod koje je akreditiran da prihvati osobu u svojstvu inspektora za kulturna dobra, kojoj će se povjeriti određena zadaća. Inspektor je odgovoran samo generalnom komesaru.
2. Generalni komesar, delegati i inspektori mogu se obratiti za usluge stručnjacima, koji će se, također, predložiti za prihvatanje stranki spomenutih u prethodnom stavu.

Član 8.
OBAVLJANJE KONTROLE

Generalni komesari za kulturna dobra, delegati sila zaštitnica, inspektori i stručnjaci ni u kom slučaju ne smiju prekoračiti svoja ovlaštenja. Oni naročito moraju voditi računa o potrebama sigurnosti visoke ugovorne strane kod koje su akreditirani, i u svim okolnostima postupati u skladu sa zahtjevima vojne situacije o kakvoj ih je obavijestila ta visoka ugovorna strana.

Član 9.
ZAMJENA SILA ZAŠTITNICA

Ako se strana u sukobu ne koristi ili se prestane koristiti djelovanjem sile zaštitnice, može se zamoliti da neka neutralna država preuzme dužnosti sile zaštitnice koje se tiču imenovanja generalnog komesara za kulturna dobra u skladu s postupkom predviđenim u članu 4. Tako imenovani generalni komesar će, ako zatreba, povjeriti inspektorima dužnosti delegata sila zaštitnica određene ovim Pravilnikom.

Član 10.
TROŠKOVI

Nagrada i troškovi generalnog komesara za kulturna dobra, inspektora i stručnjaka padaju na teret strane kod koje su akreditirani. Nagrada i troškovi delegata sila zaštitnica predmet su sporazuma između tih sila i država čije interese štite.

POGLAVLJE II. POSEBNA ZAŠTITA

Član 11. IMPROVIZIRANA SKLONIŠTA

1. Ako je, tokom oružanog sukoba, visoka ugovorna strana, zbog nepredviđenih okolnosti, prisiljena urediti improvizirano sklonište i ako želi da se ono stavi pod posebnu zaštitu, ona će o toj činjenici odmah obavijestiti generalnog komesara koji je kod nje akreditiran.
2. Ako generalni komesar smatra da okolnosti i značaj kulturnih dobara koja su sklonjena u to improvizirano sklonište opravdavaju takvu mjeru, on može ovlastiti visoku ugovornu stranu da takvo sklonište označi znakom raspoznavanja određenim u članu 16. Konvencije. O svojoj će odluci bez odlaganja obavijestiti zainteresirane delegate sila zaštitnica, od kojih svaki može, u roku od trideset dana, narediti da se odmah izvrši skidanje znaka.
3. Čim ti delegati izraze svoju saglasnost, ili ako je rok od trideset dana protekao a da nijedan od zainteresiranih delegata nije stavio prigovor, i ako improvizirano sklonište, prema mišljenju generalnog komesara, ispunjava uvjete predviđene u članu 8. Konvencije, generalni komesar će od generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu zahtijevati da sklonište upiše u Registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom.

Član 12. MEĐUNARODNI REGISTAR KULTURNIH DOBARA POD POSEBNOM ZAŠTITOM

1. Utvrđuje se Međunarodni registar kulturnih dobara pod posebnom zaštitom.
2. Generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu vodi taj Registar. Kopije dostavlja generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda i visokim ugovornim stranama.
3. Registar je podijeljen na odjeljke, svaki od njih u ime jedne visoke ugovorne strane. Svaki odjeljak je podijeljen na tri stava pod ovim naslovima: skloništa, spomenički centri, ostala nepokretna kulturna dobra. Generalni direktor određuje koje podatke sadrži svaki odjeljak.

Član 13. ZAHTJEVI ZA UPIS

1. Svaka visoka ugovorna strana može generalnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu podnijeti zahtjeve za upis u Registar određenih skloništa, spomeničkih centara ili drugih nepokretnih kulturnih dobara smještenih na njenoj teritoriji. Takvi zahtjevi sadrže podatke o mjestu gdje se ta dobra nalaze i potvrdu da ta dobra ispunjavaju uvjete predviđene u članu 8. Konvencije.
2. U slučaju okupacije, okupacijska sila ima pravo podnijeti takav zahtjev.
3. Generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu će bez odlaganja poslati kopije zahtjeva za upis svakoj visokoj ugovornoj strani.

Član 14. PRIGOVORI

1. Svaka visoka ugovorna stranka može, pismom upućenim generalnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, podnijeti prigovor na upis nekoga kulturnog dobra. On to pismo mora primiti u roku od četiri mjeseca od dana kad je poslao kopiju zahtjeva za upis.
2. Takav prigovor mora biti obrazložen, ali tako da jedini valjani razlozi mogu biti:
 - a) da dobro nije kulturno dobro;
 - b) da dobro ne ispunjava uvjete spomenute u članu 8. Konvencije.
3. Generalni direktor će bez odlaganja poslati kopiju pisma s prigovorom visokim ugovornim stranama. Ako je to potrebno, on će zatražiti mišljenje Međunarodnog odbora za kulturna dobra, umjetničke i historijske lokalitete i arheološke iskopine te, ako to ocijeni korisnim, svakoga drugog nadležnog tijela ili osobe.

4. Generalni direktor ili visoka ugovorna strana koja zahtijeva upis može, kod visoke ugovorne strane koja je podnijela prigovor, poduzeti sve korake koje smatra potrebnim kako bi se prigovor povukao.

5. Ako visoka ugovorna strana, nakon što je u vrijeme mira podnijela zahtjev za upis nekoga kulturnog dobra u Registar, postane učesnica oružanog sukoba prije nego što je upis izvršen, generalni direktor će odmah upisati dotično kulturno dobro u Registar privremeno, u očekivanju usvajanja, povlačenja ili poništenja svakoga prigovora koji može ili je mogao biti podnesen.

6. Ako u roku od šest mjeseci od dana kad je primio pismo s prigovorom generalni direktor ne primi od visoke ugovorne strane koja je podnijela prigovor obavijest o tome da je prigovor povučen, visoka ugovorna strana koja je podnijela zahtjev za upis može zahtijevati arbitražu u skladu s postupkom predviđenim u sljedećem stavu.

7. Zahtjev za arbitražu mora se podnijeti najkasnije godinu dana od dana kad je generalni direktor primio pismo s prigovorom. Svaka od dviju strana spora imenuje jednog arbitra. U slučaju kad je neki zahtjev za upis bio predmet više od jednoga prigovora, visoke ugovorne strane koje su podnijele prigovor imenuju zajedno jednog arbitra. Ta će dva arbitra odabrati glavnog arbitra s međunarodnog popisa predviđenoga u članu 1. ovoga Pravilnika. Ako se arbitri o tom odabiru ne mogu složiti, oni će zamoliti predsjednika Međunarodnog suda pravde da imenuje glavnog arbitra, koji se ne mora neophodno odabrati s međunarodnog popisa. Tako uspostavljen arbitražni sud određuje vlastiti postupak. Na njegove odluke nema prava žalbe.

8. Svaka visoka ugovorna strana može, u trenutku kad izbije spor u kojem je strana, izjaviti da ne želi primijeniti arbitražni postupak predviđen u prethodnome stavu. U tom slučaju će generalni direktor prigovor na zahtjev za upis podnijeti visokim ugovornim stranama. Prigovor će se usvojiti samo ako to visoke ugovorne strane odluče dvotrećinskom većinom onih koje su glasale. Glasa se dopisno, osim ako generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu ne smatra da je potrebno sazivanje sastanka na osnovu ovlaštenja koja su mu data članom 27. Konvencije. Ako generalni direktor odluči da se glasa dopisno, on će pozvati visoke ugovorne strane da mu u zapečaćenim pismima dostave svoje glasove u roku od šest mjeseci od dana kad im je upućen poziv da to učine.

Član 15.

UPIS

1. Generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu će zatražiti da se upiše u Registar, pod rednim brojem, svako kulturno dobro za koje je podnesen zahtjev za upis ako taj zahtjev nije, u roku predviđenom u stavu 1. člana 14., bio predmet prigovora.

2. U slučaju kad je podnesen prigovor, a s izuzetkom odredbe stava 5. člana 14., generalni direktor će upisati dobro u Registar samo ako je prigovor povučen ili ako nije usvojen u skladu sa postupkom ustanovljenim u stavu 7. člana 14. ili onim ustanovljenim u stavu 8. istog člana.

3. U slučaju predviđenom u stavu 3. člana 11. generalni direktor će upisati dobro u Registar ako to zahtijeva generalni komesar za kulturna dobra.

4. Generalni direktor će, bez odlaganja, generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda, visokim ugovornim stranama i, na zahtjev strane koje zahtijeva upis, svim ostalim državama navedenima u članovima 30. i 32. Konvencije, poslati ovjerenu kopiju svakog upisa u Registar. Upis stupa na snagu trideset dana nakon slanja tih kopija.

Član 16.

BRISANJE

1. Generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu će zatražiti da se kulturno dobro briše iz Registra:

a) na zahtjev visoke ugovorne strane na čijoj se teritoriji dobro nalazi;

b) ako je visoka ugovorna strana koja je podnijela zahtjev za upis otkazala Konvenciju, i to kad taj otkaz stupi na snagu;

c) u slučaju predviđenom u stavu 5. člana 14. kad je neki prigovor usvojen u skladu sa postupkom spomenutim u stavu 7. člana 14. ili onim predviđenim u stavu 8. istog člana.

2. Generalni direktor će, bez odlaganja, generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda i svim državama koje su primile kopiju upisa u Registar, poslati ovjerenu kopiju svakog brisanja iz Registra. Brisanje stupa na snagu trideset dana nakon slanja takvih kopija.

POGLAVLJE III. PRIJEVOZ KULTURNIH DOBARA

Član 17. POSTUPAK ZA STJECANJE IMUNITETA

1. Zahtjev spomenut u stavu 1. člana 12. Konvencije upućuje se generalnom komesaru za kulturna dobra. U njemu se moraju navesti razlozi za njegovo podnošenje, te približan broj i značaj kulturnih dobara koje treba prevesti, mjesto gdje se ta dobra u to vrijeme nalaze, novo predviđeno mjesto, prevozna sredstva, put kojim će ići, predviđeni datum prevoza i sve druge korisne informacije.

2. Ako generalni komesar, nakon što prihvati mišljenja koja smatra relevantnim, procijeni da je taj prevoz opravdan, on će se posavjetovati sa zainteresiranim delegatima sila zaštitnica o mjerama za njegovo obavljanje. Nakon takvog savjetovanja, on će o tom prevozu obavijestiti zainteresirane strane u sukobu, uključujući u to saopštenje sve korisne informacije.

3. Generalni komesar imenuje jednog ili više inspektora koji će se uvjeriti da transport sadrži samo dobra navedena u zahtjevu, da se prevoz obavlja na odobrene načine i da transport nosi znak raspoznavanja. Taj inspektor ili ti inspektori prate transport do odredišta.

Član 18. PREVOZ U INOZEMSTVO

Ako se prevoz pod posebnom zaštitom obavlja na teritoriju druge zemlje, uređen je ne samo članom 12. Konvencije i članom 17. ovoga Pravilnika, nego i sljedećim odredbama:

a) za vrijeme dok se kulturna dobra nalaze na teritoriji druge države, ta je država ostavoprimalac i brine se o tim dobrima s jednakom pažnjom kakvu posvećuje svojim kulturnim dobrima sličnog značaja;

b) država ostavoprimalac će vratiti ta dobra tek nakon prestanka sukoba; taj će se povrat ostvariti u roku od šest mjeseci nakon što je zatražen;

c) za vrijeme uzastopnih prevoza, i za vrijeme dok se nalaze na području druge države, kulturna dobra su izuzeta od konfiskacije i ne mogu biti predmet raspolaganja ni ostavodavca niti ostavoprimalca. Međutim, ako to sigurnost dobara zahtijeva, ostavoprimalac može, uz pristanak ostavodavca, dati prevesti dobra na područje treće zemlje, pod uvjetima predviđenim u ovome članu;

d) zahtjev za stavljanje pod posebnu zaštitu mora sadržavati navod da država na čije se područje dobra prevoze prihvata odredbe ovoga člana.

Član 19. OKUPIRANO PODRUČJE

Kad visoka ugovorna strana koja okupira teritoriju druge visoke ugovorne strane prevozi kulturna dobra u sklonište smješteno negdje drugo na toj teritoriji, a u nemogućnosti je pridržavati se postupka predviđenog u članu 17. Pravilnika, taj se prevoz ne smatra otuđenjem u smislu članu 4. Konvencije ako generalni komesar za kulturna dobra, nakon što se savjetuje s redovnim osobljem za zaštitu, pismeno potvrdi da su okolnosti prouzrokovale neophodnost takvog prevoza.

POGLAVLJE IV. ZNAK RASPOZNAVANJA

Član 20. POSTAVLJANJE ZNAKA

1. Stavljanje znaka raspoznavanja i stepen njegove vidljivosti prepušteni su procjeni nadležnih vlasti svake visoke ugovorne strane. Znak se može isticati na zastavama i na trakama oko ruke; on se može naslikati na neki predmet ili prikazati na neki drugi prikladan način.

2. Međutim, u slučaju oružanog sukoba, ne prejudicirajući moguće potpunije označavanje, znak se mora staviti na transporte u slučajevima predviđenim

u članovima 12. i 13. Konvencije, tako da bude danju jasno vidljiv iz zraka, kao i sa zemlje.

Znak treba biti vidljiv sa zemlje:

- a) u pravilnim razmacima, dovoljnim kako bi se jasno naznačila granica spomeničkog centra pod posebnom zaštitom;
- b) na ulazu u druga nepokretna kulturna dobra pod posebnom zaštitom.

Član 21. IDENTIFIKACIJA OSOBA

1. Osobe spomenute u članu 17. stavu 2. tačkama b) i c) Konvencije mogu nositi traku oko ruke sa znakom raspoznavanja, izdatom i sa žigom nadležnih vlasti.

2. Te osobe nose posebnu ličnu iskaznicu sa znakom raspoznavanja. Ta iskaznica sadrži najmanje prezime, imena, datum rođenja, položaj ili čin i dužnost nosioca. Iskaznica sadrži fotografiju nosioca, kao i njegov potpis ili njegove otiske prstiju, ili oboje. Na njoj je otisnut suhi žig nadležnih vlasti.

3. Svaka visoka ugovorna strana utvrđuje uzorak lične iskaznice prema uzorku koji je kao primjer priložen ovom Pravilniku. Visoke ugovorne strane jedna drugoj dostavljaju uzorak koji upotrebljavaju. Svaka lična iskaznica, po mogućnosti, se izrađuje u najmanje dva primjerka, od kojih jedan čuva vlast koja ju je izdala.

4. Spomenute osobe se ne mogu, osim iz opravdanih razloga, lišiti njihove lične iskaznice niti prava nošenja trake oko ruke.

PROTOKOL

Visoke ugovorne strane sporazumjele su se kako slijedi:

I.

1. Svaka visoka ugovorna strana se obavezuje da će spriječiti izvoz kulturnih dobara s teritorije koju je okupirala u vrijeme oružanog sukoba, a koja su definirana u članu 1. Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, potpisane u Haagu 14. maja 1954. godine.
2. Svaka visoka ugovorna strana se obavezuje da će sekvestrirati kulturna dobra koja su na njezino područje direktno ili indirektno uvezena s bilo koje okupirane teritorije. Ta će se sekvestracija izvršiti bilo automatski u trenutku uvoza ili, ako se to ne učini, na zahtjev vlasti te teritorije.
3. Svaka visoka ugovorna strana se obavezuje da će, nakon prestanka neprijateljstava, nadležnim vlastima prethodno okupirane teritorije vratiti kulturna dobra koja se kod nje nalaze, ako su ta dobra izvezena suprotno principima iz stava 1. Ta se dobra nikada ne mogu zadržati na ime ratne odštete.
4. Visoka Ugovorna strana, čija je obaveza bila spriječiti izvoz kulturnih dobara s teritorije koju je okupirala, mora platiti odštetu poštom posjedniku kulturnih dobara, koja se moraju vratiti u skladu s prethodnim stavom.

II.

5. Kulturna dobra porijeklom s teritorije visoke ugovorne strane koja je ona, radi njihove zaštite od opasnosti oružanog sukoba, predala na čuvanje na teritoriju druge visoke ugovorne strane, ova druga će, nakon prestanka neprijateljstava, vratiti nadležnim vlastima teritorije porijekla.

III.

6. Ovaj će Protokol nositi datum 14. maja 1954. godine, i do 31. decembra 1954. godine ostaje otvoren za potpisivanje svim državama pozvanima na Konferenciju koja je održana u Haagu od 21. aprila 1954. do 14. maja 1954. godine.
7. a) Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji država potpisnica u skladu s njihovim odnosnim ustavnim procedurama.
b) Isprave o ratifikaciji polažu se kod generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.
8. Od dana stupanja na snagu ovaj će Protokol biti otvoren za pristup svim državama spomenutim u stavu 6. koje nisu potpisnice, kao i svim ostalim državama koje Izvršni odbor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu pozove da pristupe. Pristupanje se ostvaruje polaganjem isprave o pristupanju kod generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.
9. Države navedene u stavovima 6. i 8. mogu, pri potpisivanju, ratifikaciji ili pristupanju, izjaviti da neće biti vezane odredbama odjeljka I. ili odredbama odjeljka II. ovoga Protokola.
10. a) Ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca nakon što bude položeno pet isprava o ratifikaciji.
b) Poslije toga on stupa na snagu za svaku visoku ugovornu stranu tri mjeseca nakon polaganja njene isprave o ratifikaciji ili pristupanju.
c) U situacijama predviđenima u članovima 18. i 19. Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, potpisane u Haagu 14. maja 1954., za strane koje su položile isprave o ratifikaciji ili pristupu prije ili nakon početka neprijateljstava ili okupacije, Protokol stupa na snagu odmah. U takvim će slučajevima generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu na najbrži mogući način dostaviti obavijesti predviđene u stavu 14.
11. a) Države strane Protokola će preduzeti na dan njegovog stupanja na snagu sve potrebne mjere kako bi osigurale njegovu stvarnu primjenu u periodu od šest mjeseci nakon tog stupanja na snagu.
b) Taj je rok, za svaku državu koja položi ispravu o ratifikaciji ili pristupanju nakon dana stupanja Protokola na snagu, šest mjeseci od dana polaganja njezine isprave o ratifikaciji ili pristupu.
12. U trenutku ratifikacije ili pristupa, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, svaka visoka ugovorna strana može, notifikacijom upućenom generalnom direktoru Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, izjaviti da će se ovaj Protokol primjenjivati na sve, ili na neke od teritorija za čije je međunarodne odnose ona odgovorna. Spomenuta notifikacija stupa na snagu tri mjeseca nakon datuma njenog prijema.
13. a) Svaka visoka ugovorna strana može otkazati ovaj Protokol u vlastito ime ili u ime svake teritorije za čije je međunarodne odnose ona odgovorna.
b) Otkaz se notificira pismenom ispravom koja se polaže kod generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.
c) Otkaz stupa na snagu učinak godinu dana nakon prijema isprave o otkazu. Međutim, ako u trenutku isteka te godine strana koja otkazuje

učestvuje u oružanom sukobu, otkaz neće stupiti na snagu do prestanka neprijateljstava ili, u svakom slučaju, tako dugo dok se ne završe operacije vraćanja kulturnih dobara.

14. Generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu će obavijestiti države navedene u stavovima 6. i 8., kao i Ujedinjene narode, o polaganju svih isprava o ratifikaciji, pristupanju ili prihvatanju predviđenih u stavovima 7., 8. i 15. te o notifikacijama i otkazima predviđenim u odnosu na stavke 12. i 13.

15. a) Ovaj Protokol se može revidirati ako reviziju zahtijeva više od jedne trećine visokih ugovornih strana.

b) U tu svrhu, generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu saziva konferenciju.

c) Izmjene ovoga Protokola stupaju na snagu tek nakon što ih jednoglasno usvoje visoke ugovorne strane zastupljene na konferenciji i prihvati svaka visoka ugovorna strana.

d) Prihvatanje visokih ugovornih stranaka izmjena ovoga Protokola koje usvoji konferencija spomenuta u tačkama b) i c), obavlja se polaganjem službene isprave kod generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

e) Nakon stupanja na snagu izmjena ovoga Protokola, samo tako izmijenjeni tekst ovog Protokola ostaje otvoren za ratifikaciju ili pristupanje.

U skladu sa članom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ovaj će se Protokol registrirati u Uredu Ujedinjenih naroda na zahtjev generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

U potvrdu toga su potpisani, propisno ovlašteni, potpisali ovaj Protokol.

Sastavljeno u Haagu, 14. maja 1954., na engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku, s tim da su ta četiri teksta jednako vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku koji se polaže u arhive Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, a čije će se vjerne ovjerene kopije dostaviti svim državama navedenima u stavovima 6. i 8., kao i Ujedinjenim narodima.

DRUGI PROTOKOL UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUČAJU ORUŽANOG SUKOB

Strane,

Svjesne potrebe poboljšanja zaštite kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba i uspostave pojačanog sistema zaštite posebno određenih kulturnih dobara. Ponovno potvrđujući značaj odredbi Konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, sastavljene u Haagu 14. maja 1954. godine, i ističući neophodnost dopune tih odredbi mjerama za jačanje njihovog provođenja. Želeći visokim ugovornim stranama Konvencije osigurati načine užeg uključivanja u zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba utvrđivanjem odgovarajućih postupaka. Smatrajući da bi pravila koja uređuju zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba trebala odražavati razvoj međunarodnog prava. Potvrđujući da će pravilima običajnog međunarodnog prava i dalje biti uređena pitanja koja nisu uređena odredbama ovoga Protokola. Sporazumjele su se kako slijedi:

Poglavlje 1. UVOD

Član 1. DEFINICIJE

U smislu ovoga Protokola:

- a) „strana“ označava državu - stranu ovoga Protokola,
- b) „kulturno dobro“ označava kulturna dobra kako su definirana u članu 1. Konvencije,
- c) „Konvencija“ označava Konvenciju za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, sastavljenu u Haagu 14. maja 1954. godine,
- d) „visoka ugovorna strana“ označava državu - stranu Konvencije,
- e) „pojačana zaštita“ označava sistem pojačane zaštite uspostavljen članovima 10. i 11.,
- f) „vojni cilj“ označava objekat koji po svojoj prirodi, smještaju, svrsi ili upotrebi djelotvorno doprinosi vojnoj akciji i čije potpuno ili djelimično uništenje, zauzimanje ili onesposobljenje pruža u danim okolnostima jasnu vojnu prednost,
- g) „protivpravno“ označava pod prisilom ili na drugi način kršeći važeća pravila unutrašnjih zakona okupiranoga područja ili međunarodnog prava,
- h) „Popis“ označava Međunarodni popis kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom, ustanovljen u skladu s članom 27. stava 1. tačkom b),
- i) „generani direktor“ označava generalnog direktora UNESCO-a,
- j) „UNESCO“ označava Organizaciju Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu,
- k) „Prvi protokol“ označava Protokol za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, sastavljen u Haagu 14. maja 1954. godine.

Član 2. ODNOS PREMA KONVENCIJI

Ovaj Protokol dopunjuje Konvenciju u odnosima između strana.

Član 3. PODRUČJE PRIMJENE

1. Uz odredbe koje se primjenjuju u vrijeme mira, ovaj Protokol se primjenjuje u situacijama navedenima u članu 18. stav 1. i 2. Konvencije, te u članu 22. stav 1.
2. Ako neka od strana u oružanom sukobu nije vezana ovim Protokolom, strane ovoga Protokola ostaju njime vezane u svojim međusobnim odnosima. One će, uz to, biti vezane ovim Protokolom u odnosu na državu stranu oružanog sukoba koja nije njime vezana ako ona prihvati odredbe ovog Protokola, i to tako dugo dok ih primjenjuje.

Član 4.
ODNOSI IZMEĐU POGLAVLJA 3. I OSTALIH ODREĐABA KONVENCIJE I OVOGA PROTOKOLA

Primjena odredbi poglavlja 3. ovoga Protokola ne zadire u:

1. primjenu odredbi poglavlja I Konvencije i poglavlja 2. ovoga Protokola,
2. primjenu odredbi poglavlja II Konvencije, osim što će se, između strana ovoga Protokola ili između strane i države koja prihvati i primjenjuje ovaj Protokol u skladu s članom 3. stavom 2., ako je kulturnom dobru odobrena i posebna zaštita i pojačana zaštita, primijeniti samo odredbe o pojačanoj zaštiti.

Poglavlje 2.
OPĆE ODREĐBE O ZAŠTITI

Član 5.
ČUVANJE KULTURNIH DOBARA

Pripreme mjere koje se za čuvanje kulturnih dobara od predvidivih posljedica oružanog sukoba, u skladu sa članom 3. Konvencije, preduzimaju u vrijeme mira uključuju, prema potrebi, izradu popisa kulturnih dobara, planiranje vanrednih mjera zaštite od požara ili urušenja, pripremu za premještanje pokretnih kulturnih dobara ili osiguranje odgovarajuće zaštite takvih dobara na mjestima gdje se nalaze, i određivanje nadležnih vlasti odgovornih za čuvanje kulturnih dobara.

Član 6.
POŠTOVANJE KULTURNIH DOBARA

S ciljem osiguranja poštovanja kulturnih dobara u skladu s članom 4. Konvencije:

- a) na odstupanje na osnovi imperativne vojne potrebe u smislu člana 4. stava 2. Konvencije radi usmjerivanja neprijateljskog čina prema kulturnom dobru, može se pozivati samo onda i tako dugo dok:
 - (i) je to kulturno dobro svojom funkcijom pretvoreno u vojni cilj, i
 - (ii) nema drugog, stvarno mogućeg rješenja za postizanje slične vojne prednosti kakvu pruža usmjerivanje neprijateljskog čina prema tom cilju,
- b) na odstupanje na osnovi imperativne vojne potrebe u smislu člana 4. stava 2. Konvencije radi upotrebe kulturnih dobara za svrhe koje će ih vjerojatno izložiti uništenju ili oštećenju, može se pozivati samo onda i tako dugo dok nije moguć izbor između takve upotrebe kulturnih dobara i nekoga drugog stvarno mogućeg načina za postizanje slične vojne prednosti,
- c) u slučaju napada zasnovanog na odluci donesenoj u skladu s tačkom a), mora se unaprijed dati djelotvorno upozorenje kad god to okolnosti dopuštaju.

Član 7.
MJERE OPREZA PRI NAPADU

Ne zadirući u ostale mjere opreza propisane međunarodnim humanitarnim pravom pri izvođenju vojnih operacija, svaka strana u sukobu mora:

- a) učiniti sve što je stvarno moguće kako bi provjerila da ciljevi koje će napasti nisu kulturna dobra zaštićena na osnovu člana 4. Konvencije,
- b) preduzeti sve stvarno moguće mjere opreza pri izboru sredstava i metoda napada kako bi se izbjeglo, i u svakom slučaju svelo na minimum, slučajno oštećenje kulturnih dobara zaštićenih na osnovu člana 4. Konvencije,
- c) se suzdržati od donošenja odluke o izvođenju napada od kojega se može očekivati da će prouzrokovati slučajno oštećenje kulturnih dobara zaštićenih na osnovu člana 4. Konvencije, koje bi bilo prekomjerno u odnosu na predviđenu stvarnu i direktnu vojnu prednost, te
- d) opozvati ili prekinuti napad ako postane jasno:
 - (i) da je cilj kulturno dobro zaštićeno na osnovu člana 4. Konvencije,
 - (ii) da se može očekivati kako će napad prouzrokovati slučajno oštećenje kulturnih dobara zaštićenih na osnovu člana 4. Konvencije, koje bi bilo prekomjerno u odnosu na predviđenu stvarnu i direktnu vojnu prednost.

Član 8.
MJERE OPREZA OD POSLJEDICA NEPRIJATELJSTVA

Strane u sukobu moraju u najvećoj stvarno mogućoj mjeri:

- a) premjestiti pokretna kulturna dobra iz blizine vojnih ciljeva ili osigurati odgovarajuću zaštitu na mjestima gdje se nalaze,
- b) izbjeći smještanje vojnih ciljeva blizu kulturnih dobara,

Član 9.
ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA NA OKUPIRANOM PODRUČJU

1. Ne zadirući u odredbe članova 4. i 5. Konvencije, strana koja je u cijelosti ili djelimično okupirala područje druge strane, zabranit će i spriječiti, što se tiče okupiranoga područja:

- a) svaki protivpravni izvoz, neko drugo premještanje ili prenos vlasništva kulturnih dobara,
- b) svako arheološko iskopavanje, osim ako je ono neosporno nužno radi čuvanja, evidentiranja ili očuvanja kulturnih dobara,
- c) svaku prepravku ili promjenu namjene kulturnih dobara, s namjerom prikrivanja ili uništenja kulturnih, historijskih ili naučnih dokaza.

2. Svako arheološko iskopavanje, prepravka ili promjena namjene kulturnih dobara na okupiranom području mora se izvršiti u uskoj saradnji s nadležnim državnim vlastima toga područja, osim ako okolnosti to ne dopuštaju.

Poglavlje 3.
POJAČANA ZAŠTITA

Član 10.
POJAČANA ZAŠTITA

Kulturno dobro se može staviti pod pojačanu zaštitu ako ispunjava sljedeća tri uvjeta:

- a) da je to kulturna baština od najveće važnosti za čovječanstvo,
- b) da je zaštićeno odgovarajućim unutrašnjim pravnim i administrativnim mjerama, kojima mu se priznaje izuzetna kulturna i historijska vrijednost i osigurava najviši nivo zaštite,
- c) da se ne upotrebljava u vojne svrhe ili za zaštitu vojnih položaja, i da je stranka pod čijom se kontrolom kulturno dobro nalazi dala izjavu kojom potvrđuje da se tako neće upotrijebiti.

Član 11.
ODOBRAVANJE POJAČANE ZAŠTITE

1. Svaka stranka mora Odboru podnijeti popis kulturnih dobara za koja namjerava zahtijevati odobrenje pojačane zaštite.
2. Stranka pod čijom je nadležnošću ili kontrolom kulturno dobro može zahtijevati njegovo uvrštenje u Popis koji se ustanovljuje u skladu s članom 27. stavom 1. tačkom b). Taj zahtjev sadrži sve potrebne informacije koje se tiču kriterija spomenutih u članu 10. Odbor može pozvati stranku da zahtijeva uvrštenje toga kulturnog dobra u Popis.
3. Ostale strane, Međunarodni odbor Plavog štita, i druge nevladine organizacije sa relevantnom ekspertizom, mogu Odboru preporučiti određeno kulturno dobro. U takvim slučajevima, Odbor može odlučiti da pozove stranu da podnese zahtjev za uvrštenje tog kulturnog dobra u Popis.
4. Ni zahtjev za uvrštenje kulturnog dobra smještenog na području nad kojim suverenost ili nadležnost potražuje više od jedne države, niti uvrštenje toga dobra u Popis, ni na koji način ne prejudicira prava strana na spor.
5. Nakon što primi zahtjev za uvrštenje u Popis, Odbor o zahtjevu obavještava sve strane. Strane mogu, u roku od šezdeset dana, podnijeti Odboru prigovor na takav zahtjev. Ti prigovori se trebaju zasnivati samo na kriterijima spomenutima u članu 10. Oni moraju biti određeni i odnositi se na činjenice. Odbor razmatra te prigovore, s tim da, prije donošenja odluke, pruži strani koja zahtijeva uvrštenje priliku da odgovori. Kad se takvi prigovori nađu pred Odborom, odluka o uvrštenju u Popis donosi se, bez obzira na član 26, većinom od četiri petine prisutnih članova koji su glasali.

6. Pri odlučivanju o zahtjevu, Odbor bi trebao tražiti savjet od vladinih i nevladinih organizacija, kao i od pojedinih stručnjaka.
7. Odluka o odobrenju ili o odbijanju pojačane zaštite može se donijeti samo na osnovu kriterija spomenutih u članu 10.
8. U iznimnim slučajevima, kad Odbor zaključi da strana koja zahtijeva uvrštenje kulturnog dobra u Popis ne može ispuniti kriterij iz člana 10. tačke b), on može odobriti pojačanu zaštitu pod uvjetom da stranka koja je podnijela zahtjev podnese molbu za međunarodnu pomoć na osnovu člana 32.
9. Čim započnu neprijateljstva, strana u sukobu može, zbog vanredne situacije, zahtijevati pojačanu zaštitu kulturnih dobara koja su pod njenom nadležnošću ili kontrolom, podnošenjem zahtjeva Odboru. Taj će zahtjev Odbor odmah prosljediti svim stranama u sukobu. U takvim slučajevima, Odbor hitno razmatra prigovore uključenih strana. Odluka o odobravanju privremene pojačane zaštite donosi se što je prije moguće, bez obzira na član 26. većinom od četiri petine članova Odbora koji su prisutni i glasaju. Odbor može odobriti privremenu pojačanu zaštitu očekujući ishod redovnog postupka odobravanja pojačane zaštite, pod uvjetom da su ispunjeni kriteriji sadržani u članu 10. tačkama a) i c).
10. Pojačanu zaštitu kulturnog dobra Odbor odobrava od trenutka njegovog uvrštenja u Popis.
11. Generalni direktor će, bez odlaganja, obavijestiti generalnog sekretara Ujedinjenih naroda i sve strane o svakoj odluci Odbora da uvrsti kulturno dobro u Popis.

Član 12. **IMUNITET KULTURNIH DOBARA POD POJAČANOM ZAŠTITOM**

Strane u sukobu osiguravaju imunitet kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom suzdržavajući se od toga da takva dobra učine predmetom napada, te da njih ili njihovu neposrednu okolinu upotrijebe za podršku vojnoj akciji.

Član 13. **GUBITAK POJAČANE ZAŠTITE**

1. Kulturno dobro pod pojačanom zaštitom gubi takvu zaštitu samo:
 - a) ako se takva zaštita suspendira ili ukine u skladu sa članom 14. ili
 - b) ako, i tako dugo dok je to dobro svojom upotrebom postalo vojni cilj.
2. U okolnostima navedenima u stavu 1. tački b) takvo dobro može biti predmet napada samo:
 - a) ako je napad jedino stvarno moguće sredstvo za okončanje upotrebe toga dobra kako je izloženo u stavu 1. tački b),
 - b) ako su preduzete sve stvarno moguće mjere opreza u izboru sredstava i metoda napada u smislu okončavanja takve upotrebe, ili, u svakom slučaju, kako bi se svela na minimum oštećenja toga kulturnog dobra,
 - c) osim ako okolnosti ne dopuštaju, radi nužnosti neposredne samoodbrane:
 - (i) ako je zapovijed za napad data na najvišem operativnom nivou zapovijedanja,
 - (ii) ako je protivničkim snagama unaprijed dato djelotvorno upozorenje kojim se zahtijeva okončanje upotrebe navedene u stavu 1. tački b),
 - (iii) ako je protivničkim snagama dat razuman rok da poprave stanje.

Član 14. **SUSPENZIJA I UKINUĆE POJAČANE ZAŠTITE**

1. Kad kulturno dobro više ne ispunjava neki od kriterija iz člana 10. ovoga Protokola, Odbor može suspendirati ili ukinuti pojačanu zaštitu toga dobra njegovim skidanjem s Popisa.
2. U slučaju teškog kršenja člana 12. u odnosu na kulturno dobro pod pojačanom zaštitom koje proizlazi iz upotrebe za podršku vojnoj akciji, Odbor može suspendirati pojačanu zaštitu toga dobra. Kad su takva kršenja uzastopna, Odbor može, izuzetno, ukinuti pojačanu zaštitu toga dobra njegovim skidanjem s Popisa.
3. Generalni direktor će, bez odgode, obavijestiti generalnog sekretara Ujedinjenih naroda i sve strane ovog Protokola o svakoj odluci Odbora da suspendira ili ukine pojačanu zaštitu kulturnog dobra.
4. Prije donošenja takve odluke, Odbor pruža stranama priliku da iznesu svoja gledišta.

Poglavlje 4.

KAZNENA ODGOVORNOST I NADLEŽNOST

Član 15.

Teška kršenja ovog Protokola

1. Svaka osoba čini kazneno djelo u smislu ovog Protokola ako namjerno, i kršenjem Konvencije ili ovoga Protokola počini bilo koje od sljedećih djela:
 - a) učini kulturo dobro pod pojačanom zaštitom predmetom napada,
 - b) upotrijebi kulturo dobro pod pojačanom zaštitom ili njegovu neposrednu okolinu za podršku vojnoj akciji,
 - c) u velikim razmjerima uništi ili prisvoji kulturo dobro zaštićeno Konvencijom i ovim Protokolom,
 - d) učini kulturo dobro zaštićeno Konvencijom i ovim Protokolom predmetom napada,
 - e) krađu, pljačku ili otuđenje kulturnih dobara zaštićenih Konvencijom ili vandalske radnje prema takvim dobrima.
2. Svaka će strana usvojiti potrebne mjere, kako bi u svom unutrašnjem pravu propisala da su kaznena djela navedena u ovome članu kaznena djela koja se izriče primjerena kazna. Pritom će se strane pridržavati općih principa prava i međunarodnog prava, uključujući pravila kojima se pojedinačna krivična odgovornost proširuje i na osobe koje nisu neposredni počinioci kaznenog djela.

Član 16.

NADLEŽNOST

1. Ne zadirući u stav 2., svaka će strana preduzeti potrebne zakonodavne mjere kako bi uspostavila nadležnost u pogledu kaznenih djela navedenih u članu 15. u sljedećim slučajevima:
 - a) kad je takvo kazneno djelo počinjeno na području te države,
 - b) kad je navodni počinitelj državljanin te države,
 - c) ako je riječ o kaznenim djelima navedenim u članu 15. stavu 1. tački a) – c), kad se navodni počinitelj nalazi na njenom području.
2. Što se tiče vršenja nadležnosti, i ne zadirući u član 28. Konvencije:
 - a) ovaj Protokol ne sprečava utvrđivanje lične krivične odgovornosti niti utiče na nadležnost suda zasnovanu na važećim odredbama domaćeg prava ili međunarodnog prava, niti je od uticaja na nadležnost suda koja se zasniva na međunarodnom običajnom pravu,
 - b) osim ako država koja nije strana ovoga Protokola prihvati i primjenjuje njegove odredbe u skladu s članom 3. stavom 2., pripadnici oružanih snaga i državljani države koja nije strana ovoga Protokola, izuzimajući one državljane koji služe u oružanim snagama države koja je strana ovoga Protokola, ne podliježu pojedinačnoj krivičnoj odgovornosti na temelju ovoga Protokola, niti ovaj Protokol nameće obavezu da se u odnosu na te osobe uspostavi nadležnost ili da ih se izruči.

Član 17.

KRIVIČNO GONJENJE

1. Ukoliko Strana na čijem se području nalazi navodni počinitelj kaznenog djela iz člana 15. stava 1. tačke a) – c), ne izruči tu osobu, dostavit će predmet, bez izuzetka i nepotrebnog odugovlačenja, nadležnim tijelima radi krivičnog gonjenja i vođenja postupka u skladu s domaćim pravom ili, ukoliko je primjenjivo, relevantnim odredbama međunarodnog prava.
2. Ne zadirući u odredbe relevantnog međunarodnog prava, ako se ono primjenjuje, svakoj osobi protiv koje se vodi postupak na osnovu Konvencije ili ovoga Protokola, garantuje se pravo na pravično postupanje i pravično suđenje, u svim fazama postupka, u skladu s domaćim pravom i međunarodnim pravom, i ni u kom slučaju ta osoba neće imati nepovoljnija zagamotovana prava od onih koja su propisana međunarodnim pravom.

Član 18. **IZRUČENJE**

1. Smatra se da su kaznena djela navedena u članu 15. stavu 1. tački a) – c) obuhvaćena u svakom ugovoru o izručenju, sklopljenom između strana prije stupanja ovoga Protokola na snagu, kao kaznena djela koja podliježu izručenju. Strane se obavezuju da će takva kaznena djela obuhvatiti u svim ugovorima o izručenju koje će ubuduće međusobno sklopiti.

2. Kad strana koja izručenje uvjetuje postojanjem ugovora primi zahtjev za izručenje od strane s kojom nije vezana ugovorom o izručenju, zamoljena strana može, po vlastitom izboru, smatrati ovaj Protokol pravnom osnovom za izručenje što se tiče kaznenih djela navedenih u članu 15. stavu 1. tački a) – c).

3. Strane koje izručenje ne uvjetuju postojanjem ugovora međusobno priznaju kaznena djela navedena u članu 15. stavu 1. tački a) – c) kao kaznena djela koja podliježu izručenju, pod uvjetima predviđenim pravom zamoljene stranke.

4. Za svrhu izručenja za kaznena djela iz člana 15. stava 1. tačke a) – c), kada je to potrebno, smatrat će se da su ta djela počinjena, osim u mjestu izvršenja, i na području strana čija je nadležnost ustanovljena na osnovu odredbe člana 16. stava 1.

Član 19. **UZAJAMNA PRAVNA POMOĆ**

1. Strane će pružiti uzajamnu pomoć, u najvećoj mogućoj mjeri, tokom istražnog ili krivičnog postupka ili postupka izručenja za kaznena djela iz člana 15., uključujući pomoć u pribavljanju dokaza kojima raspolažu i koji su potrebni za vođenje postupka.

2. Svoje obaveze na osnovu stava 1., strane izvršavaju u skladu sa svim ugovorima ili drugim sporazumima o uzajamnoj pravnoj pomoći koji među njima postoje. U nedostatku takvih ugovora ili sporazuma, strane jedna drugoj uzajamno pružaju pravnu pomoć u skladu sa svojim unutrašnjim pravom.

Član 20. **RAZLOZI ZA ODBIJANJE**

1. U svrhu izručenja kaznena djela navedena u članu 15. stavu 1., tački a) – c), a u svrhu uzajamne pravne pomoći krivična djela navedena u članu 15. ne smatraju se političkim kaznenim djelima, ni kaznenim djelima povezanim s političkim kaznenim djelima, niti kaznenim djelima podstaknutim političkim motivima. Prema tome, zahtjev za izručenje ili za uzajamnu pravnu pomoć po osnovu takvih kaznenih djela, ne može se odbiti samo na osnovu razloga da se odnosi na političko krivično djelo, krivično djelo povezano s političkim kaznenim djelom ili kaznenim djelom podstaknutim političkim motivima.

2. Nijedna odredba ovoga Protokola se ne smije tumačiti kao da nameće obavezu izručenja ili pružanja uzajamne pravne pomoći ako zamoljena strana ima čvrste razloge da vjeruje da je zahtjev za izručenje za kaznena djela navedena u članu 15. stavu 1. tački a) – c), ili zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć što se tiče kaznenih djela navedenih u članu 15. podnesen radi krivičnog gonjenja ili kažnjavanja osobe zbog njezine rase, vjeroispovijesti, nacionalnosti, etničkog porijekla ili političkog mišljenja, ili da bi udovoljenje zahtjevu bilo štetno za položaj te osobe iz bilo kojega od tih razloga.

Član 21. **MJERE U POGLEDU OSTALIH KRŠENJA**

Ne zadirući u član 28. Konvencije, svaka će strana usvojiti one zakonodavne, administrativne ili disciplinske mjere koje su potrebne radi suzbijanja sljedećih djela, ako se počine namjerno:

- a) svake upotrebe kulturnih dobara kršenjem Konvencije ili ovoga Protokola,
- b) svakog protivpravnog izvoza, nekoga drugog premještanja ili prenosa vlasništva kulturnih dobara s okupiranog područja kršenjem Konvencije ili ovoga Protokola.

Poglavlje 5.

ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA U ORUŽANIM SUKOBIMA KOJI NEMAJU MEĐUNARODNI KARAKTER

Član 22.

ORUŽANI SUKOBI KOJI NEMAJU MEĐUNARODNI KARAKTER

1. Ovaj Protokol se primjenjuje u slučaju oružanog sukoba koji nema međunarodni karakter i koji izbije na teritoriji jedne od strana.
2. Ovaj Protokol se ne primjenjuje na situacije unutrašnjih nemira i napetosti, kao što su pobune, izolirani i sporadični nasilni postupci te druga djela slične prirode.
3. Ni na koju odredbu ovoga Protokola ne može se pozivati a da to bude na štetu suverenosti ili odgovornosti vlade da svim zakonitim sredstvima održava ili ponovo uspostavi pravni poredak ili da brani nacionalno jedinstvo i teritorijalnu cjelovitost države.
4. Nijedna odredba ovoga Protokola ne zadire u primarnu nadležnost strane, na čijoj je teritoriji izbio oružani sukob koji nema međunarodni karakter, u pogledu kršenja navedenih u članu 15.
5. Ni na koju odredbu ovoga Protokola ne može se pozivati kao na opravdanje za direktno ili indirektno miješanje, iz bilo kojega razloga, u oružani sukob ili u unutrašnje ili vanjske poslove strane na čijoj je teritoriji taj sukob izbio.
6. Primjena ovoga Protokola na situaciju spomenutu u stavu 1. ne utiče na pravni položaj strana u sukobu.
7. UNESCO može stranama u sukobu ponuditi svoje usluge.

Poglavlje 6.

INSTITUCIONALNA PITANJA

Član 23.

SASTANAK STRANA

1. Sastanak strana će se sazvati istovremeno s Generalnom konferencijom UNESCO-a i u koordinaciji sa Sastankom visokih ugovornih strana, ako je generalni direktor sazvaio takav sastanak.
2. Sastanak strana usvaja svoj poslovnik.
3. Funkcije Sastanka strana su sljedeće:
 - a) birati članove Odbora, u skladu s članom 24. stavom 1.,
 - b) potvrđivati smjernice koje je Odbor izradio u skladu s članom 27. stavom 1. tačkom a),
 - c) davati uputstva i osigurati nadzor Odbora nad korištenjem Fonda,
 - d) razmatrati izvještaje koje Odbor podnosi u skladu s članom 27. stavom 1. tačkom d),
 - e) raspravljati o svakom problemu koji se odnosi na primjenu ovoga Protokola i, prema potrebi, davati preporuke.
4. Na zahtjev najmanje jedne petine strana, generalni direktor saziva vanredni Sastanak strana.

Član 24.

ODBOR ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUČAJU ORUŽANOG SUKOBA

1. Ovime se osniva Odbor za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba. Njega čini dvanaest strana koje bira Sastanak strana.
2. Odbor se sastaje jedanput godišnje na redovnom zasjedanju, a na vanrednim zasjedanjima kad to procijeni potrebnim.
3. Pri određivanju sastava Odbora, strane nastoje osigurati pravičnu zastupljenost različitih svjetskih regija i kultura.
4. Strane članice Odbora za svoje predstavnike biraju osobe koje su stručne na polju kulturne baštine, odbrane ili međunarodnog prava, i nastoje, međusobno se savjetujući, osigurati da Odbor u cjelini posjeduje odgovarajuće stručno znanje u svim ovim oblastima.

Član 25.
TRAJANJE MANDATA

1. Strana se bira u Odbor na period od četiri godine, a može se odmah ponovno izabrati samo jedanput.
2. Bez obzira na odredbe stava 1., trajanje mandata polovine članova izabranih na prvom izboru prestaje na kraju prvog redovnog zasjedanja Sastanka strana nakon onoga na kom su bili izabrani. Te članove ždrijebom određuje predsjednik toga Sastanka nakon prvog izbora.

Član 26.
POSLOVNIK

1. Odbor usvaja svoj poslovnik.
2. Većina članova čini kvorum. Odluke Odbora donose se dvotrećinskom većinom članova koji glasaju.
3. Članovi ne učestvuju u glasanju ni o kojoj odluci o kulturnim dobrima koja su pogođena oružanim sukobom u kojem su oni strane.

Član 27.
FUNKCIJE

1. Funkcije Odbora su sljedeće:
 - a) izraditi smjernice za provođenje ovog Protokola,
 - b) odobriti, suspendirati ili ukinuti pojačanu zaštitu kulturnih dobara, te uspostaviti, ažurirati i unapređivati Popis kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom,
 - c) pratiti i nadzirati provođenje ovog Protokola i promovirati identifikaciju kulturnih dobara pod pojačanom zaštitom,
 - d) razmatrati i komentirati izvještaje strana, prema potrebi tražiti razjašnjenja, i pripremati vlastiti izvještaj za Sastanak strana,
 - e) primati i razmatrati zahtjeve za međunarodnu pomoć po osnovu člana 32.,
 - f) odlučivati o korištenju Fonda,
 - g) svaka druga funkcija koju mu dodijeli Sastanak strana.
2. Funkcije Odbora obavljaju se u saradnji s generalnim direktorom.
3. Odbor saraduje s međunarodnim i nacionalnim vladinim i nevladinim organizacijama čiji su ciljevi slični ciljevima Konvencije, Prvog protokola i ovog Protokola. Radi pomoći u obavljanju svojih funkcija, Odbor može na svoje sastanke pozvati, u savjetodavnom svojstvu, ugledne stručne organizacije, poput onih koje imaju službene veze s UNESCO-om, uključujući Međunarodni odbor Plavog štita (ICBS) i njegova sastavna tijela. Predstavnici Međunarodnog centra za izučavanje očuvanja i restauracije kulturnih dobara (Rimski centar) i Međunarodnog odbora Crvenog krsta (ICRC) mogu se, takođe, pozvati u savjetodavnom svojstvu.

Član 28.
SEKRETARIJAT

Odboru pomaže Sekretarijat UNESCO-a, koji priprema dokumentaciju Odbora i dnevni red njegovih sastanaka, te osigurava izvršenje njegovih odluka.

Član 29.
FOND ZA ZAŠTITU KULTURNIH DOBARA U SLUČAJU ORUŽANOG SUKOB

1. Ovim se osniva Fond u sljedeće svrhe:
 - a) dodijeliti finansijsku ili drugu pomoć za podršku pripremnim ili drugim mjerama koje treba preduzeti u vrijeme mira, u skladu, uz ostalo, s članom 5., članom 10. tačkom b) i članom 30., te
 - b) dodijeliti finansijsku ili drugu pomoć za podršku vanrednim, privremenim ili drugim mjerama zaštite kulturnih dobara u periodu oružanog sukoba ili obnove koja slijedi odmah nakon prestanka neprijateljstva, u skladu, uz ostalo, s članom 8. tačkom a).
2. Fond djeluje kao depozitarni fond, u skladu s finansijskim propisima UNESCO-a.
3. Sredstva iz Fonda koriste se isključivo u svrhe o kojima odluči Odbor, u skladu s uputstvima određenim u članu 23. stavu 3. tački c). Odbor može prihvatiti doprinose namijenjene samo određenom programu ili projektu, pod uvjetom da je Odbor donio odluku o provođenju takvoga programa ili projekta.
4. Prihode fonda čine:
 - a) dobrovoljni doprinosi strana,
 - b) doprinosi, darovi ili legat:
 - (i) drugih država,
 - (ii) UNESCO-a ili drugih organizacija iz sistema Ujedinjenih naroda,
 - (iii) drugih međuvladinih ili nevladinih organizacija, i
 - (iv) javnih ili privatnih tijela, ili pojedinaca,
 - c) sve kamate koje fondu pritječu,
 - d) sredstva od prikupljenih doprinosa i prihodi od događaja organiziranih u korist Fonda,
 - e) svi ostali prihodi odobreni uputstvima koja važe za Fond.

Poglavlje 7.
ŠIRENJE INFORMACIJA I MEĐUNARODNA POMOĆ

Član 30.
ŠIRENJE

1. Strane će nastojati, primjerenim sredstvima, naročito obrazovnim i informativnim programima, jačati uvažavanje i poštivanje kulturnih dobara kod cjelokupnoga stanovništva.
2. Strane će, što je moguće više moguće, širiti informacije o ovom Protokolu i u vrijeme mira i u vrijeme oružanog sukoba.
3. Sve vojne ili civilne vlasti koje su u vrijeme oružanog sukoba odgovorne za primjenu ovoga Protokola moraju u potpunosti poznavati njegov tekst. U tu će svrhu, zavisno od slučaja, strane:
 - a) ugraditi u svoje vojne propise smjernice i uputstva o zaštiti kulturnih dobara,
 - b) izraditi i provoditi, u saradnji s UNESCO-om, te mjerodavnim vladinim i nevladinim organizacijama, mirnodopske programe obuke i obrazovanja,
 - c) prenositi jedna drugoj, preko generalnog direktora, informacije o zakonima, administrativnim odredbama i preduzetim mjerama radi provođenja tačaka a) i b),
 - d) što je prije moguće, obavijestiti jedna drugu, preko generalnog direktora, o zakonima i administrativnim odredbama koje usvoje radi osiguranja primjene ovoga Protokola.

Član 31.
MEĐUNARODNA SARADNJA

U situacijama teških kršenja ovoga Protokola, strane se obavezuju djelovati zajednički, putem Odbora, ili pojedinačno, u saradnji s UNESCO-om i Ujedinjenim narodima, u skladu sa Poveljom Ujedinjenih naroda.

Član 32. **MEĐUNARODNA POMOĆ**

1. Strana može od Odbora zatražiti međunarodnu pomoć za kulturna dobra pod pojačanom zaštitom, kao i pomoć za pripremu, izradu i provođenje zakona, administrativnih odredbi i mjera navedenih u članu 10.
2. Strana u sukobu koja nije strana ovoga Protokola, ali prihvaća i primjenjuje odredbe u skladu s članom 3. stavom 2., može od Odbora zatražiti odgovarajuću međunarodnu pomoć.
3. Odbor donosi pravila o podnošenju molbe za međunarodnu pomoć i određuje moguće oblike te pomoći.
4. Strane se podstiču na davanje tehničke pomoći svake vrste, putem Odbora, onim stranama ili stranama u sukobu koje to zatraže.

Član 33. **POMOĆ UNESCO-A**

1. Strana se može obratiti UNESCO-u za tehničku pomoć u organizaciji zaštite svojih kulturnih dobara, posebno što se tiče pripremnih mjera koje treba preduzeti kako bi se osiguralo čuvanje kulturnih dobara, preventivnih i organizacijskih mjera za vanredna stanja, te izrade nacionalnih popisa kulturnih dobara ili u vezi sa svakim drugim problemom koji proizlazi iz primjene ovoga Protokola. UNESCO pruža takvu pomoć u granicama svog programa i mogućnosti.
2. Strane se podstiču na pružanje tehničke pomoći na bilateralnom i multilateralnom nivou.
3. UNESCO je ovlašten da o tim pitanjima samoinicijativno daje prijedloge stranama.

Poglavlje 8. **IZVRŠAVANJE OVOGA PROTOKOLA**

Član 34. **SILE ZAŠTITNICE**

Ovaj Protokol se primjenjuje u saradnji sa silama zaštitnicama, čija je dužnost štititi interese strana u sukobu.

Član 35. **POSTUPAK MIRENJA**

1. Sile zaštitnice pružaju dobre usluge u svim slučajevima kad to ocijene korisnim u interesu kulturnih dobara, naročito ako postoji neslaganje između strana u sukobu o primjeni ili u tumačenju odredbi ovog Protokola.
2. U tu svrhu, svaka od sila zaštitnica može, na poziv jedne strane, generalnog direktora, ili samoinicijativno, stranama u sukobu predložiti sastanak njihovih predstavnika i, posebno, vlasti odgovornih za zaštitu kulturnih dobara, ako je to primjereno, na području neke države koja nije strana u sukobu. Strane u sukobu dužne su provesti prijedloge o sastanku koji su im podneseni. Sile zaštitnice će predložiti stranama u sukobu da prihvate osobu koja pripada nekoj državi koja nije strana u sukobu, ili koju predloži generalni direktor, a koja će se pozvati da u svojstvu predsjedavajućeg učestvuje na takvom sastanku.

Član 36. **MIRENJE AKO NEMA SILA ZAŠTITNICA**

1. U sukobu u kojem nisu imenovane sile zaštitnice, generalni direktor može pružiti dobre usluge ili djelovati u svakom drugom obliku mirenja ili posredovanja radi rješenja nesuglasica.

2. Presjedavajući Odbora može, na poziv jedne strane ili generalnog direktora, stranama u sukobu predložiti sastanak njihovih predstavnika i, posebno, vlasti odgovornih za zaštitu kulturnih dobara, ako je to primjereno, na području neke države koja nije strana u sukobu.

Član 37.
PREVODI I IZVJEŠTAJI

1. Strane će prevesti ovaj Protokol na svoje službene jezike i dostaviti te službene prevode generalnom direktoru.
2. Strane će svake četiri godine Odboru dostavljati izvještaje o provođenju ovog Protokola.

Član 38.
ODGOVORNOST DRŽAVA

Nijedna odredba ovoga Protokola o pojedinačnoj krivičnoj odgovornosti ne utiče na odgovornost država prema međunarodnom pravu, uključujući obavezu ratne odštete.

Poglavlje 9.
ZAVRŠNE ODREDBE

Član 39.
JEZICI

Ovaj Protokol je sastavljen na arapskom, engleskom, francuskom, kineskom, ruskom i španskom jeziku, s tim da je svih šest tekstova jednako vjerodostojno.

Član 40.
POTPISIVANJE

Ovaj Protokol će nositi datum 26. marta 1999. Biće otvoren za potpisivanje svim visokim ugovornim stranama u Haagu od 17. maja do 31. decembra 1999. godine.

Član 41.
RATIFIKACIJA, PRIHVATANJE ILI ODOBRENJE

1. Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju visokih ugovornih strana koje su ga potpisale, u skladu s njihovim odnosnim ustavnim postupkom.
2. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se kod glavnog direktora.

Član 42.
PRISTUPANJE

1. Ovaj Protokol će biti otvoren za pristupanje visokim ugovornim stranama od 1. januara 2000. godine.
2. Pristupanje se ostvaruje polaganjem isprave o pristupanju kod generalnog direktora.

Član 43.
STUPANJE NA SNAGU

1. Ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca nakon što bude položeno dvadeset isprava o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju.
2. Poslije toga, on stupa na snagu za svaku stranu tri mjeseca nakon polaganja njene isprave o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju.

Član 44.
STUPANJE NA SNAGU U SITUACIJAMA ORUŽANOG SUKOBA

U situacijama predviđenim u članu 18. i 19. Konvencije, za strane koje su položile isprave o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju prije, ili nakon početka neprijateljstva ili okupacije, Protokol stupa na snagu odmah. U takvim slučajevima će generalni direktor na najbrži mogući način dostaviti obavijesti predviđene u članu 46.

Član 45.
OTKAZIVANJE

1. Svaka stranka može otkazati ovaj Protokol.
2. Otkaz se notificira pisanom ispravom koja se polaže kod generalnog direktora.
3. Otkaz stupa na snagu godinu dana nakon prijema isprave o otkazu. Međutim, ako u trenutku isteka te godine stranka koja otkazuje učestvuje u oružanom sukobu, otkaz neće stupiti na snagu do prestanka neprijateljstva, ili u svakom slučaju, tako dugo dok se ne završe operacije vraćanja kulturnih dobara.

Član 46.
OBAVIJESTI

Generalni direktor će obavijestiti sve visoke ugovorne strane, kao i Ujedinjene narode, o polaganju svih isprava o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju predviđenih u članu 41. i 42. te o otkazima predviđenim u članu 45.

Član 47.
REGISTRACIJA U UJEDINJENIM NARODIMA

U skladu s članom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ovaj Protokol će se registrirati u Sekretarijatu Ujedinjenih naroda na zahtjev generalnog direktora. U potvrdu toga su potpisani, propisno ovlašteni, potpisali ovaj Protokol. Sastavljeno u Haagu, 26. marta 1999. godine, u jednom jedinom primjerku koji se polaže u arhive UNESCO-a, i čije će ovjerene kopije biti upućene svim visokim ugovornim stranama.

K O N V E N C I J A
O M J E R A M A Z A Z A B R A N U I S P R E Č A V A N J E N E D O Z V O L J E N O G U V O Z A ,
I Z V O Z A I P R E N O S A S V O J I N E K U L T U R N I H D O B A R A

K O N V E N C I J A

O MJERAMA ZA ZABRANU I SPREČAVANJE NEDOZVOLJENOG UVOZA, IZVOZA I PRENOSA SVOJINE KULTURNIH DOBARA

Generalna konferencija Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, na svom XVI zasjedanju održanom u Parizu, od 12. oktobra do 14. novembra 1970. godine,

Podsjećajući na značaj odredbi Deklaracije o principima međunarodne kulturne saradnje, usvojene na XIV zasjedanju Generalne konferencije, Smatrajući da razmjena kulturnih dobara između naroda u naučne, kulturne i obrazovne svrhe produbljuje poznavanje ljudske civilizacije, obogaćuje kulturni život svih naroda i rađa uzajamno poštovanje i razumijevanje među narodima,

Smatrajući da su kulturna dobra jedan od osnovnih elemenata civilizacije i kulture naroda, i da ona dobijaju svoju pravu vrijednost samo ako su, u najvećoj mjeri, poznati njihovo porijeklo, historija i sredina,

Smatrajući da svaka država ima zadatak da štiti baštinu koju sačinjavaju kulturna dobra koja postoje na njenoj teritoriji od opasnosti od krađe, tajnih iskopavanja i nedozvoljenog izvoza,

Smatrajući da je za otklanjanje ovih opasnosti neophodno da svaka država što bolje shvati značaj moralnih obaveza u pogledu poštovanja svoje kulturne baštine kao i kulturne baštine svih naroda,

Smatrajući da muzeji, biblioteke i arhivi, kao kulturne ustanove, treba da se staraju da se zbirke zasnivaju na općepriznatim moralnim principima,

Smatrajući da nedozvoljeni uvoz, izvoz i prenos svojine kulturnih dobara ometaju uzajamno razumijevanje naroda koje UNESCO ima za zadatak da potpomaze, preporučujući, pored ostalog, zainteresiranim državama usvajanje odgovarajućih međunarodnih konvencija,

Smatrajući da zaštita kulturne baštine, da bi bila efikasna, treba da bude organizirana kako na nacionalnom tako i na međunarodnom planu, i da zahtijeva tijesnu saradnju među državama,

Smatrajući da je Generalna konferencija UNESCO-a usvojila već 1964. godine jednu preporuku s tim ciljem,

Pošto je primila nove prijedloge o mjerama za zabranu i sprečavanje nedozvoljenog uvoza, izvoza i prenosa svojine kulturnih dobara, koji čine tačku 19 dnevnog reda zasjedanja,

Pošto je na svom XV zasjedanju odlučila da to pitanje treba da bude predmet međunarodne konvencije, usvaja, na dan 14. novembra 1970. godine, ovu Konvenciju.

Član 1.

U svrhe ove Konvencije kulturnim dobrima smatraju se dobra, religioznog ili svjetovnog karaktera, koje svaka država označi kao značajna za arheologiju, predhistoriju, historiju, književnost, umjetnost ili nauku, a koja pripadaju sljedećim kategorijama:

- (a) rijetke zbirke i primjerci faune, flore, mineralogije i anatomije; predmeti paleontološkog značaja;
- (b) dobra koja se odnose na historiju, uključujući historiju nauke i tehnike, vojnu i socijalnu historiju, kao i život državnika, mislilaca, naučnika i umjetnika nacionalnog značaja i na značajne nacionalne događaje;
- (c) arheološki nalazi (redovni i ilegalni) i arheološka otkrića;
- (d) dijelovi rastavljenih umjetničkih ili historijskih spomenika i arheoloških nalazišta;
- (e) stari vrijedni predmeti, stariji od sto godina, kao natpisi, kovani novac i pečati;
- (f) etnološki materijal;
- (g) dobra od umjetničkog interesa, kao:
 - (i) platna, slike i crteži radeni samo rukom na svakoj osnovi i od svakog materijala (izuzev industrijskih crteža i fabričkih predmeta ukrašenih rukom);
 - (ii) originalna kiparska djela od svakog materijala;
 - (iii) originalne gravure, estampe i litografije;
 - (iv) originalne umjetničke instalacije i montaže od svakog materijala;
- (h) rijetki rukopisi i inkunabule, stare knjige, dokumenti i publikacije od naročitog značaja (historijskog, umjetničkog, naučnog, književnog itd.), pojedinačno ili u zbirnama;
 - (i) poštanske, taksene i druge slične marke, pojedinačne ili u zbirnama;
- (j) arhivi, uključujući i fonografske, fotografske i kinematografske;
- (k) predmeti namještaja stariji od sto godina i stari muzički instrumenti.

Član 2.

1. Države članice ove Konvencije potvrđuju da nedozvoljeni uvoz, izvoz i prenos svojine kulturnih dobara predstavljaju jedan od glavnih uzroka osiromašenja kulturne baštine zemalja porijekla ovih dobara, i da međunarodna saradnja predstavlja jedno od najefikasnijih sredstava za zaštitu njihovih kulturnih dobara od opasnosti koje iz toga proističu.

2. S tim ciljem, države članice se obavezuju da se sredstvima kojima raspolažu bore protiv ove prakse posebno uklanjajući njene uzroke, onemogućujući njeno provođenje i ukazujući pomoć pri izvršenju neophodnih reparacija.

Član 3.

Smatraju se nedovoljnim uvoz, izvoz i prenos svojine kulturnih dobara izvršeni suprotno odredbama koje su donijele države članice na osnovu ove Konvencije.

Član 4.

Države članice ove Konvencije priznaju da, u smislu ove Konvencije, kulturna dobra koja pripadaju niže navedenim kategorijama predstavljaju kulturnu baštinu svake države:

- (a) kulturna dobra, koja su proizvod individualnog ili kolektivnog duha državljana države u pitanju i značajna kulturna dobra za tu državu, koja su na njenoj teritoriji stvorili strani državljani ili lica bez državljanstva koja borave na toj teritoriji;
- (b) kulturna dobra nađena na nacionalnoj teritoriji;
- (v) kulturna dobra koja su pribavile arheološke, etnološke ili prirodnjačke misije uz saglasnost nadležnih vlasti zemlje porijekla ovih dobara;
- (g) kulturna dobra koja su bila predmet dobrovoljne razmjene;
- (d) kulturna dobra dobijena besplatno ili propisno kupljena uz saglasnost nadležnih vlasti zemlje porijekla ovih dobara.

Član 5.

S ciljem zaštite svojih kulturnih dobara od nedozvoljenog uvoza, izvoza i prenosa svojine, države članice ove Konvencije obavezuju se da na svojim teritorijama, a prema sopstvenim uvjetima, uspostave jednu ili više službi za zaštitu kulturne baštine, ukoliko one već ne postoje, sa stručnim osobljem dovoljnim da osigura uspješno obavljanje niže navedenih funkcija:

- (a) doprinosti izradi nacrtu teksta zakona i propisa radi osiguranja zaštite kulturne baštine, a posebno suzbijanja nedozvoljenog uvoza, izvoza i prenosa svojine značajnih kulturnih dobara;
- (b) sastaviti i obnoviti, na osnovu nacionalnog registra zaštićenih dobara, liste značajnih kulturnih dobara, javnih i privatnih, čiji bi izvoz predstavljao osjetno osiromašenje nacionalne kulturne baštine;
- (c) unaprijediti razvoj ili osnivanje naučnih i tehničkih institucija (muzeja, biblioteka, arhiva, laboratorija, radionica itd.), neophodnih za konzervaciju i iskorišćavanje kulturnih dobara;
- (d) organizirati kontrolu arheoloških istraživanja, osigurati konzervacije "in situ" određenih kulturnih dobara i zaštitu određene zone rezervirane za buduća arheološka istraživanja;
- (e) donijeti propise namijenjene zainteresiranim licima (konzervatorima, kolekcionarima, antikvarima i dr.), prema etičkim principima formuliranim u ovoj Konvenciji i starati se o njihovom poštovanju;
- (f) provoditi obrazovne mjere s ciljem buđenja i jačanja poštovanja kulturnih baština svih država i širiti u dovoljnoj mjeri poznavanje odredbi ove Konvencije;
- (g) pobrinuti se da se svakom slučaju nestanka kulturnih dobara da odgovarajući publicitet.

Član 6.

Države članice ove Konvencije obavezuju se:

- (a) da ustanove odgovarajuće uvjerenje kojim država izvoznik posebno naznačuje da je odobrila izvoz kulturnog dobra ili kulturnih dobara u pitanju, s tim što ovo uvjerenje treba da bude priloženo uz kulturno dobro ili kulturna dobra koja se izvoze u saglasnosti sa propisima;
- (b) da zabrane iznošenje sa svoje teritorije kulturnih dobara uz koja nije priloženo gore pomenuto uvjerenje o izvozu;
- (v) da na odgovarajući način obavijeste javnost o ovoj zabrani, a posebno lica koja bi mogla izvoziti ili uvoziti kulturna dobra.

Član 7.

Države članice ove Konvencije obavezuju se:

(a) da preduzmu sve potrebne mjere, shodno nacionalnom zakonodavstvu, kako bi spriječile da muzeji i druge slične ustanove na njihovim teritorijama pribavljaju kulturna dobra koja potiču iz druge države članice ove Konvencije, a koja bi mogla biti nezakonito izvezena po stupanju na snagu ove Konvencije; da obavještavaju, u granicama mogućnosti, državu iz koje potiču ova kulturna dobra, a koja je članica ove Konvencije, o ponudama takvih kulturnih dobara koja su nezakonito izvezena sa teritorije te države poslije stupanja na snagu ove Konvencije u obje države u pitanju;

(b) (i) da zabrane uvoz kulturnih dobara ukradenih iz muzeja ili sa javnog ili vjerskog spomenika ili iz kakve slične ustanove, na teritoriji druge države članice ove Konvencije, poslije njenog stupanja na snagu u odnosu na države u pitanju, pod uvjetom da se dokaže da se ovo dobro ili ova dobra nalaze u popisu dobara ove ustanove;

(ii) da preduzmu odgovarajuće mjere, na zahtjev države porijekla, članice Konvencije, da se zaplijeni i povрати svako ukradeno i uvezeno kulturno dobro poslije stupanja na snagu ove Konvencije u odnosu na obje države u pitanju, pod uvjetom da država koja je podnijela zahtjev isplati pravičnu naknadu dobronamjernom kupcu ili legalnom vlasniku ovog dobra. Zahtevi za zapljenu i povraćaj upućuju se zamoljenoj državi diplomatskim putem. Država koja je podnijela zahtjev je dužna da o svom trošku podnese i sve potrebne dokaze koji opravdavaju zahtjev za zapljenu i povraćaj. Države članice neće opterećivati carinama ili drugim taksama kulturna dobra koja se vraćaju prema ovom članu. Svi troškovi koji proističu iz povraćaja kulturnog dobra ili kulturnih dobara padaju na teret države koja je podnijela zahtjev.

Član 8.

Države članice ove Konvencije obavezuju se da krivičnim ili administrativnim sankcijama kazne svako lice koje se ogriješi o zabrane predviđene čl. 6 (b) i 7 (b).

Član 9.

Svaka država članica ove Konvencije čija je kulturna baština ugrožena usljed arheoloških ili etnoloških pljački može se obratiti državama na koje se to odnosi. Države članice ove Konvencije obavezuju se da u takvim okolnostima učestvuju u svakoj zajedničkoj međunarodnoj akciji, s ciljem određivanja i primjene neophodnih konkretnih mjera, uključujući i kontrolu izvoza, uvoza i međunarodne trgovine posebnih kulturnih dobara u pitanju. Do postizanja sporazuma, svaka zainteresirana država preduzeće privremene mjere, u granicama mogućnosti, radi sprečavanja nepopravljivog oštećenja kulturne baštine države koja podnosi zahtjev.

Član 10.

Države članice ove konvencije obavezuju se:

(a) da ograniče, putem obrazovanja, informacija i budnosti, prenošenje nezakonito izvezenih kulturnih dobara nekoj državi članici ove Konvencije, i da, svaka prema svojim uvjetima obaveže trgovce antikvitetima, pod prijetnjom krivičnih ili administrativnih sankcija, da vode registre o porijeklu svakog kulturnog dobra, sa imenom i adresom dostavljača, opisom i cijenom svakog prodatog dobra, i da svakog kupca kulturnog dobra obavijeste o mogućnosti zabrane njegovog izvoza;

(b) da nastoje da putem obrazovanja stvore i razvijaju u javnosti svijest o vrijednosti kulturnih dobara i opasnosti koju krađa, tajna iskopavanja i nedozvoljen izvoz predstavljaju za kulturnu baštinu.

Član 11.

Nedozvoljenim se smatraju prisilni izvoz i prenos svojine kulturnih dobara koji proističu neposredno ili posredno iz okupacije zemlje od strane strane sile.

Član 12.

Države članice ove Konvencije poštovaće kulturnu baštinu na teritorijama čije međunarodne veze obezbjeđuju i preduzimaće odgovarajuće mjere radi zabrane i sprečavanja nedozvoljenog uvoza, izvoza i prenosa svojine kulturnih dobara sa tih teritorija.

Član 13.

Države članice ove Konvencije obavezuju se, pored toga, prema zakonodavstvu svake države:

- (a) da sprečavaju, svim odgovarajućim sredstvima, prenose svojine kulturnih dobara koji mogu da potpomažu nezakoniti izvoz ili uvoz ovih dobara;
- (b) da postupe tako da njihove nadležne službe saraduju s ciljem olakšanja povraćaja u najkraćem roku njihovim zakonskim vlasnicima nezakonito izvezenih kulturnih dobara;
- (c) da primaju tužbe za povraćaj izgubljenih ili ukradenih kulturnih dobara, koje podnosi zakoniti vlasnik ili se podnose u njegovo ime;
- (d) da priznaju, između ostalog, nezastarivo pravo svake države članice ove Konvencije da klasira i proglašava neotuđivim određena kulturna dobra koja se iz tih razloga ne mogu izvoziti, i da olakšavaju zainteresiranoj državi povraćaj takvih dobara ukoliko dođe do njihovog izvoza.

Član 14.

Da bi spriječila izvoz i udovoljila obavezama koje nameće primjena odredbi ove Konvencije, svaka država članica Konvencije treba da, u granicama svojih mogućnosti, osigura nacionalnim službama za zaštitu kulturne baštine dovoljan budžet i, ukoliko je to potrebno, uspostavi i fond za te svrhe.

Član 15.

Ova Konvencija nijednom svojom odredbom ne sprečava države članice da međusobno zaključuju posebne sporazume ili da nastave sa izvršenjem već zaključenih sporazuma o povraćaju kulturnih dobara iznijetih iz bilo kog razloga sa njihove teritorije porijekla, prije stupanja na snagu ove Konvencije u odnosu na zainteresirane države.

Član 16.

Države članice Konvencije saopštavaju u periodičnim izveštajima koje podnose Generalnoj konferenciji Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, u vrijeme i u obliku koje ona odredi, zakonske i druge propise i mjere koje preduzima radi primjene Konvencije, kao i podatke o iskustvima stečenim u ovoj oblasti.

Član 17.

1. Države članice Konvencije mogu se obraćati za tehničku pomoć Organizaciji ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu naročito u pogledu:
 - (a) informacija i obrazovanja;
 - (b) konsultiranja i usluga eksperata;
 - (c) koordinacije i dobrih usluga.
2. Organizacija ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu može, na sopstvenu inicijativu, preduzimati istraživanja i objavljivati studije o problemima koji se odnose na nedozvoljeno cirkuliranje kulturnih dobara.

3. S tim ciljem, Organizacija ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu može također saradivati sa svim nadležnim nevladinim organizacijama.
4. Organizacija ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu može, na sopstvenu inicijativu, upućivati prijedloge državama članicama s ciljem provođenja ove konvencije.
5. Na zahtjev najmanje dvije države članice Konvencije koje su u sporu oko njenog sprovođenja, UNESCO može ponuditi svoje dobre usluge s ciljem postizanja sporazuma.

Član 18.

Ova Konvencija je sastavljena na engleskom, španskom, francuskom i ruskom jeziku, s tim što su sva četiri teksta jednako vjerodostojna.

Član 19.

1. Ova Konvencija podliježe ratificiranju ili prihvatanju država članica Organizacija ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, prema njihovim ustavnim procedurama.
2. Instrumenti o ratificiranju ili prihvatanju deponuju se kod generalnog direktora Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

Član 20.

1. Ovoj Konvenciji može pristupiti svaka država nečlanica Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, koju je pozvalo Izvršni odbor Organizacije.
2. Pristupanje se vrši deponovanjem instrumenta o pristupanju kod generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

Član 21.

Konvencija stupa na snagu tri mjeseca poslije deponovanja trećeg instrumenta o ratificiranju, prihvatanju ili pristupanju, ali samo u odnosu na države koje su deponirale svoje instrumente o ratificiranju, prihvatanju ili pristupanju tog datuma ili ranije. Za svaku drugu državu ona stupa na snagu tri mjeseca poslije deponiranja njenog instrumenta o ratificiranju, prihvatanju ili pristupanju.

Član 22.

Države članice Konvencije potvrđuju da će se ona primjenjivati ne samo na njihovim teritorijama već i na teritorijama čije međunarodne veze one osiguravaju; one se obavezuju da konsultuju, ukoliko je to potrebno, vlade ili druge nadležne vlasti tih teritorija prilikom ratificiranja, prihvatanja ili pristupanja, ili prije toga, s ciljem osiguranja primjene Konvencije na tim teritorijama, kao i da obavijeste generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu na koje će se teritorije Konvencija primjenjivati, s tim što ovo ratificiranje stupa na snagu tri mjeseca od datuma njenog prijema.

Član 23.

1. Svaka država članica Konvencije može otkazati Konvenciju u svoje ime ili u ime svake teritorije čije međunarodne veze ona osigurava.
2. Otkaz se saopštava pisanim aktom koji se deponuje kod generalnog direktora Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.
3. Otkaz stupa na snagu po isteku dvanaest mjeseci od dana prijema akta o otkazu.

Član 24.

Generalni direktor Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu obavještava države članice Organizacije, države nečlanice pomenute u članu 20. kao i Organizaciju ujedinjenih naroda, o deponovanju svih instrumenata o ratificiranju, prihvatanju ili pristupanju pomenutih u čl. 19. i 20. kao i o saopštenjima i otkazima pomenutim u čl. 22. i 23.

Član 25.

1. Ovu Konvenciju može izmijeniti Generalna konferencija Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, međutim, revizija obavezuje samo države članice koje će postati članice Konvencije o reviziji.

2. U slučaju da Generalna konferencija usvoji novu konvenciju o potpunoj ili djelimičnoj reviziji ove Konvencije, i ukoliko nova konvencija ne određuje drukčije, ova Konvencija prestaje da bude otvorena za ratificiranje, prihvatanje ili pristupanje, računajući od dana stupanja na snagu nove konvencije o reviziji.

Član 26.

Ova Konvencija, prema članu 102. Povelje ujedinjenih naroda, registruje se u Sekretarijatu Ujedinjenih naroda na zahtjev generalnog direktora Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

Sačinjeno u Parizu 17. novembra 1970. godine, u dva autentična primjerka koje su potpisali predsjednik Generalne konferencije na XVI zasjedanju i generalni direktor Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, koji se deponuju u arhivu Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, a njihove ovjerene kopije se dostavljaju svim državama pomenutim u čl. 19. i 20, kao i Organizaciji ujedinjenih naroda.

Gornji tekst je autentičan tekst Konvencije koju je propisno usvojila Generalna konferencija Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu na svom XVI zasjedanju, održanom u Parizu i zaključenom 14. novembra 1970. godine.

U potvrdu čega su stavili svoje potpise na dan 17. novembra 1970. godine.

DRŽAVE	Ratifikacija (R) Prihvatanje (Ac) Pristupanje (A) Sukcesija (S)
ALŽIR	24. jun 1974. (R)
ANGOLA	7. novembar 1991. (R)
ARGENTINA	11. januar 1973. (R)
AUSTRALIJA	30. oktobar 1989. (Ac)
BAHAMI	9. oktobar 1997. (R)
BANGLADEŠ	9. decembar 1987.
BELIZE	26. januar 1990. (R)
BJELORUSIJA	28. april 1988. (R)
BOLIVIJA	4. oktobar 1976. (R)
BOSNA I HERCEGOVINA	12. jul 1993. (S)
BRAZIL	16. februar 1973. (R)
BUGARSKA	15. septembar 1971. (R)
BURKINA FASO	7. april 1987. (R)
CENTRALNO AFRIČKA REPUBLIKA	1. februar 1972. (R)
ČEŠKA	26. mart 1993. (S)
DOMINIKANSKA REPUBLIKA	7. mart 1973. (R)
EGIPAT	5. april 1973. (Ac)
EKVADOR	24. mart 1971. (Ac)
EL SALVADOR	20. februar 1978. (R)
ESTONIJA	27. oktobar 1995. (R)
FINSKA	14. jun 1999. (R)
FRANCUSKA	7. januar 1997. (R)
GRČKA	5. jun 1981. (R)
GRENADA	10. septembar 1992. (Ac)
GRUZIJA	4. novembar 1992. (S)
GVATEMALA	14. januar 1985. (R)
GVINEJA	18. mart 1989. (R)
HONDURAS	19. mart 1979. (R)
HRVATSKA	6. jul 1992. (S)
INDIJA	24. januar 1977. (R)
IRAK	12. februar 1973. (Ac)
IRAN	27. januar 1975. (Ac)
ITALIJA	2. oktobar 1978. (R)
ARMENIJA	5. septembar 1993. (S)
JORDAN	15. mart 1974. (R)
JUGOSLAVIJA	3. oktobar 1972. (R)
KAMBODŽA	26. septembar 1972. (R)
KAMERUN	24. maj 1972. (R)
KANADA	28. mart 1978. (Ac)
KATAR	20. april 1977. (Ac)
KINA	28. novembar 1989. (Ac)
KIPAR	19. oktobar 1979. (R)
KIRGIZIJA	3. jul 1995. (Ac)
KOLUMBIJA	24. maj 1988. (Ac)
KONGO DR	23. septembar 1974. (R)

KOREJA NDR	13. maj 1983. (R)
KOREJA REP.	14. februar 1983. (Ac)
KOSTARIKA	6. mart 1996. (R)
KUBA	30. januar 1980. (R)
KUVAJT	22. jun 1972. (Ac)
LIBAN	25. avgust 1992. (R)
LIBIJA	9. januar 1973. (R)
LITVANIJA	27. jul 1998. (R)
MADAGASKAR	21. jun 1989. (R)
MADARSKA	23. oktobar 1978. (R)
MAKEDONIJA	30. april 1997. (S)
MALI	6. april 1987. (R)
MAURICIJUS	27. februar 1978. (Ac)
MAURITANIJA	27. april 1977. (R)
MEKSIKO	4. oktobar 1972. (Ac)
MONGOLIJA	23. maj 1991. (Ac)
NEPAL	23. jun 1976. (R)
NIGER	16. oktobar 1972. (R)
NIGERIJA	24. januar 1972. (R)
NIKARAGVA	19. april 1977. (R)
OBALA SLONOVAČE	30. oktobar 1990. (R)
OMAN	2. jun 1978. (Ac)
PAKISTAN	30. april 1981. (R)
PANAMA	13. avgust 1973. (Ac)
PERU	24. oktobar 1979. (Ac)
POLJSKA	31. januar 1974. (R)
PORTUGAL	9. decembar 1985. (R)
RUMUNIJA	6. decembar 1993. (R)
RUSIJA	28. april 1988. (R)
SAUDIJSKA ARABIJA	8. septembar 1976. (Ac)
SENEGAL	9. decembar 1984. (R)
SIRIJA	21. februar 1975. (Ac)
SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE	2. septembar 1983. (Ac)
SLOVAČKA	31. mart 1993. (S)
SLOVENIJA	5. novembar 1992. (S)
ŠPANIJA	10. januar 1986. (R)
ŠRI LANKA	7. april 1981. (Ac)
TADŽIKISTAN	28. avgust 1992. (S)
TANZANIJA	2. avgust 1977. (R)
TUNIS	10. mart 1975. (R)
TURSKA	21. april 1981. (R)
UKRAJINA	28. april 1988. (R)
URUGVAJ	9. avgust 1977. (R)
UZBEKISTAN	15. mart 1996. (R)
ZAMBIJA	21. jun 1985. (R)

**SVJETSKA (UNIVERZALNA) KONVENCIJA O AUTORSKOM PRAVU
USVOJENA 6. SEPTEMBRA 1952. GODINE U ŽENEVI, IZMIJENJENA U PARIZU 24. JULA 1971.
GODINE**

Svjetska (univerzalna) konvencija o autorskom pravu
Usvojena 6. septembra 1952. godine u Ženevi, izmijenjena u Parizu 24. jula 1971. godine

Države ugovornice,

prožete željom da u svim zemljama obezbijede zaštitu autorskog prava na književna, naučna i umjetnička djela;
uvjerenе da je jedan sistem zaštite prava autora – podešen za sve narode i izražen u jednoj svjetskoj (univerzalnoj) konvenciji, koji bi se pridodao već postojećim međunarodnim sistemima, a da oni ne budu povrijeđeni – takve prirode da obezbijedu poštovanje prava čovjeka i pomaže razvoj nauke i umjetnosti;

uvjerenе da će jedan takav opšti sistem zaštite prava autora olakšati širenje duhovnog stvaralaštva i doprinijeti boljem razumijevanju među narodima, odlučile su da izmijene Svjetsku (univerzalnu) konvenciju o autorskom pravu potpisanu u Ženevi 6. septembra 1952. godine (u daljnjem tekstu “Konvencija od 1952”) i u skladu s tim, postigle su sljedeći sporazum:

Član 1.

Svaka država ugovornica obavezuje se da donese sve potrebne propise s ciljem osiguranja dovoljne i efikasne zaštite prava autora i svih drugih nosilaca ovih prava na književna, naučna i umjetnička djela, kao što su spisi, muzička, dramska i kinematografska djela, slikarstvo, rezbarstvo i kiparstvo.

Član 2.

1) Objavljena djela državljana svake države ugovornice, kao i djela objavljena prvi put na teritoriji jedne takve države, uživaju, u svakoj drugoj državi ugovornici, zaštitu koju ova druga država pruža djelima svojih državljana objavljenim prvi put na njenoj sopstvenoj teritoriji, kao i zaštitu specijalno priznatu ovom Konvencijom.

2) Neobjavljena djela državljana svake države ugovornice uživaju u svakoj državi ugovornici zaštitu koju ova druga država pruža neobjavljenim djelima svojih državljana, kao i zaštitu specijalno priznatu ovom Konvencijom.

3) Radi primjene ove Konvencije, svaka država ugovornica može, propisima svog unutrašnjeg zakonodavstva, da izjednači sa svojim državljanima svako lice koje ima domicil na teritoriji ove države.

Član 3.

1) Svaka država ugovornica koja, prema svom unutrašnjem zakonodavstvu, postavlja kao uvjet zaštite prava autora ispunjene formalnosti, kao što su deponovanje, registriranje, naznačenje da je autorsko pravo zadržano, ovjerene isprave, plaćanje takse, stvaranje ili objavljivanje djela na nacionalnoj teritoriji, treba da smatra ove zahtjeve kao ispunjene za svako djelo zaštićeno u smislu ove Konvencije, objavljeno prvi put izvan teritorije ove države, a čiji autor nije njen državljanin, ako, od prvog objavljivanja ovog djela, svi njegovi primjerci objavljeni sa odobrenjem autora ili svakog drugog nosioca ovih prava nose znak C praćen imenom nosioca autorskog prava i naznačenjem godine prvog objavljivanja; znak, ime i godina moraju biti stavljeni na način i mjesto koji jasno pokazuje da je autorsko pravo zadržano.

2) Odredbe stava 1) ovog člana ne zabranjuju jednoj državi ugovornici da, s ciljem osiguranja sticanja i uživanja autorskog prava, podvrgne izvjesnim formalnostima ili drugim uvjetima djela objavljena prvi put na njenoj teritoriji, ili djela njenih državljana, bez obzira na mjesto njihovog objavljivanja.

3) Odredbe stava 1) ovog člana ne zabranjuju jednoj državi ugovornici da zahtijeva od lica koje se obraća sudu da, s ciljem vođenja spora, udovolji propisima postupka kao što je zastupanje tužioca od strane advokata koji vrši praksu u toj državi ili deponovanje jednog primjerka djela od strane tužioca kod suda ili nekog administrativnog organa ili kod jednog i kod drugog istovremeno. Međutim, činjenica da ovi zahtjevi nisu ispunjeni ne utiče na punovažnost autorskog prava. Nijedan od ovih zahtjeva ne može biti postavljen državljaninu neke druge države ugovornice, ako se on ne postavlja državljanima države u kojoj se zaštita traži.

4) U svakoj državi ugovornici moraju biti osigurana pravna sredstva da bi se bez formalnosti zaštitila neobjavljena djela državljana ostalih država ugovornica.

5) Ako neka država ugovornica priznaje više od jednog perioda zaštite i ako je prvi period po trajanju duži od minimalnog vremena predviđenog u članu 4. ove Konvencije, ova država ima pravo da ne primjenjuje stav 1) ovog člana u pogledu drugog perioda zaštite, kao i u pogledu sljedećih perioda.

Član 4.

1) Trajanje zaštite djela određuje se zakonom države ugovornice u kojoj se zaštita traži, shodno odredbama člana 2. i niže navedenim odredbama.

2) a) Trajanje zaštite za djela zaštićena ovom Konvencijom ne može biti kraće od vremena koje obuhvati život autora i 25 godina poslije njegove smrti. Međutim, država ugovornica koja, od stupanja na snagu ove Konvencije na njejoj teritoriji, bude ograničila ovaj rok za izvjesne kategorije djela, na period koji se računa od prvog objavljivanja djela, imaće pravo da zadrži ova odstupanja ili da ih proširi na druge kategorije. Za sve ove kategorije, trajanje zaštite neće biti kraće od 25 godina, računajući od dana prvog objavljivanja.

b) Svaka država ugovornica koja, od stupanja na snagu ove Konvencije na njejoj teritoriji, ne računa trajanje zaštite na bazi autorovog života, imaće pravo da ga računa od prvog objavljivanja djela ili, gdje je to slučaj, od registriranja ovog djela, koje prethodi njegovom objavljivanju; trajanje zaštite neće biti kraće od 25 godina, računajući od dana prvog objavljivanja ili, gdje je to slučaj, od registriranja djela koje prethodi njegovom objavljivanju.

c) Ako zakonodavstvo države ugovornice predviđa dva ili više uzastopnih perioda zaštite, trajanje prvog perioda neće biti kraće od trajanja jednog od minimalnih perioda određenih u odredbama pod a) i b).

3) Odredbe stava 2) ne primjenjuju se na fotografska djela, ni na djela primijenjene umjetnosti. Međutim, u državama ugovornicama koje štite fotografska djela i djela primijenjene umjetnosti kao umjetnička djela, trajanje zaštite za ova djela ne može biti kraće od deset godina.

4) a) Nijedna država ugovornica neće biti dužna da obezbijedi zaštitu jednog djela u dužem trajanju od onog koje je za njegovu kategoriju, ako je riječ o neobjavljenom djelu – utvrđeno zakonom države ugovornice čiji je državljanin autor, a ako je riječ o objavljenom djelu – zakonom države ugovornice u kojoj je djelo prvi put objavljeno.

b) radi primjene prethodne odredbe pod a), ako zakonodavstvo jedne države ugovornice predviđa dva ili više uzastopnih perioda zaštite, za trajanje zaštite koju je odredila ova država će se smatrati da predstavlja zbir trajanja svih ovih perioda. Međutim, ako jedno određeno djelo iz bilo kojeg razloga nije zaštićeno od strane pomenute države u toku drugog ili jednog od sljedećih perioda, ostale države ugovornice nisu dužne da štite ovo djelo za vrijeme drugog ili sljedećih perioda.

5) radi primjene stava 4), za djelo državljanina jedne države ugovornice objavljeno prvi put u nekoj državi ugovornici će se smatrati da je prvi put objavljeno u državi ugovornici čiji je državljanin autor.

6) Radi primjene gore pomenutog stava 4), u slučaju jednovremenog objavljivanja u dvije ili više zemalja ugovornica, smatrat će se da je djelo prvi put objavljeno u državi koja pruža najkraću zaštitu. Kao jednovremeno objavljeno u više zemalja smatrat će se svako djelo koje se pojavilo u dvije ili više zemalja u roku od trideset dana od njegovog objavljivanja.

Član 4. bis

1) Prava navedena u članu 1. obuhvataju osnovna prava koja osiguravaju zaštitu imovinskih interesa autora, naročito isključivo pravo da odobrava reproduciranje bilo kojim sredstvom, javno prikazivanje i izvođenje, i radio-difuziju. Odredbe ovog člana primjenjuju se na djela zaštićena ovom Konvencijom, bilo u njihovom originalnom obliku, bilo na način da se mogu prepoznati, u izvedenom obliku originalnog djela.

2) Međutim, svaka država ugovornica može, svojim nacionalnim zakonodavstvom, unijeti izuzetke od prava pomenutih u stavu 1. ovog člana, koji neće biti u suprotnosti sa duhom i odredbama ove Konvencije. Države koje se eventualno budu koristile pomenutim pravom morat će pri svemu tome priznati svakome od prava od kojih će činiti izuzetak razumni stepen efektivne zaštite.

Član 5.

1) Prava navedena u članu 1. obuhvataju isključivo pravo autora da prevede, da objavi i da odobri da se prevede i objavi prevod djela zaštićenih u smislu ove Konvencije.

2) Međutim, svaka država ugovornica može, svojim nacionalnim zakonodavstvom, da ograniči za pisana djela pravo prevođenja, ali pridržavajući se sljedećih odredbi:

a) Ako po isteku roka od sedam godina, računajući od prvog objavljivanja pisanog djela, prevod ovog pisanog djela nije objavljen na jeziku opće upotrebe u državi ugovornici, od strane nosioca prava prevođenja ili sa njegovim odobrenjem, svaki državljanin ove države ugovornice moći će da dobije od nadležnog organa ove države neisključivu, odnosno ograničenu dozvolu da prevede na taj jezik i objavi tako prevedeno djelo.

b) Ova dozvola će moći da se dobije jedino ako molilac, shodno propisima koji su na snazi u državi gde je sistem molbi usvojen, dokaže da je od nosioca prava prevođenja tražio odobrenje da prevede i objavi prevod i ako – pošto je učinio sve što mu je bila dužnost da učini – nije mogao doći do

nosioća autorskog prava ili dobiti od njega odobrenje. Pod istim uvjetima, dozvola će moći također da se dobije ako su, za prevod već objavljen na jeziku opće upotrebe u državi ugovornici, iscrpljena izdanja.

c) Ako molilac nije mogao doći do nosioća prava prevođenja, on treba da uputi kopije svoje molbe izdavaču čije se ime nalazi na djelu i diplomatskom ili konzularnom predstavniku države čiji je državljanin nosilac prava prevođenja, ako je njegovo državljanstvo poznato, ili ustanovi koju odredi vlada ove države. Dozvola se ne može dati prije isteka roka od dva mjeseca, računajući od dana kad su poslani prepisi molbe.

d) Nacionalno zakonodavstvo će usvojiti odgovarajuće mjere da nosiocu prava prevođenja osigura pravičnu naknadu, shodno međunarodnim običajima, kao i plaćanje i transfer ove naknade, i da osigura tačan prevod djela.

e) naslov i ime autora originalnog djela moraju, isto tako, biti odštampani na svim primjercima objavljenog prevoda. Dozvola će važiti samo za izdanje na teritoriji države ugovornice u kojoj se ona traži. Uvoz i prodaja primjeraka u nekoj drugoj državi ugovornici mogući su ako je jezik opće upotrebe u ovoj državi istovjetan sa jezikom na koji je djelo prevedeno, ako njen nacionalni zakon usvaja dozvolu i ako se nijedan propis koji je na snazi u ovoj državi ne protivi uvozu ni prodaji; pitanje uvoza i prodaje na teritoriji one države ugovornice u kojoj prethodni uvjeti ne mogu doći do izražaja ostavlja se zakonodavstvu ove države i sporazumima koje je ona zaključila. Korisnik dozvole neće moći da je ustupi drugim licima.

f) Dozvola se ne može dati ako je autor povukao iz prometa primjerke djela.

Član 5. bis

1) Svaka država ugovornica koja se smatra zemljom u razvoju, shodno ustanovljenoj praksi Generalne skupštine Ujedinjenih naroda može, putem saopštenja deponovanog kod Generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu (u daljnjem tekstu "Generalni direktor") u trenutku svoje ratifikacije, prihvatanja ili pristupanja, ili kasnije, da koristi u cjelini ili djelimično izuzecima predviđenim u čl. 5.ter i 5.quater.

2) Svako saopštenje deponovano shodno odredbama stava 1) ostat će na snazi za vrijeme od deset godina, računajući od dana stupanja na snagu ove Konvencije, ili za svaki dio ovog desetogodišnjeg perioda koji ostaje da teče od dana deponovanja saopštenja i moći će da se obnovi u cjelini ili djelimično za druge periode od deset godina ako, u roku koji se nalazi između petnaestog i trećeg mjeseca prije isteka desetogodišnjeg perioda, država ugovornica deponuje novo saopštenje kod Generalnog direktora. Saopštenja se također mogu deponovati prvi put u toku ovih novih desetogodišnjih perioda, shodno odredbama ovog člana.

3) Bez obzira na odredbe stava 2), ugovorna država koja je prestala da se smatra zemljom u razvoju prema definiciji iz stava 1) nije više ovlaštena da obnavlja saopćenje koje je deponovala u smislu st. 1) ili 2) i, bilo da, zvanično ili ne, ukida ovo saopštenje, ova država će izgubiti mogućnost da se koristi izuzecima predviđenim u čl. 5.ter i 5.quater, bilo po isteku tekućeg desetogodišnjeg perioda, bilo tri godine pošto bude prestala da se smatra zemljom u razvoju, a primijenit će se rok koji najkasnije istekne.

4) Primjerci djela već proizvedenog na osnovu izuzetaka predviđenih u čl. 5.ter i 5.quater, moći će i dalje da se puštaju u promet po isteku perioda na koji se odnose saopštenja u smislu ovog člana, i to sve dok ne budu iscrpljeni.

5) Svaka država ugovornica koja je deponovala saopštenje shodno članu 8. koji se tiče primjene ove Konvencije na neku posebnu zemlju ili teritoriju čiji se položaj može smatrati sličnim položaju država navedenih u stavu 1. ovog člana, može takođe, u pogledu ove zemlje ili teritorije, deponovati saopštenja o izuzecima i obnavljanjima po osnovu ovog člana. Za vrijeme perioda u kome su ova saopštenja na snazi, odredbe čl. 5.ter i 5.quater mogu se primijeniti na pomenutu zemlju ili teritoriju. Svaka pošiljka primjeraka koji vode porijeklo iz pomenute zemlje ili teritorije u državu ugovornicu smatrat će se kao izvoz u smislu čl. 5.ter i 5.quater.

Član 5.ter

1) a) Svaka država ugovornica na koju se primjenjuje stav 1) člana 5.bis može zamijeniti period od sedam godina predviđen u stavu 2) člana 5. periodom od tri godine ili svakim drugim dužim periodom utvrđenim njenim nacionalnim zakonodavstvom. Međutim, u slučaju prevoda na jezik koji nije u općoj upotrebi u jednoj ili više razvijenih zemalja, članica bilo ove Konvencije, bilo samo Konvencije iz 1952. godine, period od jedne godine će se zamijeniti pomenutim periodom od tri godine.

b) Svaka država ugovornica na koju se primjenjuje stav 1) člana 5.bis može, uz jednodušnu saglasnost razvijenih zemalja koje su države-članice bilo ove Konvencije bilo samo Konvencije iz 1952. i u kojima je isti jezik u općoj upotrebi, zamijeniti u slučaju prevođenja na taj jezik period od tri godine, predviđen u odredbi pod a), nekim drugim periodom utvrđenim shodno pomenutoj saglasnosti, s tim da ovaj period ipak ne može biti kraći od jedne godine. Pri svemu tome, ova odredba se ne primjenjuje ako je jezik o kome je riječ engleski, španski ili francuski. Takva saglasnost će se saopštiti Generalnom direktoru.

c) Dozvola će moći da se da samo ako molilac, shodno propisima na snazi u državi gdje je sistem molbi uveden, dokaže da je tražio odobrenje od nosioća prava prevođenja, bilo da nije mogao – pošto je učinio što mu je bila dužnost da učini – doći do nosioća prava ili dobiti njegovo odobrenje. U isto

vrijeme kad podnosi ovu molbu, molilac mora o tome obavijestiti bilo Međunarodni informativni centar za autorsko pravo osnovan od strane Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, bilo svaki nacionalni ili regionalni informativni centar označen kao takav u saopštenju deponovanom s tim ciljem kod Generalnog direktora od strane vlade one države u kojoj se pretpostavlja da izdavač vrši najveći dio svojih profesionalnih djelatnosti.

d) Ako molilac nije mogao doći do nosioca prava prevođenja, on mora uputiti avionskom poštom, preporučeno, kopije svoje molbe izdavaču čije se ime nalazi na djelu i svakom nacionalnom ili regionalnom centru za informacije pomenutom u odredbi pod c). Ako postojanje jednog takvog centra nije saopšteno, molilac će takođe uputiti jednu kopiju Međunarodnom centru za informacije o autorskom pravu, osnovanom od strane Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

2) a) Dozvola se ne može dati po osnovu ovog člana prije isteka dopunskog roka od šest mjeseci u slučaju kad se ona može dobiti po isteku perioda od tri godine, i od devet mjeseci u slučaju kad se može dobiti po isteku perioda od jedne godine. Dopunski rok će početi da teče, bilo od dana traženja autorizacije za prevod pomenut u odredbi pod c) u stavu 1) ili u slučaju kad su identitet i adresa nosioca prava prevođenja nepoznati, od dana slanja kopija molbe pomenutih u odredbi pod d) u stavu 1) radi dobijanja dozvole.

b) Dozvola se neće dati ako je prevod objavljen od strane nosioca prava prevođenja, ili sa njegovim odobrenjem, za vrijeme pomenutog roka od šest ili od devet mjeseci.

3) Svaka dozvola koja se daje na osnovu ovog člana moći će da se koristi samo za školsku, univerzitetsku upotrebu ili za istraživanje.

4) a) Dozvola se ne može protegnuti na izvoz primjeraka i ona će važiti samo za izdanje u okviru teritorije one države ugovornice gdje je ova dozvola tražena.

b) Svaki primjerak objavljen shodno takvoj dozvoli moraće da sadrži naznačenje na odgovarajućem jeziku, u kome će se tačno reći da se primjerak može rasturati samo u državi ugovornici koja je dala dozvolu; ako djelo nosi naznačenje pomenuto u stavu 1) člana 3., tako objavljeni primjerci će morati da nose isto značenje,

c) Zabrana izvoza predviđena u odredbi pod a) ne primjenjuje se ako neka vladina ili druga javna ustanova države koja je, shodno ovom članu, dala dozvolu da se prevede djelo na drugi jezik, izuzev engleskog, španskog ili francuskog, pošalje primjerke prevoda, izvršenog na osnovu ove dozvole, nekoj drugoj zemlji, s tim da:

i) lica kojima se šalju budu državljani one države ugovornice koja je dala dozvolu ili članovi organizacije koja okuplja takve državljane;

ii) da primjerci budu korišćeni samo za potrebe škole, univerziteta ili istraživanja;

iii) slanje primjeraka i njihovo kasnije dostavljanje licima kojima su namijenjeni budu lišeni svakog komercijalnog obilježja;

iv) sporazum koji će biti saopšten Generalnom direktoru od bilo koje od vlada koje su ga zaključile, posreduje između zemlje kojoj su primjerci upućeni i države ugovornice da bi se omogućilo primanje i rdostavljanje ili jedna od dvije radnje.

5) Donijeće se odgovarajuće odredbe na nacionalnom planu da bi:

a) dozvola dopuštala pravičnu naknadu, usklađenu sa skalom autorskih naknada koje se redovno isplaćuju u slučaju dozvola koje se slobodno ugovaraju među zainteresiranim u dvije zemlje na koje se ovo odnosi;

b) naknada bila plaćena i dostavljena. Ako postoji nacionalni propis u pogledu deviza, nadležni organ uložiti će sve napore, pribjegavajući međunarodnim mehanizmima, da bi obezbijedio dostavljanje naknade u međunarodno konvertibilnoj valuti ili u njenom ekvivalentu.

6) Svaka dozvola data od strane jedne države ugovornice na osnovu ovog člana prestat će da postoji ako je prevod djela na isti jezik, koje u suštini ima isti sadržaj kao izdanje za koje je dato odobrenje – objavljen u pomenutoj državi od strane nosioca prava prevođenja ili sa njegovim odobrenjem, po cijeni koja se može uporediti s cijenom uobičajenim u toj istoj državi za slična djela. Primjerci već proizvedeni prije isteka dozvole moći će i dalje da se puštaju u promet dok ne budu iscrpljeni.

7) Što se tiče djela koja se sastoje pretežno od ilustracija, dozvola za prevod teksta i za reproduciranje ilustracija može se dati jedino ako su također ispunjeni uvjeti iz člana 5. quater.

8) a) Odobrenje za prevod jednog djela zaštićenog ovom Konvencijom, objavljenog u obliku štampanog izdanja ili u sličnim oblicima reproduciranja, može se dati i radio-difuznoj ustanovi koja ima svoje sjedište na teritoriji države ugovornice na koju se primjenjuje stav 1) člana 5. bis, na molbu koju pomenuta ustanova podnosi u ovoj državi, a pod sljedećim uvjetima:

i) prevod se mora napraviti od primjerka proizvedenog i stečenog shodno zakonima zemlje ugovornice;

ii) prevod se mora koristiti samo u emisijama namijenjenim isključivo nastavi ili širenju informacija naučnog karaktera namijenjenim stručnjacima jednog određenog poziva;

iii) prevod se mora koristiti isključivo u svrhe nabrojane u odredbi pod ii), od strane radio difuzije legalno ustanovljene za korisnike na teritoriji države ugovornice, podrazumijevajući tu sredstva putem zvučnih ili vizuelnih snimaka ostvarenih na dopušten način i isključivo za ovu radio-difuziju;

iv) zvučni ili vizuelni snimci prevoda mogu biti predmet razmjene između radio-difuznih ustanova koje imaju svoje društveno sjedište na teritoriji države ugovornice koja je dala takvu dozvolu;

v) sva korištenja prevoda moraju biti lišena svakog komercijalnog obilježja.

b) Pod uvjetom da se poštuju sva mjerila i svi uvjeti nabrojani u odredbi pod a), dozvola se može, isto tako, dati radio-difuznoj ustanovi da prevede svaki tekst unesen ili uklopljen u akustično-vizuelna fiksiranja izrađena i objavljena u jednom jedinom cilju da se koriste za upotrebu u školi i na univerzitetu.

- c) Sa izuzetkom odredbi pod a) i b), ostale odredbe ovog člana primjenjuju se i na davanje i korištenje takve dozvole.
- 9) Sa izuzetkom odredbi ovog člana, svaka dozvola data na osnovu njega će se rokovoditi odredbama iz člana 5., i nastavit će da se rukovodi odredbama člana 5. i odredbama ovog člana, čak i poslije perioda od sedam godina navedenog u stavu 2. člana 5. Međutim, po isteku ovog perioda, nosilac dozvole moći će da traži da se ona zamijeni dozvolom koja je saglasna članu 5.

Član 5. quater

- 1) Svaka država ugovornica na koju se primjenjuje stav 1) člana 5. bis može usvojiti sljedeće odredbe:
- a) Ako po isteku
- i) perioda utvrđenog pod c) računatog od prvog objavljivanja određenog izdanja književnog, naučnog ili umjetničkog djela navedenog u stavu 3), ili
- ii) svakog dužeg perioda utvrđenog nacionalnim zakonodavstvom države, primjerci ovog izdanja nisu pušteni u promet u ovoj državi da bi se odgovorilo potrebama, bilo široke javnosti, bilo školske i univerzitetske nastave, po cijeni koja se može uporediti sa cijenom koja je uobičajena u pomenutoj državi za slična djela, od strane nosioca prava reproduciranja ili sa njegovim odobrenjem, svaki državljanin ove države moći će da dobije od nadležnog organa neisključivu, odnosno ograničenu dozvolu da objavi ovo izdanje po toj cijeni ili po nižoj cijeni, da bi se odgovorilo potrebama školske i univerzitetske nastave. Dozvola će moći da se da samo ako molilac, shodno propisima na snazi u dotičnoj državi, dokaže da je od nosioca prava tražio odobrenje da objavi ovo djelo i, pošto je učinio što mu je bila dužnost da učini, nije mogao doći do nosioca autorskog prava ili dobiti njegovo odobrenje. U isto vrijeme kada podnosi ovu molbu, molilac mora o tome izvijestiti, bilo Međunarodni centar za informacije o autorskom pravu osnovan od Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, bilo svaki nacionalni ili regionalni centar za informacije pomenut u odredbi pod d).
- b) Dozvola će moći također da se da pod istim uvjetima, ako za vrijeme šestomjesečnog perioda odobreni primjerci izdanja o kome je riječ nisu više pušteni u prodaju u dotičnoj državi, da bi se odgovorilo, bilo potrebama šire javnosti, bilo školske ili univerzitetske nastave, po cijeni koja se može uporediti s cijenom uobičajenom u ovoj državi za slična djela.
- c) Period na koji se odnosi odredba pod a) podrazumijeva rok od pet godina. Međutim,
- i) za djela egzaktnih i prirodnih nauka i tehnologije, ovaj period će iznositi tri godine;
- ii) za djela iz oblasti fikcije, kao što su romani, pjesnička, dramska i dramsko-muzička djela i za knjige o umjetnosti, ovaj period će iznositi sedam godina.
- d) Ako molilac nije mogao doći do nosioca prava reproduciranja, on treba da uputi avionskom poštom – preporučeno, kopije svoje molbe izdavaču čije se ime nalazi na djelu i svakom nacionalnom ili regionalnom centru za informacije koji je kao takav označen u saopštenju deponovanom kod Generalnog direktora, od strane države u kojoj se pretpostavlja da izdavač vrši najveći dio svojih profesionalnih djelatnosti. U nedostatku sličnog saopštenja jednu kopiju će uputiti i Međunarodnom centru za informacije o autorskom pravu koji je osnovala Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu. Dozvola se neće moći dati prije isteka tromjesečnog roka, računajući od slanja kopije molbe.
- e) U slučaju da se može dobiti po isteku perioda od tri godine, dozvola će moći da se da po pravu iz ovog člana:
- i) samo po isteku roka od šest mjeseci, računajući od traženja odobrenja pomenutog u odredbi pod a), ili u slučaju da su identitet i adresa nosioca prava reproduciranja nepoznati, od dana slanja kopije molbe pomenute u odredbi pod d) s ciljem dobijanja dozvole;
- ii) samo ako za vrijeme ovog roka nije bilo puštanja u promet primjeraka izdanja pod uvjetima predviđenim u odredbi pod a).
- f) Ime autora i naslov određenog izdanja djela moraju biti odštampani na svim primjercima objavljenog reproduciranjem. Dozvola se ne smije protegnuti i na izvoz primjeraka i ona će važiti samo za izdanje u okviru teritorije države ugovornice gdje je ova dozvola tražena. Korisnik dozvole ne može je ustupati drugim licima.
- g) Nacionalno zakonodavstvo će donijeti odgovarajuće mjere radi osiguranja tačnog reproduciranja izdanja o kome je riječ.
- h) Dozvola s ciljem reproduciranja i objavljivanja prevoda nekog djela neće se dati u smislu ovog člana u niže navedenim slučajevima:
- i) ako prevod o kome je riječ nije objavljen od strane nosioca autorskog prava ili sa njegovim odobrenjem;
- ii) ako prevod nije na jeziku opće upotrebe u državi koja je ovlaštena da izdaje dozvolu.
- 2) Odredbe koje slijede primjenjuju se na izuzetke predviđene u stavu 1) ovog člana:
- a) Svaki primjerak objavljen shodno dozvoli datoj u smislu ovog člana mora da sadrži naznačenje na odgovarajućem jeziku kojim se tačno određuje da će se primjerak distribuirati samo u državi ugovornici na koju se primjenjuje pomenuta dozvola; ako djelo nosi naznačenje pomenuto u stavu 1) član 3., tako objavljeni primjerci će morati da nose isto naznačenje.
- b) Na nacionalnom planu će biti donijeti odgovarajući propisi da bi:
- i) dozvola omogućila pravičnu naknadu, koja je u skladu sa skalom autorskih naknada koje se redovno plaćaju u slučaju slobodno ugovorenih dozvola između zainteresiranih u dvjema zemljama na koje se to odnosi;
- ii) naknada bila plaćena i dostavljena. Ako postoji nacionalni propis u pogledu deviza, nadležni organ će uložiti sve napore pribjegavajući međunarodnim mehanizmima da bi obezbijedio dostavljanje naknade u međunarodnoj konvertibilnoj valuti ili u njenom ekvivalentu.

c) Kad god se primjerci izdanja jednog djela puste u prodaju u državi ugovornici da bi se odgovorilo potrebama, bilo šire javnosti, bilo školske i univerzitetske nastave, od strane nosioca prava reproduciranja ili sa njegovim odobrenjem, po cijeni koja se može uporediti sa cijenom uobičajenom u toj državi za slična djela, – svaka dozvola data na osnovu ovog člana prestat će da važi, ako je ovo izdanje na istom jeziku kao izdanje objavljeno na osnovu dozvole i ako je njegova sadržina u suštini ista. Primjerci proizvedeni prije isteka dozvole moći će se i dalje puštati u promet, sve dok ne budu iscrpljeni.

d) Dozvola se ne može dati kad je autor povukao iz prometa sve primjerke jednog izdanja.

3) a) Sa izuzetkom odredbi stava b), književna, naučna ili umjetnička djela na koje se primjenjuje ovaj član ograničena su na djela objavljena u obliku štampanog izdanja ili u nekom drugom sličnom obliku reproduciranja.

b) Ovaj član se također primjenjuje na akustično-vizuelno reproduciranje dopuštenih akustično-vizuelnih fiksiranja, ukoliko sačinjavaju ili u sebe ugrađuju zaštićena djela kao i na prevod teksta koji ih prati na jeziku opće upotrebe u državi koja je ovlaštena da izdaje dozvolu, podrazumijevajući da su akustično-vizuelna fiksiranja o kojima je riječ zamišljena i objavljena samo u cilju školske i univerzitetske upotrebe.

Član 6.

Pod “objavljivanjem” u smislu ove Konvencije, treba podrazumijevati reproduciranje u materijalnom obliku i stavljanje na raspolaganje javnosti primjeraka djela, pružajući joj mogućnost da ga čita ili upozna vizuelnim putem.

Član 7.

Ova Konvencija se ne primjenjuje na djela ili prava na ova djela koja bi, od njenog stupanja na snagu u državi ugovornici u kojoj se zaštita traži, definitivno prestala da se štite u ovoj državi ili u njoj nisu bila nikad ni zaštićena.

Član 8.

1) Ova Konvencija, koja će nositi datum od 24. jula 1971. godine, će biti deponovana kod Generalnog direktora i ostat će otvorena za potpis svim državama članicama Konvencije iz 1952. godine za vrijeme od 120 dana računajući od njenog datuma. Ona će se podnijeti na ratifikaciju ili usvajanje državama potpisnicama.

2) Svaka država koja ne bude potpisala ovu Konvenciju moći će da joj pristupi.

3) Ratifikacija, usvajanje ili pristupanje će se izvršiti se deponovanjem instrumenta s tim ciljem kod Generalnog direktora.

Član 9.

1) Ova Konvencija će stupiti će na snagu tri mjeseca poslije deponovanja dvanaest instrumenata ratifikacije, usvajanja ili pristupanja.

2) Shodno tome, ova Konvencija će stupiti na snagu za svaku državu tri mjeseca poslije deponovanja instrumenta ratifikacije, usvajanja ili pristupanja te države.

3) Pristupanje ovoj Konvenciji države nečlanice Konvencije iz 1952. godine znači pristupanje i toj Konvenciji; međutim, ako je njen instrument o pristupanju deponovan prije stupanja na snagu ove Konvencije, ta država će morati da potčini svoje pristupanje Konvenciji iz 1952. stupanju na snagu ove Konvencije. Poslije stupanja na snagu ove Konvencije, nijedna država neće moći da pristupi isključivo Konvenciji iz 1952. godine.

4) Odnosi između zemalja-članica ove Konvencije i država koje su članice samo Konvencije iz 1952. godine uređuju se Konvencijom iz 1952. Međutim, svaka država-članica samo Konvencije iz 1952. moći će da izjavi putem saopštenja deponovanog kod Generalnog direktora da dopušta primjenu Konvencije iz 1971. na djela svojih državljana ili na djela objavljena prvi put na njenoj teritoriji od strane svake države članice ove Konvencije.

Član 10.

- 1) Svaka država ugovornica obavezuje se da, shodno propisima svoga ustava, donese potrebne mjere radi osiguranja primjene ove Konvencije.
- 2) Podrazumijeva se da od datuma kad za jednu državu stupi na snagu ova Konvencija, ta država mora biti u mogućnosti da, prema svom nacionalnom zakonodavstvu, primjenjuje odredbe ove Konvencije.

Član 11.

- 1) Osniva se Međuvladin komitet koji ima sljedeće nadležnosti:
 - a) da proučava probleme koji se odnose na primjenu i djelovanje Svjetske (univerzalne) konvencije;
 - b) da priprema povremene revizije ove Konvencije;
 - c) da proučava svaki drugi problem koji se odnosi na međunarodnu zaštitu autorskog prava, u saradnji sa raznim međunarodnim zainteresiranim ustanovama, naročito s Organizacijom Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, Međunarodnom unijom za zaštitu književnih i umjetničkih djela i Organizacijom američkih država;
 - d) da obavještava države-članice Svjetske (univerzalne) konvencije o svom radu.
- 2) Komitet sačinjavaju predstavnici 18 država ugovornica – članica ove Konvencije ili samo Konvencije iz 1952. godine.
- 3) Komitet se imenuje vodeći računa o pravilnoj ravnoteži između nacionalnih interesa na bazi geografskog položaja stanovništva, o jezicima i stepenu razvitka.
- 4) Generalni direktor Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, Generalni direktor Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu i Generalni sekretar Organizacije američkih država, ili njihovi predstavnici, mogu prisustvovati sjednicama Komiteta sa savjetodavnim glasom.

Član 12.

Međuvladin komitet će sazivati konferencije za reviziju kad god mu to bude izgledalo neophodno, ili ako sazivanje zatraži najmanje deset država-članica ove Konvencije.

Član 13.

- 1) Svaka država ugovornica može, u trenutku deponovanja instrumenta ratifikacije, ili kasnije, da izjavi putem saopštenja upućenog generalnom direktoru, da se ova Konvencija može primjenjivati na cijelu ili na dio zemlje ili teritorije čije vanjske odnose ona osigurava; Konvencija će se primjenjivati na zemlje ili teritorije označene u saopštenju računajući od isteka tromjesečnog roka predviđenog u članu 9. U nedostatku takvog saopštenja, ova Konvencija se neće primjenjivati na dotične zemlje ili teritorije.
- 2) Međutim, ovaj član se ne bi mogao ni u kom slučaju tumačiti tako kao da nameće od strane bilo koje države ugovornice prešutno priznanje ili usvajanje faktičkog stanja svake teritorije na koju se može primijeniti ova Konvencija od strane neke druge države ugovornice na osnovu ovog člana.

Član 14.

- 1) Svaka država ugovornica ima pravo da otkáže ovu Konvenciju u svoje sopstveno ime ili u ime cijele ili jednog djela zemlje ili teritorije na koje bi se odnosilo saopštenje predviđeno u članu 13. Otkaz će se dati putem saopštenja upućenog Generalnom direktoru. Ovaj otkaz će se odnositi i na Konvenciju iz 1952. godine.
- 2) Ovaj otkaz će stupiti na snagu samo u pogledu države ili zemlje ili teritorije u čije ime bude dat i samo dvanaest mjeseci poslije datuma kada bude primljeno saopštenje.

Član 15.

Svaki spor između dvije ili više država ugovornica u pogledu tumačenja ili primjene ove Konvencije koji ne bude riješen putem pregovora iznijet će se pred Međunarodni sud pravde da ga on raspravi, ukoliko države u sporu ne pristupe nekom drugom načinu rješavanja.

Član 16.

- 1) Ova Konvencija biće sačinjena na francuskom, engleskom i španskom jeziku. Sva tri teksta biće potpisana i jednako vjerodostojna.
- 2) Generalni direktor će, poslije savjetovanja sa zainteresiranim vladama, obezbijediti da se sačine zvanični tekstovi ove konvencije na njemačkom, arapskom, italijanskom i portugalskom jeziku.
- 3) Svaka država ugovornica ili grupa država ugovornica moći će, preko Generalnog direktora i u sporazumu sa njim, da sačini i druge tekstove na jeziku po svom izboru.
- 4) Svi ovi tekstovi će se priložiti potpisanom tekstu ove Konvencije.

Član 17.

- 1) Ova Konvencija ni u čemu ne povređuje propise Bernske konvencije o zaštiti književnih i umjetničkih djela ni pripadnost Uniji stvorenoj Bernskom konvencijom.
- 2) Radi primjene prethodnog stava, ovom članu dodata je jedna deklaracija. Ova deklaracija čini sastavni dio ove Konvencije za države vezane Bernskom konvencijom do 1. januara 1951. godine ili koje joj budu naknadno pristupile. Potpis ove Konvencije stavljen od strane gore pomenutih država važi i za deklaraciju; svaka ratifikacija ili usvajanje ove Konvencije, svako pristupanje istoj od strane ovih država povlači također ratifikaciju, usvajanje ili pristupanje deklaraciji.

Član 18.

Ova Konvencija ne ukida multilateralne ili bilateralne ugovore ili sporazume o autorskom pravu koji su ili mogu biti na snazi između dvije ili više američkih država, ali isključivo između njih. U slučaju nesaglasnosti između odredbi jednoga od ovih ugovora ili jednog od ovih sporazuma na snazi, s jedne strane, i odredbi ove Konvencije, s druge strane, bilo između odredbi ove Konvencije i odredbi svakog novog ugovora ili svakog novog sporazuma koji bi bio sklopljen između dvije ili više američkih republika po stupanju na snagu ove Konvencije, ugovor ili sporazum koji je najskorije zaključen imaće prednost među stranama. Ne povređuju se stečena prava na djelo ugovorima ili sporazumima koji su bili na snazi u bilo kojoj državi ugovornici prije stupanja na snagu ove Konvencije u toj državi.

Član 19.

Ova Konvencija ne ukida multilateralne ili bilateralne sporazume ili ugovore o autorskom pravu koji su na snazi između dvije ili više država ugovornica. U slučaju neuklađenosti između odredbi jednog od ovih ugovora ili sporazuma i odredbi ove Konvencije, prednost će imati odredbe Konvencije. Neće biti povrijeđena stečena prava na jedno djelo ugovorima ili sporazumima koji su na snazi u jednoj državi ugovornici prije stupanja na snagu ove Konvencije u toj državi. Ovaj član ni u čemu ne povređuje odredbe čl. 17. i 18.

Član 20.

Nije dopuštena nikakva rezerva na ovu Konvenciju.

Član 21.

1) Generalni direktor dostavit će uredno ovjerene prepise ove Konvencije zainteresiranim državama kao i Generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda radi registriranja koje će se izvršiti njegovim staranjem.

2) Osim toga, on će izvijestiti sve zainteresirane države o deponovanju instrumenata ratifikacije, usvajanja ili pristupanja, o danu stupanja na snagu ove Konvencije, o saopštenjima u njoj predviđenim, i o otkazima iz člana 14.

Dodatna deklaracija koja se odnosi na član 17.

Države-članice Međunarodne unije za zaštitu književnih i umjetničkih djela (u daljnjem tekstu "Bernska unija"), potpisnice ove Konvencije, želeći da učvrste svoje međunarodne odnose na osnovu pomenute Unije i da izbjegnu svaki sukob koji bi mogao da nastane iz koegzistencije Bernske i Svjetske (univerzalne) konvencije o autorskom pravu,

priznajući za izvjesne države privremenu potrebu da prilagode svoj stepen zaštite autorskog prava nivou svoga kulturnog, socijalnog i ekonomskog razvoja.

zajedničkim sporazumom prihvatili su odredbe sljedeće deklaracije:

a) sa izuzetkom odredbi stava b), djela koja, u smislu Bernske konvencije, imaju kao zemlja porijekla zemlju koja je poslije 1. januara 1951. godine napustila Bernsku uniju neće biti zaštićena Svjetskom (univerzalnom) konvencijom o autorskom pravu u zemljama Bernske unije;

b) u slučaju da se jedna država ugovornica smatra zemljom u razvoju, shodno ustanovljenoj praksi Generalne skupštine Ujedinjenih naroda, i da je, u trenutku svoga povlačenja iz Bernske unije, deponovala kod Generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu saopštenje u smislu kojeg izjavljuje da se smatra zemljom u razvoju, odredbe stava a) neće se primjenjivati sve dok ova država, shodno odredbama člana 4.bis, bude mogla da se koristi izuzecima predviđenim ovom Konvencijom;

c) Svjetska (univerzalna) konvencija o autorskom pravu neće se primjenjivati na odnose između zemalja vezanih Bernskom konvencijom, u pogledu zaštite djela koja, u smislu Bernske konvencije, imaju kao zemlja porijekla jednu od zemalja Bernske unije.

Rezolucija koja se odnosi na član 11.

Konferencija o reviziji Svjetske (univerzalne) konvencije o autorskom pravu, pošto je razmatrala pitanja koja se odnose na Međuvladin komitet predviđen u članu 11. ove Konvencije, kojoj se dodaje ova rezolucija,

odlučila je sljedeće:

1) Komitet će u početku sačinjavati predstavnici dvanaest država članica Međunarodnog komiteta stvorenog u smislu člana 11. Konvencije od 1952. i dodatne rezolucije, a osim toga predstavnici sljedećih država: Alžira, Austrije, Japana, Meksika, Senegala i Jugoslavije.

2) Države koje nisu članice Konvencije iz 1952. godine, i koje ne budu pristupile ovoj Konvenciji prije prve redovne sjednice Komiteta koja će se održati po stupanju na snagu ove Konvencije, bit će zamijenjene drugim državama koje će imenovati Komitet na svojoj prvoj redovnoj sjednici, shodno odredbama st. 2) i 3) člana 11.

3) Od stupanja na snagu ove Konvencije, Komitet predviđen u stavu 1) smatrat će se konstituiranim shodno članu 11. ove Konvencije.

4) Komitet će održati prvu sjednicu u roku od jedne godine, računajući od dana stupanja na snagu ove Konvencije.

5) Komitet bira predsjednika i dva potpredsjednika. On donosi svoj poslovnik inspirišući se sljedećim načelima:

a) redovno trajanje predsjedničkog mandata će biti šest godina, a trećina predstavnika obnavljat će se svake dvije godine, podrazumijevajući, međutim, da će trećina prvih mandata isteći krajem druge godine redovne sjednice Komiteta koja će se održavati po stupanju na snagu ove Konvencije, a preostala trećina krajem njegove četvrte redovne sjednice;

b) odredbe o postupku po kome će se Komitet brinuti o popunjavanju praznih mjesta, o redosljedu isticanja mandata, o pravu na reizbornost i o izbornim procedurama će morati da se poštuju, da bi se održala ravnoteža između potrebe za neprekidnošću u sastavu i potrebe za rotacijom u predstavljanju, kao i s obzirom na odredbu stava 3) člana 11.

Izražava se želja da Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu obezbijedi sekretarijat Komiteta.

U potvrdu čega su potpisani, pošto su deponovali svoje punomoći, potpisali ovu Konvenciju.

Sastavljeno dana 24. jula 1971. godine u Parizu, u jednom jedinom primjerku.

Dodatni protokol 1 Svjetskoj (univerzalnoj) konvenciji o autorskom pravu izmijenjenoj 24. jula 1971. godine u Parizu koji se odnosi na zaštitu djela lica bez državljanstva i izbjeglica

Države članice Svjetske (univerzalne) konvencije o autorskom pravu izmijenjene u Parizu 24. jula 1971. godine (u daljnjem tekstu "Konvencija iz 1971.") i ovog Protokola,

postigle su sporazum o sljedećim odredbama:

1) Lica bez državljanstva i izbjeglice koje imaju svoj stalni boravak u jednoj državi ugovornici izjednačeni su, radi primjene Konvencije iz 1971. godine, s državljanima te države.

2) a) Ovaj protokol će biti potpisan i podniet na ratifikaciju ili na usvajanje državama potpisnicama, i njemu će se moći pristupiti shodno odredbama člana 8. Konvencije iz 1971. godine.

b) Ovaj protokol će stupiti na snagu za svaku državu od dana deponovanja instrumenta ratifikacije, usvajanja ili pristupanja koji se na njega odnose, pod uvjetom da ta država već bude članica Konvencije iz 1971. godine.

c) Na dan stupanja na snagu ovog Protokola za jednu državu koja nije članica Dodatnog protokola 1 Konvenciji iz 1952. godine, smatraće se da je, za tu državu, ovaj drugi stupio na snagu.

U potvrdu navedenog su potpisnici, uredno ovlašćeni, potpisali ovaj Protokol.

Sastavljeno dana 24. jula 1971. godine u Parizu, na francuskom, engleskom i španskom jeziku, u tri vjerodostojna teksta, u jednom jedinom primjerku koji će se deponovati kod Generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, koji će dostaviti njegovu propisno ovjerenu kopiju državama potpisnicama, kao i Generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda radi registrovanja koje će se izvršiti njegovim staranjem.

Dodatni protokol 2 Svjetskoj (univerzalnoj) konvenciji o autorskom pravu izmijenjenoj 24. jula 1971. godine u Parizu, koji se odnosi na primjenu konvencije na određena djela međunarodnih organizacija

Države članice Svjetske (univerzalne) konvencije o autorskom pravu izmijenjene u Parizu 24. jula 1971. godine (u daljnjem tekstu "Konvencija iz 1971.") i ovog Protokola,

postigle su sporazum o sljedećim odredbama:

1) a) Zaštita predviđena u stavu 2) člana 2. Konvencije iz 1971. godine će se primjenjivati na djela objavljena prvi put od strane Organizacije Ujedinjenih naroda, specijaliziranih ustanova vezanih za Ujedinjene narode ili od strane Organizacije američkih država.

b) Isto tako, zaštita predviđena u stavu 2) člana 2. Konvencije iz 1971., primjenjuje se na pomenute organizacije ili ustanove.

2) a) Ovaj protokol će biti potpisan i podniet na ratifikaciju ili usvajanje državama potpisnicama, i njemu će se moći pristupiti shodno odredbama člana 8. Konvencije iz 1971. godine.

b) Ovaj protokol će stupiti na snagu za svaku državu od dana deponovanja instrumenta ratifikacije, usvajanja ili pristupanja koji se na njega odnosi, pod uvjetom da je ta država već članica Konvencije iz 1971. godine.

U potvrdu navedenog su potpisani, uredno ovlašćeni, potpisali ovaj Protokol.

Sastavljeno dana 24. jula 1971. godine, u Parizu, na francuskom, engleskom i španskom jeziku, u tri vjerodostojna teksta, u jednom jedinom primjerku koji će se deponovati kod Generalnog direktora Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, koji će dostaviti njegovu propisno ovjerenu kopiju državama potpisnicama, kao i Generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda radi registriranja koje će se izvršiti njegovim staranjem.

K O N V E N C I J A
O ZAŠTITI SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

K O N V E N C I J A

O ZAŠTITI SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Generalna konferencija Organizacije ujedinjenih naroda za prosvjetu, nauku i kulturu, na svom XVII. zasjedanju održanom u Parizu od 17. oktobra do 21. novembra 1972. godine, konstatujući da kulturnoj baštini i prirodnoj baštini sve više prijete uništenje, ne samo usljed klasičnih uzroka propadanja već i zbog promjena u društvenom i ekonomskom životu koje otežavaju situaciju unošenjem novih fenomena oštećenja i razaranja, smatrajući da oštećenje ili nestanak svakog primjerka kulturne ili prirodne baštine predstavlja osiromašenje baštine svih naroda svijeta, smatrajući da zaštita te baštine na nacionalnom planu često biva nepotpuna zbog obimnosti sredstava koja su za nju potrebna i nedostatka ekonomskih, naučnih i tehničkih sredstava u zemlji gdje se nalazi objekat koji treba zaštititi, napominjući da se u Ustavu UNESCO-a predviđa da će Organizacija pomagati na održavanju, napretku i širenju znanja, vodeći brigu o održavanju i zaštiti baštine cijelog svijeta i dajući, s tim ciljem, potrebne preporuke zainteresiranim narodima za međunarodne konvencije, smatrajući da su postojeće međunarodne konvencije, preporuke i rezolucije o kulturnim i prirodnim dobrima dokaz toga od kolikog je značaja za sve narode svijeta očuvanje tih jedinstvenih i nezamjenjivih dobara, bez obzira na to kojoj zemlji pripadaju, smatrajući da su izvjesna dobra kulturne i prirodne baštine od izuzetnog značaja i da ih stoga treba zaštititi kao dio opće baštine cijelog čovječanstva, smatrajući da je, s obzirom na veličinu i ozbiljnost novih opasnosti koje im prijete, cijela međunarodna zajednica dužna da učestvuje u zaštiti one kulturne i prirodne baštine koja ima izuzetnu univerzalnu vrijednost, ukazivanjem kolektivne pomoći koja, ne zamjenjujući akciju zainteresirane države, predstavlja efikasnu dopunu iste, smatrajući da je u tu svrhu neophodno usvojiti nove odredbe u formi konvencije, na osnovu kojih će se uspostaviti efikasan sistem kolektivne zaštite kulturne i prirodne baštine od izuzetne opće vrijednosti, organiziran na trajnoj osnovi i u skladu sa modernim naučnim metodama, odlučivši na XVI. zasjedanju da će to pitanje biti predmet jedne međunarodne konvencije, usvaja na današnji dan, 16. XI. 1972. godine, ovu Konvenciju.

I. DEFINICIJA KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Član 1.

Za svrhe ove Konvencije pod "kulturnom baštinom" podrazumjevaju se:

spomenici: djela arhitekture, monumentalna vajarska ili slikarska djela, elementi ili strukture arheološkog karaktera, natpisi, većina i grupe elemenata koje imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost sa historijskog, umjetničkog ili naučnog gledišta;

grupna zdanja: grupe izoliranih ili povezanih građevina, koje po svojoj arhitekturi, jedinstvu i uklopljenosti u pejzaž predstavljaju izuzetnu univerzalnu vrijednost sa historijske, umjetničke ili naučne tačke gledišta;

znamenita mjesta: djela ljudskih ruku ili kombinovana djela ljudskih ruku i prirode, kao i zone, uključujući tu arheološka nalazišta koja su od izuzetnog univerzalnog značaja sa historijske, estetske i etnološke ili antropološke tačke gledišta.

Član 2.

Za svrhe ove Konvencije pod "prirodnom baštinom" podrazumjevaju se:

spomenici prirode koji se sastoje od fizičkih ili bioloških formacija ili grupa tih formacija, a koji imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost sa estetske ili naučne tačke gledišta;

geološke i fiziografske formacije i tačno određene zone koje predstavljaju habitat ugroženih vrsta životinja i biljaka od izuzetne univerzalne vrijednosti sa naučne i konzervatorske tačke gledišta;

znamenita mjesta prirode ili tačno određene prirodne zone koje imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost sa tačke gledišta nauke, konzerviranja ili prirodnih ljepota.

Član 3.

Dužnost je svake države članice ove Konvencije da utvrdi i razgraniči razna dobra koja se nalaze na njenoj teritoriji, a spomenuta su u čl. 1. i 2.

II. NACIONALNA I MEĐUNARODNA ZAŠTITA KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Član 4.

Svaka država članica ove Konvencije priznaje da u njenu dužnost prvenstveno spadaju pronalaženje, zaštita, konzerviranje, popularizacija i prenošenje budućim generacijama kulturne i prirodne baštine koja se nalazi na njoj teritoriji. S tim ciljem, ona će nastojati da djeluje sopstvenim naporima, maksimalno koristeći sve raspoložive mogućnosti, a ako zatreba - međunarodnu pomoć i saradnju koja joj se pruži prije svega u finansijskom, umjetničkom, naučnom i tehničkom pogledu.

Član 5.

S ciljem garantiranja efikasne zaštite i očuvanja, kao i što aktivnije popularizacije kulturne i prirodne baštine na sopstvenoj teritoriji i pod uvjetima koji odgovaraju svakoj zemlji, države članice ove Konvencije nastoje, po mogućnosti:

a) da usvoje generalnu politiku usmjerenu na to da se kulturnoj i prirodnoj baštini da određena funkcija u životu zajednice i da se zaštita te baštine uključi u programe općeg planiranja;

b) da na svojoj teritoriji formiraju, ukoliko to još nisu, jednu ili više službi za zaštitu, održavanje, revalorizovanje kulturne i prirodne baštine, koje će imati na raspolaganju odgovarajuće osoblje i sredstva kako bi mogle izvršiti postavljene zadatke;

c) da razvijaju naučna i tehnička proučavanja i istraživanja, kao i da usavrše takve metode rada na osnovu kojih će država moći da se suprotstavi opasnostima koje ugrožavaju njene kulturne i prirodne baštine;

d) da preduzimaju odgovarajuće zakonske, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere koje su potrebne za pronalaženje, zaštitu, održavanje, popularizaciju i obnavljanje te baštine;

e) da rade na uspostavljanju nacionalnih ili regionalnih centara za obuku na polju zaštite, održavanja i popularizacije kulturne i prirodne baštine i na stimuliranju naučnog istraživanja na tom polju.

Član 6.

1) Poštujući u potpunosti suverenost država na čijoj se teritoriji nalazi kulturna i prirodna baština o kojoj je riječ u čl. 1. i 2, ne kršeći prava vlasništva predviđena u nacionalnom zakonodavstvu, države članice ove Konvencije priznaju da ta baština predstavlja univerzalnu baštinu na čijoj zaštiti treba da saraduje cijela međunarodna zajednica.

2) Države članice se obavezuju da u skladu sa odredbama Konvencije pružaju pomoć na utvrđivanju, zaštiti, konzervaciji i popularizaciji kulturne i prirodne baštine o kojoj je riječ u tač. 2. i 4. člana 11, ako države na čijoj se teritoriji ona nalazi budu to zatražile.

3) Svaka država članica ove Konvencije obavezuje se da neće namjerno preduzimati nikakve mjere koje bi mogle, posredno ili neposredno, ići na uštrb kulturne i prirodne baštine o kojoj je riječ u čl. 1. i 2, a koja se nalazi na teritoriji drugih država članica ove Konvencije.

Član 7.

Za svrhe ove Konvencije, pod međunarodnom zaštitom svjetske kulturne i prirodne baštine podrazumijeva se uspostavljanje međunarodnog sistema saradnje i pomoći, kako bi se dala podrška državama članicama ove Konvencije u njihovim naporima na očuvanju i utvrđivanju te baštine.

III. MEĐUVLADIN KOMITET ZA ZAŠTITU SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Član 8.

1) Ovim se pri Organizaciji ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu obrazuje Međuvladin komitet za zaštitu kulturne i prirodne baštine od izuzetno visoke univerzalne vrijednosti pod nazivom Komitet za svjetsku baštinu. On je sastavljen od 15 država članica ove Konvencije koje budu izabrane od država članica ove Konvencije na sjednici Generalne skupštine za vrijeme redovnog zasjedanja Generalne konferencije Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu. Broj država članica Komiteta povećava se do 21, počevši od redovne sjednice Generalne konferencije poslije stupanja na snagu ove Konvencije u najmanje 40 država.

2) Prilikom izbora članova Komiteta treba da bude zagarantirana jednaka zastupljenost raznih regiona i kultura svijeta.

3) Sjednicama Komiteta mogu prisustvovati sa savjetodavnim pravom glasa: jedan predstavnik Međunarodnog centra za proučavanje konzervacije i restauracije kulturnih dobara (centar u Rimu), jedan predstavnik Međunarodnog vijeća za spomenike i znamenita mjesta (IKOMOS), jedan predstavnik Međunarodne unije za konzervaciju prirode i njenih resursa (UIKN); kojima će se moći pridodati na traženje država članica koje zasjedaju u Generalnoj skupštini za vrijeme redovnih sastanaka Generalne konferencije Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku, i kulturu, predstavnici drugih međuvladinih ili nevladinih organizacija koje imaju slične ciljeve.

Član 9.

1) Mandat država članica u Komitetu za svjetsku baštinu trajeće od završetka redovne sjednice Generalne konferencije na kojoj su one bile izabrane, pa do završetka njene treće uzastopne redovne sednice.

2) Međutim, mandat trećine članova imenovanih na prvim izborima će prestati poslije prve redovne sjednice Generalne konferencije koja slijedi iza one na kojoj su oni bili izabrani; mandat sljedeće trećine članova izabranih u isto vrijeme prestat će na kraju druge redovne sjednice sljedeće Generalne konferencije poslije one na kojoj su oni bili izabrani. Imena tih članova izabrat će združebom predsjednik Generalne konferencije poslije prvih izbora.

3) Države članice Komiteta će imenovati kao svoje predstavnike u njemu lica koja su kvalificirana na polju kulturne i prirodne baštine.

Član 10.

1) Komitet za svjetsku baštinu će donijeti svoj pravilnik.

2) Komitet može bilo kad pozivati na svoja zasjedanja javne i privatne organizacije, kao i privatna lica, radi konsultacije o pojedinim pitanjima.

3) Komitet može formirati savjetodavne organe koje bude smatrao potrebnim za obavljanje svog zadatka.

Član 11.

1) Svaka država članica ove Konvencije će dostaviti Komitetu za svjetsku baštinu, prema mogućnostima, inventar dobara kulturne i prirodne baštine koja se nalaze na njenoj teritoriji i koja se mogu uključiti u spisak o kome se govori u tački 2. ovog člana. Taj inventar, koji neće biti iscrpan, će sadržavati podatke o mjestu na kome se nalaze ta dobra, kao i o vrijednosti koju ona imaju.

2) Na osnovu inventara koje države budu podnijele shodno tački 1., Komitet će ustanoviti i voditi evidenciju i objaviti pod naslovom "Spisak svjetske baštine" spisak dobara kulturne baštine i prirodnog nasljeđa, kako je to navedeno u čl. 1. i 2. ove Konvencije, za koja bude smatrao da imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost po kriterijima koji budu ustanovljeni. Ažuriran spisak u kome je izvršena revizija bit će objavljivan najmanje svake druge godine.

3) Da bi neko od dobara bilo unijeto u Spisak svjetske baštine, potrebna je saglasnost zainteresirane države. Upis nekog dobra, koje se nalazi na nekoj teritoriji koja je predmet revandikacije suverenosti ili jurisdikcije od strane više država, neće prejudicirati prava strana u sporu.

4) Komitet će na osnovu spiska svjetske baštine, prema potrebi, sastavljati, ažurirati i objavljivati "Spisak svjetske baštine u opasnosti", spisak dobara čija zaštita zahtijeva velike konzervatorske radove za koje je tražena pomoć u smislu Konvencije. U ovom spisku će se dati procjena vrijednosti tih operacija. U spisak dobara mogu biti unijeta samo ona dobra kulturne i prirodne baštine kojima prijeti ozbiljna i konkretna opasnost, kao što su prijetnja uništenjem usljed ubrzanog propadanja, projekti velikih javnih i privatnih radova, nagli urbani i turistički razvoj, rušenje usljed promjena u korišćenju ili posjedu zemljišta, duboke promjene iz nepoznatih razloga, napuštanje iz bilo kojih razloga, izbijanje ili prijetnja da će izbiti oružani sukobi, katastrofe i

katakлизме, požari, zemljotresi, klizište tla, vulkanske erupcije, promjene nivoa voda, poplave i veliki morski seizmički talasi. U slučaju nužde, Komitet će moći u svako doba da vrši dopune Spiska svjetske baštine u opasnosti i o svakom novom upisu odmah da izda saopštenje.

5) Komitet će odrediti kriterije na osnovu kojih će vršiti upis nekog dobra kulturne i prirodne baštine u jedan od spiskova o kojima je riječ u tač. 2. i 4. ovog člana.

6) Prije nego što se odbije neka molba za upis u jedan od dva spiska o kojima je riječ u tač. 2. i 4. ovog člana, Komitet će konsultirati državu članicu na čijoj se teritoriji nalazi to dobro kulturne i prirodne baštine.

7) U dogovoru sa zainteresiranim državama, Komitet će koordinirati i stimulirati potrebne studije i istraživanja da bi se sastavili spiskovi o kojima je riječ u tač. 2. i 4. ovog člana.

Član 12.

Činjenica da neko dobro kulturne i prirodne baštine nije ušlo u jedan od dva spiska iz tač. 2. i 4. člana 11, nikako ne znači da ono nema izuzetnu univerzalnu vrijednost za neke druge svrhe od onih koje iziskuju upis u ove spiskove.

Član 13.

1) Komitet za svjetsku baštinu će primati i proučavati molbe za međunarodnu pomoć koje budu dostavljale države članice ove Konvencije u pogledu dobara kulturne i prirodne baštine koja se nalaze na njihovim teritorijama, a koja su unijeta ili imaju uvjete da budu unijeta u spiskove o kojima je riječ u tač. 2. i 4. člana 11. Takvi zahtjevi moći će da se podnose u svrhu zaštite konzerviranja, popularizacije ili rehabilitacije tih dobara.

2) Zahtjevi za međunarodnu pomoć, primjenjujući tačku 1. ovog člana, moći će da imaju takođe za cilj da se pronađu dobra kulturne i prirodne baštine koja su definirana u čl. 1. i 2. ukoliko preliminarna istraživanja budu dokazala da će dalja istraživanja biti opravdana.

3) Komitet će donositi odluku o tome kako treba postupati u vezi s tim zahtjevima i odrediti, tamo gdje bude trebalo, kakvog karaktera i obima treba da bude njegova pomoć i dat će ovlašćenje da se u njegovo ime zaključe potrebni sporazumi sa zainteresiranim vladama.

4) Komitet će odrediti prioritetni red svojih intervencija. S tim ciljem on će imati u vidu: odnosni značaj dobra koje treba zaštititi za svjetsku kulturnu i prirodnu baštinu, potrebu da se obezbijedi međunarodna zaštita za najreprezentativnija dobra prirode ili duha i historije naroda svijeta, hitnost radova koje treba preduzeti, sredstva kojima raspolažu države na čijoj se teritoriji nalaze ta ugrožena dobra i, posebno, mjeru u kojoj će moći da osiguraju zaštitu tih dobara svojim sopstvenim sredstvima.

5) Komitet će sastaviti, ažurirati i objaviti spisak dobara za koja je data međunarodna pomoć.

6) Komitet donosi odluku o upotrebi sredstava iz fonda koji se formira u skladu sa članom 15. ove Konvencije. On će tražiti način da se povećaju sredstva i preduzimati potrebne mjere u tom smislu.

7) Komitet saraduje sa međunarodnim i vladinim nacionalnim i nevladinim organizacijama, čiji su ciljevi slični ciljevima ove Konvencije. Da bi izradio svoje programe i izveo svoje projekte, Komitet se može obraćati ovim organizacijama, a naročito Međunarodnom centru za proučavanje konzervacije i restauracije kulturnih dobara (centar u Rimu), Međunarodnom vijeću za spomenike i znamenita mjesta (IKONOS) ili Međunarodnoj uniji za konzervaciju prirode i njenih resursa (UIKN), kao i javnim i privatnim organizacijama i pojedincima.

8) Komitet donosi odluke dvotrećinskom većinom članova koji su prisutni i koji glasaju. Kvorum sačinjava većina članova Komiteta.

Član 14.

1) Komitetu za svjetsku baštinu pomaže sekretarijat, koji imenuje generalni direktor Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

2) Generalni direktor Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, koristeći se u najvećoj mjeri uslugama Međunarodnog centra za proučavanje konzervacije i restauracije kulturnih dobara (centar u Rimu), Međunarodnog vijeća za spomenike i znamenita mjesta (IKONOS) i Međunarodne unije za konzervaciju prirode i njenih resursa (UIKN) u okviru svojih nadležnosti i odgovarajućih funkcija, priprema dokumentaciju Komiteta i dnevni red njegovih sastanaka i provodi njegove odluke.

IV. FOND ZA ZAŠTITU SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Član 15.

- 1) Ovim se osniva Fond za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine od izuzetne univerzalne vrijednosti, koji nosi naziv "Fond za svjetsku baštinu".
- 2) Ovaj fond će biti Fond depozita, u skladu sa odredbama Pravilnika o finansijama Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.
- 3) Sredstva Fonda se sastoje od:
 - a) obaveznih i dobrovoljnih doprinosa država članica ove Konvencije;
 - b) priloga, poklona ili legata koje mogu priložiti:
 - i) druge države,
 - ii) Organizacija ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, ostale organizacije iz sistema Ujedinjenih naroda, posebno programa Ujedinjenih naroda za razvoj, i druge međuvladine organizacije,
 - iii) privatne ili javne organizacije ili privatna lica;
 - c) svake kamate koja se dobija od sredstava Fonda;
 - d) iznosa prikupljenih priloga od manifestacija organiziranih u korist Fonda;
 - e) svih drugih sredstava koja su odobrena pravilnikom, a koji će izraditi Komitet za svjetsku baštinu.
- 4) Prilozi Fondu i ostali oblici pomoći u korist Komiteta mogu se koristiti jedino u svrhe koje ovaj odredi. Komitet će primati priloge koji budu određeni za jedan određeni program ili neki specifični program, pod uvjetom da Komitet odluči da ostvari ovaj program ili da provede taj projekt. Prilozi koji budu namijenjeni Fondu ne smiju biti politički uslovljeni.

Član 16.

- 1) Bez štete po bilo koji dopunski dobrovoljni prilog, države članice ove Konvencije obavezuju se da redovno svake druge godine uplaćuju u Fond za svjetsku baštinu priloge čiju sumu, sastavljenu od jednakog procenta za sve države, određuje generalna skupština država članica ove Konvencije, na sastanku zasjedanja Generalne konferencije Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu. Za donošenje ove odluke generalne skupštine potrebno je da glasa većina država članica koje su prisutne i koje su glasale, a koje nisu dale izjavu iz tačke 2. ovog člana. Taj obavezni doprinos država članica ove Konvencije ni u kom slučaju ne može iznositi više od jednog procenta od njihovog doprinosa za redovni budžet Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.
- 2) Međutim, svaka država članica na koju se odnose čl. 31. i 32. ove Konvencije može, prilikom deponovanja svojih instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju, izjaviti da se smatra obaveznom u smislu odredbe tačke 1. ove Konvencije.
- 3) Svaka država članica ove Konvencije koja da pomenutu izjavu iz tačke 2. ovog člana, može istu povući u bilo kom trenutku, obavještavajući o tome generalnog direktora Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu. Međutim, povlačenje te izjave neće važiti u pogledu obaveznog doprinosa koji je pomenuta država dužna da uplati do datuma sljedeće generalne skupštine država članica ove Konvencije.
- 4) Da bi Komitet mogao efikasno planirati svoju djelatnost, doprinosi država članica ove Konvencije koje su dale izjavu iz tačke 2. ovog člana dostavljat će se redovno, najmanje svake druge godine, i oni ne bi trebalo da iznose manje od doprinosa koje bi bile dužne da plate da su vezane odredbama iz tačke 1. ovog člana.
- 5) Svaka država članica ove Konvencije koja zakasni sa uplatom redovnog ili dobrovoljnog doprinosa za tekuću godinu i neposredno prethodnu kalendarsku godinu, neće se moći birati za člana Komiteta za svjetsku baštinu, iako se ova odredba neće primjenjivati prilikom prvog izbora. Ako je ta država već članica Komiteta, njen mandat će prestati u trenutku kada se budu vršili izbori predviđeni u tački 1. člana 8. ove Konvencije.

Član 17.

Države članice ove Konvencije razmotriće ili podržati stvaranje nacionalnih, javnih ili i privatnih fondacija ili udruženja koja imaju za cilj apeliranje na darežljivost u korist zaštite kulturne i prirodne baštine, kao što je to definisano u čl. 1. i 2. ove Konvencije.

Član 18.

Države članice ove Konvencije pružaju pomoć u organizovanju međunarodnih kampanja za ubiranje novca za Fond za svjetsku baštinu pod pokroviteljstvom Organizacije ujedinjenih naroda za prosvjetu, nauku i kulturu. One će davati olakšice za prikupljanje novca koje u te svrhe vrše organizacije pomenute u tački 3. člana 15.

V. UVJETI I MODALITETI ZA MEĐUNARODNU POMOĆ

Član 19.

Svaka država članica ove Konvencije može zatražiti međunarodnu pomoć u korist kulturne i prirodne baštine od izuzetne univerzalne vrijednosti, koja se nalazi na njenoj teritoriji. Uz svoju molbu, ona će priložiti sve podatke i dokumentaciju predviđenu u članu 21. kojom raspolaže i koja će omogućiti Komitetu da donese svoju odluku.

Član 20.

Prema odredbi tačke 2. člana 13, stava c. člana 22. i člana 23. međunarodna pomoć koju predviđa ova Konvencija može se dodijeliti jedino za dobra kulturne i prirodne baštine koja je Komitet za svjetsku baštinu unio ili će unijeti u jedan od spiskova o kojima je riječ u tač. 2. i 4. člana 11.

Član 21.

1) Komitet za svjetsku baštinu određuje proceduru po kojoj će se razmatrati molbe za međunarodnu pomoć koje su mu upućene i navest će elemente koje treba da sadrži molba u kojoj se navode predviđene operacije, potrebni radovi, procjena cijena koštanja istih, stepen hitnosti i razlozi zbog kojih sredstva države koja traži pomoć nisu dovoljna da ona snosi sve troškove. Kad god bude moguće, te molbe će biti potkrijepljene izvještajima stručnjaka.

2) Komitet će davati prioritet razmatranju molbi podnijetih zbog katastrofa i prirodnih nepogoda, jer one mogu iziskivati preduzimanje hitnih mjera, a za takve izuzetne slučajeve Komitet treba da ima na raspolaganju rezervni fond.

3) Prije donošenja odluke, Komitet će provesti studije ili konsultacije koje bude smatrao potrebnim.

Član 22.

Pomoć Komiteta za svjetsku baštinu može se pružiti u sljedećim formama:

a) studije o umjetničkim, naučnim i tehničkim problemima koje iziskuju zaštita, održavanje, popularizacija i rehabilitacija kulturne i prirodne baštine, kao što je navedeno u tač. 2. i 4. člana 11. ove Konvencije;

b) službe stručnjaka, tehničara i kvalificiranih radnika da bi se obezbijedilo tačno izvođenje usvojenog projekta;

c) osposobljavanje stručnjaka svih nivoa u oblasti pronalaženja, zaštite, konzerviranja, populariziranja i rehabilitacije kulturne i prirodne baštine;

d) snabdijevanje opremom koju zainteresirana država ne posjeduje ili je ne može nabaviti;

e) zajmovi sa smanjenom kamatom ili bez kamate, sa dugim rokom otplate;

f) subvencije, u izuzetnim i naročito obrazloženim slučajevima, bez obaveze otplaćivanja.

Član 23.

Komitet za svjetsku baštinu takode može pružiti međunarodnu pomoć nacionalnim ili regionalnim centrima za osposobljavanje stručnjaka svih nivoa u oblasti pronalaženja, zaštite, konzerviranja, popularizacije i rehabilitacije kulturne i prirodne baštine.

Član 24.

Prije dodjeljivanja veoma obimne međunarodne pomoći, moraju se izvršiti detaljna naučna, ekonomska i tehnička proučavanja. Za ovakvu studiju mora se koristiti najmodernija tehnika za zaštitu, konzerviranje, popularizaciju i rehabilitaciju kulturne i prirodne baštine i ona mora odgovarati ciljevima ove Konvencije. U toj studiji takođe treba tražiti način da se racionalno koriste raspoloživi resursi zainteresirane države.

Član 25.

U principu, samo dio potrebnih radova treba da bude finansiran od međunarodne zajednice. Doprinosi države koja prima međunarodnu pomoć predstavljat će bitan dio resursa svakog programa ili projekta, osim kad to njene mogućnosti ne dozvoljavaju.

Član 26.

Komiteo za svjetsku baštinu i država kojoj se daje pomoć će navesti u sporazumu koji budu sklopili uvjete pod kojima će se sprovoditi neki program ili projekt, kako bi se olakšala međunarodna pomoć u skladu sa odredbama ove Konvencije. Država koja prima međunarodnu pomoć ima obavezu da dalje čuva, održava i popularizira dobra koja se na taj način štite, ispunjavajući uvjete koji su u sporazumu utvrđeni.

VI. OBRAZOVNI PROGRAMI

Član 27.

- 1) Države članice ove Konvencije zalagat će se u najvećoj mjeri da svim odgovarajućim sredstvima, a naročito obrazovnim i informativnim programima, stimuliraju među svojim narodima poštovanje i uvažavanje kulturne i prirodne baštine koja je definirana u čl. 1. i 2. ove Konvencije.
- 2) One se obavezuju da široko informiraju javnost o opasnostima koje prijete toj baštini, kao i o preduzetim mjerama o primjeni ove Konvencije.

Član 28.

Države članice ove Konvencije koje dobijaju međunarodnu pomoć na osnovu Konvencije, će preduzeti potrebne mjere s ciljem upoznavanja značaja dobra za koje se prima pomoć i uloge koju je ta pomoć odigrala.

VII. IZVJEŠTAJI

Član 29.

- 1) Države članice ove Konvencije navode u izvještajima koje dostavljaju Generalnoj konferenciji Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, u rokovima i na način koje ona odredi, zakonodavne i administrativne odredbe i ostale mjere koje su preduzete s ciljem primjene ove Konvencije, kao i pojedinosti iz iskustva stečenog na ovom polju.
- 2) Ovi izvještaji se podnose na znanje Komitetu za svjetsku baštinu.
- 3) Komitet podnosi izvještaj o svom radu na svakoj redovnoj sednici Generalne konferencije Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

VIII. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 30.

Ova Konvencija je sačinjena na arapskom, engleskom, španskom, francuskom i ruskom jeziku, pri čemu su svih pet tekstova jednako vjerodostojni.

Član 31.

1) Ova Konvencija podliježe ratifikaciji i prihvatanju od strane država članica Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, u skladu sa njihovim odgovarajućim ustavnim procedurama.

2) Instrumenti o ratifikaciji ili prihvatanju predaju se na čuvanje generalnom direktoru Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

Član 32.

1) Ova Konvencija ostaje otvorena za pristupanje svim državama koje nisu članice Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, a koje Generalna konferencija Organizacije pozove da joj se priključe.

2) Pristupanje se vrši dostavljanjem instrumenata o pristupanju generalnom direktoru Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

Član 33.

Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseca poslije predaje dvadesetog instrumenta o ratifikaciji ili o prihvatanju ili pristupanju, ali samo u odnosu na one države koje dostave svoje odgovarajuće instrumente o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju na dan isteka roka ili ranije. Za svaku drugu državu, ona stupa na snagu tri mjeseca poslije njene predaje instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju.

Član 34.

Na države članice ove Konvencije koje imaju federalni ili ne-unitarni ustavni sistem primjenjuju se sljedeće odredbe:

a) u pogledu odredbi ove Konvencije, čija je primjena predmet zakonodavne djelatnosti federalne ili centralne zakonodavne vlasti, obaveze federalne i centralne vlade će biti iste kao obaveze država članica koje nisu federalne države;

b) u pogledu odredbi ove Konvencije čija primjena spada u zakonodavnu nadležnost pojedinih federalnih država, zemalja, pokrajina i kantona, koji po ustavnom sistemu federacije nisu obavezni da preduzimaju zakonodavne mere, federalna vlada obavještava nadležne organe tih država, zemalja, pokrajina i kantona, uz preporuku da ih usvoje.

Član 35.

1) Svaka država članica ove Konvencije može otkazati ovu Konvenciju.

2) Otkazivanje se saopštava pismenim putem i deponuje kod generalnog direktora Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

3) Otkazivanje stupa na snagu dvanaest mjeseci poslije prijema instrumenata o otkazivanju. Otkazivanje ne utiče na finansijske obaveze države koja predaje otkaz sve do datuma kad njeno povlačenje bude stupilo na snagu.

Član 36.

Generalni direktor Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu obavještava države članice Organizacije, države koje nisu članice, a koje su pomenute u članu 32, kao i Organizaciju ujedinjenih naroda, o deponovanju svih instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili pristupanju koji se pominju u čl. 31. i 32. i o otkazivanjima koja se pominju u članu 35.

Član 37.

1) Generalna konferencija Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu može izvršiti reviziju ove Konvencije. Međutim, takva revizija će biti obavezna samo za države koje postanu članice te revidirane konvencije.

2) U slučaju da Generalna konferencija usvoji novu konvenciju, koja nastane poslije djelimične ili potpune revizije ove Konvencije, i ako nova konvencija ne nalaže drugačije, ova Konvencija će prestati da bude otvorena za ratifikaciju, prihvatanje ili pristupanje, počevši od datuma kad nova revidirana konvencija bude stupila na snagu.

Član 38.

U skladu sa članom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova konvencija će biti registrirana u Sekretarijatu Ujedinjenih naroda na molbu generalnog direktora Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu.

Sačinjeno u Parizu, na dan dvadeset trećeg novembra 1972. godine, u dva autentična primjerka, sa potpisom predstavnika Generalne konferencije sazvane na sedamnaesto zasjedanje i generalnog direktora Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, koji će biti deponovani u arhivi Organizacije ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu i čije će ovjerene kopije biti upućene svim državama navedenim u čl. 31. i 32, kao i Ujedinjenim narodima.

PREGLED DRŽAVA ČLANICA
KONVENCIJE
O ZAŠTITI SVJETSKE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

DRŽAVE	
AVGANISTAN	20. mart 1979. (R)
ALBANIJA	10. jul 1989. (R)
ALŽIR	24. jun 1974. (R)
ANDORA	3. januar 1997. (Ac)
ANGOLA	7. novembar 1991. (R)
ANTIGVA I BARBUDA	1. novembar 1983. (Ac)
ARGENTINA	23. avgust 1978. (Ac)
AUSTRALIJA	22. avgust 1974. (R)
AUSTRIJA	18. decembar 1992. (R)
AZERBEJDŽAN	16. decembar 1993. (R)
BAHREIN	28. maj 1991. (R)
BANGLADEŠ	3. avgust 1983. (Ac)
BELGIJA	24. jul 1996. (R)
BELIZE	6. novembar 1990. (R)
BJELORUSIJA	12. oktobar 1988. (R)
BENIN	14. jun 1982. (R)
BOCVANA	23. novembar 1998. (Ac)
BOLIVIJA	4. oktobar 1976. (R)
BOSNA I HERCEGOVINA	12. jul 1993. (S)
BRAZIL	1. septembar 1977. (Ac)
BUGARSKA	7. mart 1974. (Ac)
BURKINA FASO	2. april 1987. (R)
BURUNDI	19. maj 1982. (R)
CENTRALNOAFRIČKA REPUBLIKA	22. decembar 1980. (R)
ČAD	23. jun 1999. (R)
ČEŠKA	26. mart 1993. (S)
ČILE	20. februar 1980. (R)
DANSKA	25. jul 1979. (R)
DOMINIKA	4. april 1995. (R)
DOMINIKANSKA REPUBLIKA	12. februar 1985. (R)
EGIPAT	7. februar 1974. (R)
EKVADOR	16. jun 1975. (Ac)
EL SALVADOR	8. oktobar 1991. (Ac)
ESTONIJA	27. oktobar 1995. (R)
ETIOPIJA	6. jul 1977. (R)
FIDŽI	21. novembar 1990. (R)
FILIPINI	19. septembar 1985. (R)
FINSKA	4. mart 1987. (R)
FRANCUSKA	27. jun 1975. (Ac)
GABON	30. decembar 1986. (R)
GAMBIJA	1. jul 1987. (R)
GANI	4. jul 1975. (R)

GRČKA	17. jul 1981. (R)
GRENADA	13. avgust 1998. (Ac)
GRUZIJA	4. novembar 1992. (S)
GVAJANA	20. jun 1977. (Ac)
GVATEMALA	16. januar 1979. (R)
GVINEJA	18. mart 1979. (R)
HAITI	18. januar 1980. (R)
HOLANDIJA	26. avgust 1992. (Ac)
HONDURAS	8. jun 1979. (R)
HRVATSKA	6. jul 1992. (S)
INDIJA	14. novembar 1977. (R)
INDONEZIJA	6. jul 1989. (Ac)
IRAK	5. mart 1974. (Ac)
IRAN	26. februar 1975. (Ac)
IRSKA	16. septembar 1991. (R)
ISLAND	19. decembar 1995. (R)
ITALIJA	23. jun 1978. (R)
IZRAEL	6. oktobar 1999. (Ac)
JAMAJKA	14. jun 1983. (Ac)
JAPAN	30. jun 1992. (Ac)
JEMEN	7. oktobar 1980. (R)
ARMENIJA	5. septembar 1993. (S)
JORDAN	5. maj 1975. (R)
JUGOSLAVIJA	26. maj 1975. (R)
JUŽNA AFRIKA	10. jul 1997. (R)
KAMBODŽA	28. novembar 1991. (Ac)
KAMERUN	7. decembar 1982. (R)
KANADA	23. jul 1976. (Ac)
KATAR	12. septembar 1984. (Ac)
KAZAHSTAN	29. april 1994. (Ac)
KENIJA	5. jun 1991. (Ac)
KINA	12. decembar 1985. (R)
KIPAR	14. avgust 1975. (Ac)
KIRGISTAN	3. jul 1995. (Ac)
KOLUMBIJA	24. maj 1983. (Ac)
KONGO	10. decembar 1987. (R)
KONGO DR	23. septembar 1974. (R)
KOREJA NDR	21. jul 1998. (Ac)
KOREJA REP.	14. septembar 1988. (Ac)
KOSTARIKA	23. avgust 1977. (R)
KUBA	24. mart 1981. (R)
LAOS	20. mart 1987. (R)
LETONIJA	10. januar 1995. (Ac)
LIBAN	3. februar 1983. (R)
LIBIJA	13. oktobar 1978. (R)
LITVANIJA	31. mart 1992. (Ac)
LUKSEMBURG	28. septembar 1983. (R)
MADAGASKAR	19. jul 1983. (R)
MAĐARSKA	15. jul 1985. (Ac)
MAJNMAR	29. april 1994. (Ac)

MAKEDONIJA	30. april 1997. (S)
MALAVI	5. januar 1982. (R)
MALDIVI	22. maj 1986. (Ac)
MALEZIJA	7. decembar 1988. (R)
MALI	5. april 1977. (Ac)
MALTA	14. novembar 1978. (Ac)
MAROKO	28. oktobar 1975. (R)
MAURICIJUS	19. septembar 1995. (R)
MAURITANIJA	2. mart 1981. (R)
MEKSIKO	23. februar 1984. (Ac)
MONAKO	7. novembar 1978. (R)
MONGOLIJA	2. februar 1990. (Ac)
MOZAMBIK	27. novembar 1982. (R)
NJEMAČKA	23. avgust 1976. (R)
NEPAL	20. jun 1978. (Ac)
NIGER	23. decembar 1974. (Ac)
NIGERIJA	23. oktobar 1974. (R)
NIKARAGVA	17. decembar 1979. (Ac)
NORVEŠKA	12. maj 1977. (R)
NOVI ZELAND	22. novembar 1984. (R)
OBALA SLONOVAČE	9. januar 1981. (R)
OMAN	6. oktobar 1981. (Ac)
PAKISTAN	23. jul 1976. (R)
PANAMA	3. mart 1978. (R)
PAPUA NOVA GVINEJA	28. jul 1997. (Ac)
PARAGVAJ	27. april 1988. (R)
PERU	24. februar 1982. (R)
POLJSKA	29. jun 1976. (R)
PORTUGAL	30. septembar 1980. (R)
RUMUNIJA	16. maj 1990. (Ac)
RUSIJA	8.12. oktobar 1988. (R)
SAN MARINO	18. oktobar 1991. (R)
SAUDIJSKA ARABIJA	7. avgust 1978. (Ac)
SEJŠELI	9. april 1980. (Ac)
SENEGAL	13. februar 1976. (R)
SIRIJA	13. avgust 1975. (Ac)
SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE	7. decembar 1973. (R)
SLOVAČKA	31. mart 1993. (S)
SLOVENIJA	5. novembar 1992. (S)
SOLOMONSKA OSTRVA	10. jun 1992. (A)
ST. KITS I NEVIS	10. jul 1986. (Ac)
ST. LUCIJA	14. oktobar 1991. (R)
SUDAN	6. jun 1974. (R)
SURINAM	23. oktobar 1997. (Ac)
ŠPANIJA	4. maj 1982. (Ac)
ŠRI LANKA	6. jun 1980. (Ac)
ŠVAJCARSKA	17. septembar 1975. (R)
ŠVEDSKA	22. januar 1985. (R)
TADŽIKISTAN	28. avgust 1992. (S)
TAJLAND	17. septembar 1987. (Ac)

TANZANIJA	2. avgust 1977. (R)
TOGO	15. april 1998. (Ac)
TUNIS	10. mart 1975. (R)
TURKMENISTAN	30. septembar 1994. (S)
TURSKA	16. mart 1983. (R)
UGANDA	20. novembar 1987. (Ac)
UKRAJINA	12. oktobar 1988. (R)
URUGVAJ	9. mart 1989. (Ac)
UZBEKISTAN	13. januar 1993. (S)
VATIKAN	7. oktobar 1982. (A)
VELIKA BRITANIJA I SJEVERNA IRSKA	29. maj 1984. (R)
VELOCUELA	30. oktobar 1990. (Ac)
VIJETNAM	19. oktobar 1987. (Ac)
ZAMBIJA	4. jun 1984. (R)
ZELENORTSKA OSTRVA	28. april 1988. (Ac)
ZIMBABVE	16. avgust 1981(R)

**KONVENCIJA
O ZAŠTITI PODVODNE KULTURNE BAŠTINE**

KONVENCIJA O ZAŠTITI PODVODNE KULTURNE BAŠTINE

Generalna konferencija Organizacije za obrazovanje, nauku i kulturu Ujedinjenih naroda, na zasjedanju u Parizu od 15. oktobra do 3. novembra 2001. godine, na 31. sjednici,

priznajući značaj podvodne kulturne baštine kao sastavni dio kulturne baštine čovječanstva i posebno značajnog faktora u historiji ljudi, naroda i njihovih međusobnih odnosa, a u pogledu njihove zajedničke baštine,

uviđajući važnost zaštite i očuvanja podvodne kulturne baštine, te da odgovornost za nju počiva na svim državama, opazajući sve veći interes javnosti, te brigu javnosti za podvodnu kulturnu baštinu,

uvjerena u značaj istraživanja, informacija i obrazovanja u zaštiti i očuvanju podvodne kulturne baštine,

uvjerena u opće pravo ostvarivanja obrazovnih i rekreativnih koristi od odgovornog, nenametljivog pristupa *in situ* podvodnoj kulturnoj baštini, te u vrijednost općeg obrazovanja koje doprinosi osviještenosti, poštivanju i zaštiti te baštine,

svjesna činjenice da je podvodna kulturna baština u opasnosti od neovlaštenih aktivnosti usmjerenih na nju, te da je potrebno uvesti strože mjere kako bi se takve aktivnosti spriječile,

primjećujući potrebu da se na odgovarajući način odgovori na mogući negativan uticaj dozvoljenih radnji na podvodnu kulturnu baštinu, koji može nenamjerno na nju uticati,

duboko zabrinuta sve većim komercijalnim iskorištavanjem podvodne kulturne baštine, a posebno aktivnostima s ciljem prodaje, prisvajanja ili zamjene podvodne kulturne baštine,

svjesna mogućnosti savremene tehnologije koja olakšava otkrivanje i pristup podvodnoj kulturnoj baštini,

vjerujući da je suradnja među državama, međunarodnim organizacijama, naučnim institucijama, profesionalnim udruženjima, arheolozima, ronocima, drugim zainteresiranim stranama i širom javnošću neophodna za zaštitu podvodne kulturne baštine,

smatrajući da mjerenje, iskopavanje i zaštita podvodne kulturne baštine zahtijeva dostupnost i primjenu specijalnih naučnih metoda, te upotrebu odgovarajućih tehnika i opreme, kao i visoki stupanj profesionalne specijalizacije, što sve zajedno ukazuje na potrebu za jedinstvenim kriterijima rukovođenja,

uviđajući potrebu da kodificira i postepeno razvija propise koji se odnose na zaštitu i očuvanje kulturne baštine u skladu s međunarodnim pravom i praksom, uključujući Konvenciju UNESCO-a o mjerama zabrane i sprečavanja nedopuštenog uvoza, izvoza i prenosa vlasništva kulturnih dobara, od 14. novembra 1970., Konvenciju UNESCO-a o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine od 16. oktobra 1972., te Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. decembra 1982. godine,

predana poboljšanju efikasnosti mjera na međunarodnom, regionalnom i nacionalnom nivou za zaštitu *in situ* ili, ukoliko je to potrebno iz naučnih ili zaštitnih razloga, za oprezno izvlačenje podvodne kulturne baštine,

odlučivši na svojoj dvadeset devetoj sjednici da se ovo pitanje mora regulirati međunarodnom konvencijom,

donosi, drugoga dana novembra 2001. godine, ovu Konvenciju.

Član 1.

DEFINICIJE

U smislu ove Konvencije:

1. (a) »*Podvodna kulturna baština*« označava svaki trag ljudskog postojanja kulturnog, historijskog ili arheološkog karaktera koji se nalaze, djelomično ili potpuno pod vodom, povremeno ili stalno, barem 100 godina, poput:

(i) lokacija, građevina, zgrada, predmeta i ljudskih ostataka zajedno s njihovim arheološkim i prirodnim okruženjem,

(ii) brodova, aviona, drugih prevoznih sredstava ili njihovih dijelova, njihovog tereta ili drugog sadržaja zajedno s njihovim arheološkim i prirodnim okruženjem, i

(iii) predmeta iz prethistorijskog perioda.

(b) Cjevovodi i kablovi postavljeni na morsko dno ne smatraju se podvodnom kulturnom baštinom.

(c) Druge instalacije, osim kablova i cjevovoda, postavljene na morsko dno koje su u upotrebi ne smatraju se podvodnom kulturnom baštinom.

2. (a) »*Države strane*« označava države koje su prihvatile obaveze ove Konvencije i za koje je ova Konvencija na snazi.

(b) Ova se Konvencija odnosi *mutatis mutandis* na teritorije iz člana 26. stava 2. tačke (b) koja su postale strane ove Konvencije u skladu s uvjetima iz tog stava i u toj se mjeri »države strane« odnose na ta područja.

3. »UNESCO« znači Organizaciju za obrazovanje, nauku i kulturu Ujedinjenih naroda.

4. »Generalni direktor« označava generalnog direktora UNESCO-a.

5. »Zona« označava dno mora i okeana i njihovo podzemlje izvan granica nacionalne jurisdikcije.

6. »Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu« označavaju aktivnosti kojima je podvodna kulturna baština osnovni cilj, te koje mogu, direktno ili indirektno, fizički poremetiti ili drugačije oštetiti podvodnu kulturnu baštinu.

7. »Aktivnosti koje nenamjerno utiču na podvodnu kulturnu baštinu« označavaju aktivnosti koje, iako nemaju podvodnu kulturnu baštinu za svoj osnovni cilj ili jedan od ciljeva, mogu fizički poremetiti ili drugačije oštetiti podvodnu kulturnu baštinu.

8. »Državni brodovi i avioni« označavaju ratne brodove, te druge plovne objekte i avione koji su u vlasništvu, kojima upravlja i koje koristi država, a koji su bili korišteni u vrijeme kad su potonuli samo u nekomercijalne svrhe države, koji su kao takvi identificirani, te koji ispunjavaju uvjete definicije podvodne kulturne baštine.

9. »Pravila« označavaju pravila koja se odnose na aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, u skladu s odredbama člana 33. ove Konvencije.

Član 2.

CILJEVI I OPĆI PRINCIPI

1. Cilj ove Konvencije je da osigura i ojača zaštitu podvodne kulturne baštine.

2. Države strane saraduju u zaštiti podvodne kulturne baštine.

3. Države strane rade na očuvanju podvodne kulturne baštine u korist čovječanstva, u skladu s odredbama ove Konvencije.

4. Države strane preduzimaju samostalno ili zajedno, prema potrebi, sve odgovarajuće mjere u skladu s ovom Konvencijom i međunarodnim pravom koje su potrebne za zaštitu podvodne kulturne baštine, te u tu svrhu koriste sva moguća sredstva koja su im na raspolaganju, a u skladu sa svojim mogućnostima.

5. Očuvanje podvodne kulturne baštine *in situ* smatra se prvom opcijom prije odobrenja ili pokretanja bilo kakvih aktivnosti usmjerenih na ovu baštinu.

6. Izvučena podvodna kulturna baština se čuva, konzervira, i s njom se postupa na način koji joj osigurava očuvanje na duži period.

7. Podvodna kulturna baština ne smije se komercijalno iskorištavati.

8. U skladu s praksom države i međunarodnim pravom, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora, ova Konvencija ne može se tumačiti kao izmjena pravila međunarodnog prava i državne prakse koja se odnosi na suvereni imunitet, kao ni prava i jedne države vezano za brodove i avione te države.

9. Države strane osiguravaju da se prema ljudskim ostacima koji se nalaze u moru odnosi s dužnim poštovanjem.

10. Podstiče se odgovoran, nenametljiv pristup u svrhu posmatranja ili dokumentiranja *in situ* podvodne kulturne baštine, kako bi se u javnosti razvila svijest, briga i zaštita baštine, osim kada je takav pristup suprotan postupanju s njom i njenom zaštitom.

11. Nikakva aktivnost preduzeta na temelju ove Konvencije ne predstavlja osnovu za potraživanje, pobijanje ili osporavanje bilo kakvog prisvajanja prava na nacionalni suverenitet ili nadležnost.

Član 3.

ODNOS OVE KONVENCIJE I KONVENCIJE UJEDINJENIH NARODA O PRAVU MORA

Ova Konvencija ne dovodi u pitanje prava, nadležnost i obaveze država u skladu s međunarodnim pravom, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora. Ova Konvencija se tumači i primjenjuje u kontekstu i u skladu s međunarodnim pravom, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora.

Član 4.

ODNOS SA PROPISIMA O SPAŠAVANJU I PROPISIMA O PRONALASCIMA

Ni jedna aktivnost koja se odnosi na podvodnu kulturnu baštinu i na koju se ova Konvencija primjenjuje ne podliježe propisima o spašavanju niti propisima o pronalascima, osim:

(a) ako ju je ovlastilo nadležno tijelo, i

(b) ako je potpuno u skladu s ovom Konvencijom, i

(c) ako osigurava da svako izvlačenje podvodne kulturne baštine dobije maksimalnu zaštitu.

Član 5.
AKTIVNOSTI KOJE NENAMJERNO UTIČU NA PODVODNU KULTURNU BAŠTINU

Svaka država strana koristi najprikladnija sredstva koja su joj na raspolaganju za sprečavanje ili ublažavanje bilo koje negativne pojave koja može nastati kao posljedica aktivnosti u njenoj nadležnosti, a koja nenamjerno utiče na podvodnu kulturnu baštinu.

Član 6.
BILATERALNI, REGIONALNI ILI DRUGI MULTILATERALNI SPORAZUMI

1. Država strana se ohrabruje na sklapanje bilateralnih, regionalnih ili drugih multilateralnih sporazuma, odnosno na razvoj postojećih sporazuma u svrhu očuvanja podvodne kulturne baštine. Svi takvi sporazumi moraju biti u potpunosti usklađeni s odredbama ove Konvencije i ne umanjuju njen univerzalni karakter. Države mogu u takvim sporazumima usvojiti pravila i propise koji osiguravaju bolju zaštitu podvodne kulturne baštine od onih usvojenih u ovoj Konvenciji.

2. Strane takvih bilateralnih, regionalnih ili drugih multilateralnih sporazuma mogu pozvati države za koje je vjerovatno da imaju vezu, posebno kulturnu, historijsku ili arheološku, kroz podvodnu kulturnu baštinu, da pristupe takvim sporazumima.

3. Ova Konvencija ne mijenja prava i obaveze država strana koji se odnose na zaštitu potonulih brodova, a koji proizlaze iz drugih bilateralnih, regionalnih ili drugih multilateralnih sporazuma sklopljenih prije njenog sklapanja, posebno onih koji su u skladu s ciljevima ove Konvencije.

Član 7.
PODVODNA KULTURNA BAŠTINA U UNUTRAŠNJIM VODAMA, ARHIPELAŠKIM VODAMA I TERITORIJALNOM MORU

1. Države strane, u ostvarivanju svoje suverenosti, imaju isključivo pravo da uređuju i odobravaju aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu u svojim unutrašnjim vodama, arhipelaškim vodama i teritorijalnom moru.

2. Ne dovodeći u pitanje druge međunarodne sporazume i pravila međunarodnog prava koja se odnose na zaštitu podvodne kulturne baštine, države strane traže da se pravila primjenjuju na aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu u njihovim unutrašnjim vodama, arhipelaškim vodama i teritorijalnom moru.

3. Unutar svojih arhipelaških voda i teritorijalnog mora, ostvarujući svoj suverenitet i poštujući generalnu praksu među državama, države strane dužne su, uzimajući u obzir saradnju o najboljem načinu zaštite državnih brodova i aviona, obavijestiti državu stranu Konvencije čija je zastava na plovilu te, ukoliko je potrebno, i druge države za koje je vjerovatno da imaju vezu, posebno kulturnu, historijsku ili arheološku, o otkriću takvog državnog broda ili aviona čiji se identitet može utvrditi.

Član 8.
PODVODNA KULTURNA BAŠTINA U VANJSKOM POJASU

Ne dovodeći u pitanje, a dopunjujući članove 9. i 10. te u skladu sa članom 303. stav 2. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, države strane mogu urediti i odobriti aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu unutar svoga vanjskog pojasa. Pri tome moraju zahtijevati poštivanje pravila.

Član 9.
IZVJEŠTAVANJE I OBAVIJESTI U ISKLJUČIVOM EKONOMSKOM POJASU I EPIKONTINENTALNOM POJASU

1. Sve države strane odgovorne su za zaštitu podvodne kulturne baštine u isključivom ekonomskom pojasu i u epikontinentalnom pojasu u skladu s ovom Konvencijom.

U skladu s tim:

(a) država strana traži, kada njezin državljanin ili brod pod njenom zastavom otkrije ili namjerava pokrenuti aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u njenom isključivom ekonomskom pojasu ili u njenom epikontinentalnom pojasu, da je taj državljanin ili kapetan plovila izvijesti o svom otkriću ili aktivnosti na njemu,

(b) u isključivom ekonomskom pojasu ili u epikontinentalnom pojasu druge države strane:

(i) države strane moraju zatražiti od državljanina ili zapovjednika broda da izvijesti o tom otkriću ili aktivnosti njih ili drugu državu stranu,

(ii) alternativno, država strana traži od državljanina ili zapovjednika broda da je izvijesti o tom otkriću ili aktivnosti na njemu, te osigurava brz i efikasan prenos takvih izvještaja svim drugim državama stranama.

2. Nakon polaganja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, država strana objavljuje način na koji se izvještaji prenose u skladu sa stavom 1. tačka (b) ovoga člana.

3. Država strana izvještava generalnog direktora o otkrićima ili aktivnostima za koja je primila izvještaje prema stavu 1. ovoga člana.

4. Generalni direktor mora odmah pružiti svim državama stranama sve informacije koje primi u skladu sa stavom 3. ovoga člana.

5. Svaka država strana može objaviti državi strani u čijem je isključivom ekonomskom pojasu ili u čijem se epikontinentalnom pojasu nalazi podvodna kulturna baština svoj interes da se konsultira o osiguranju efikasne zaštite te podvodne kulturne baštine. Ta izjava se mora zasnivati na vezi koja se može dokazati, posebno kulturnoj, historijskoj ili arheološkoj vezi s podvodnom kulturnom baštinom na koju se odnosi.

Član 10.

ZAŠTITA PODVODNE KULTURNE BAŠTINE U ISKLJUČIVOM EKONOMSKOM POJASU I U EPIKONTINENTALNOM POJASU

1. Ne smiju se izdavati ovlaštenja za aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u isključivom ekonomskom pojasu i u epikontinentalnom pojasu, osim u skladu s odredbama ovoga člana.

2. Država strana u čijem se isključivom ekonomskom pojasu ili epikontinentalnom pojasu nalazi podvodna kulturna baština ima pravo zabraniti, ili dopustiti bilo kakvu aktivnost usmjerenu na tu baštinu, kako bi spriječila uplitanje u svoja suverena prava ili nadležnost, kako je predviđeno međunarodnim pravom uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora.

3. U slučaju otkrića podvodne kulturne baštine ili ako se planira usmjeriti aktivnosti na podvodnu kulturnu baštinu u isključivom ekonomskom pojasu ili epikontinentalnom pragu države strane, ta država strana mora:

(a) konsultirati sve druge države strane koje su iskazale interes prema članu 9. stavu 5., o najboljoj zaštiti podvodne kulturne baštine,

(b) koordinirati te konsultacije kao "država koordinator", osim ako izričito izjavi da to ne želi, u kom slučaju države strane koje su iskazale interes prema članu 9. stavu 5., imenuju državu koordinatora.

4. Ne dovodeći u pitanje obavezu svih država stranaka da zaštite podvodnu kulturnu baštinu svim provedivim mjerama preduzetim u skladu s međunarodnim pravom kako bi spriječile neposrednu opasnost podvodnoj kulturnoj baštini, uključujući pljačku, država koordinator može preduzeti sve provedive mjere i/ili izdati potrebne dozvole u skladu s Konvencijom, a ako je potrebno prije konsultacija, u svrhu sprječavanja neposredne opasnosti podvodnoj kulturnoj baštini, bilo ljudskim djelovanjem ili zbog drugog uzroka, uključujući pljačku. Pri preduzimanju tih mjera, može se zatražiti pomoć drugih država strana.

5. Država koordinator:

(a) primjenjuje mjere zaštite koje su dogovorile države konsultanti i koje uključuju državu koordinatora, osim ako države konsultanti, koje uključuju državu koordinatora, ne pristanu da druga država strana primijeni te mjere,

(b) izdaje sva potrebna ovlaštenja za takve dogovorene mjere u skladu s pravilima, osim ako države konsultanti koje uključuju državu koordinatora ne pristanu da druga država strana izda te dozvole,

(c) može provesti sva potrebna preliminarna istraživanja na podvodnoj kulturnoj baštini i izdaje sva potrebna ovlaštenja vezana za to, te smješta obavještava generalnog direktora o rezultatima, koji odmah zatim omogućava pristup tim informacijama drugim državama stranama.

6. U koordinaciji konsultacija, preduzimanja mjera, provođenja preliminarnih istraživanja i/ili izdavanja dozvola u skladu s ovim članom, država koordinator djeluje u ime država strana u cjelini, a ne u svom vlastitom interesu. Ni jedan takav postupak ne predstavlja sam po sebi osnovu posebnih prava ili ovlaštenja koja nisu obuhvaćena međunarodnim pravom, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravu mora.

7. Prema odredbama stava 2. i 4. ovoga člana, nikakva aktivnost usmjerena na brodove i avione država se ne provodi bez pristanka države čija se zastava na njima nalazi, te bez saradnje države koordinatora.

Član 11. **IZVJEŠTAVANJE I OBAVIJESTI U ZONI**

1. Države strane odgovorne su za zaštitu podvodne kulturne baštine u Zoni, u skladu s ovom Konvencijom i članom 149. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora. Prema tome, kada nacionalni ili brod pod zastavom države strane otkrije ili namjerava pokrenuti aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u Zoni, ta država članica traži od svog državljanina ili zapovjednika broda izvještaj o tom otkriću ili aktivnosti na njemu.

2. Države strane izvještavaju Generalnog direktora i Generalnog sekretara Međunarodne vlasti za morsko dno o takvim otkrićima ili aktivnostima za koje su primile izvještaje.

3. Generalni direktor odmah pruža pristup takvim informacijama koje primi od država strana svim ostalim državama stranama.

4. Svaka država strana može Generalnom direktoru objaviti svoj interes za učešće u konsultacijama o osiguranju efektivne zaštite takve podvodne kulturne baštine. Ta izjava se mora temeljiti na dokazanoj vezi s dotičnom podvodnom kulturnom baštinom, i pri tome posebnu pažnju posvetiti povlaštenim pravima država kulturnog, historijskog ili arheološkog porijekla.

Član 12. **ZAŠTITA PODVODNE KULTURNE BAŠTINE U ZONI**

1. Ne smiju se izdavati dozvole za aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu koja se nalazi u području, osim u skladu s odredbama ovog člana.

2. Generalni direktor poziva sve države strane koje su iskazale interes, u skladu s članom 11. stavom 4. na učestvovanje u konsultacijama o tome kako najbolje zaštititi podvodnu kulturnu baštinu, te na imenovanje jedne države strane za koordinaciju tih konsultacija u svojstvu »države koordinatora«. Generalni direktor, također, poziva Međunarodnu vlast za morsko dno na učešće u tim konsultacijama.

3. Sve države strane mogu preduzeti sve provedive mjere u skladu s ovom Konvencijom, ako je potrebno prije konsultacija, u svrhu sprečavanja neposredne opasnosti podvodnoj kulturnoj baštini izazvane ljudskim djelovanjem ili drugim uzrokom, uključujući pljačku.

4. Država koordinator mora:

(a) primijeniti mjere zaštite koje su dogovorile države konsultanti koje uključuju državu koordinatora, osim ako države konsultanti, koje uključuju državu koordinatora, ne pristanu da druga država strana primijeni te mjere, i

(b) izdati sva potrebna ovlaštenja za takve dogovorene mjere, u skladu s ovom Konvencijom, osim ako države konsultanti, koje uključuju državu koordinatora, ne pristanu da druga država strana izda te dozvole.

5. Država koordinator može provesti sva potrebna preliminarna istraživanja na podvodnoj kulturnoj baštini i izdaje sve potrebne dozvole u tu svrhu, te smjesta obavještava Generalnog direktora o rezultatima, koji zatim odmah omogućava pristup tim informacijama drugim državama stranama.

6. U koordinaciji konsultacija, poduzimanja mjera, provođenju preliminarnih istraživanja i/ili izdavanja dozvola u skladu s ovim članom, država koordinator djeluje u korist cijelog čovječanstva u ime svih država strana. Posebna pažnja se mora posvetiti povlaštenim pravima država kulturnog, historijskog ili arheološkog porijekla u vezi sa odnosnom podvodnom kulturnom baštinom.

7. Ni jedna država strana ne može preduzeti ili odobriti aktivnosti usmjerene na brodove i avione država u Zoni bez pristanka države čija se zastava nalazi na njima.

Član 13. **SUVERENI IMUNITET**

Ratni brodovi i druga državna plovila ili vojni avioni sa suverenim imunitetom koji se koriste u nekomercijalne svrhe, tokom redovnih operacija, i koji nisu uključeni u aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, nisu obavezni izvjestiti o otkriću podvodne kulturne baštine prema članovima 9., 10., 11. i 12. ove Konvencije. Države strane, međutim, moraju osigurati donošenjem odgovarajućih mjera, koje ne ometaju rad ni radnu sposobnost njihovih ratnog brodova ili drugih državnih plovila kao ni vojnih sa suverenim imunitetom koji se koriste u nekomercijalne svrhe, da se oni pridržavaju u razumnoj i izvodivoj mjeri člana 9., 10., 11. i 12. ove Konvencije.

Član 14.
KONTROLA ULASKA U DRŽAVNU TERITORIJU, TRGOVANJE I POSJEDOVANJE

Države strane preduzimaju mjere za sprečavanje ulaska u njihovu državnu teritoriju, trgovanje sa, i posjedovanje podvodne kulturne baštine nedopušteno izvezeno i/ili izvađeno, kada je takvo izvlačenje u suprotnosti s ovom Konvencijom.

Član 15.
NEKORIŠTENJE PODRUČJA U NADLEŽNOSTI DRŽAVA POTPISNICA

Države strane preduzimaju mjere za sprečavanje korištenja njihove državne teritorije, uključujući njihove pomorske luke kao i umjetne otoke, instalacije i građevine u njihovoj isključivoj nadležnosti ili kontroli, kako bi spriječile bilo kakvu aktivnost usmjerenu na podvodnu kulturnu baštinu koja nije u skladu s ovom Konvencijom.

Član 16.
MJERE KOJE SE ODOSE NA DRŽAVLJANE I BRODOVE

Države strane preduzimaju sve provedive mjere kako bi osigurale da njihovi državljani i brodovi pod njihovom zastavom ne pokrenu bilo kakvu aktivnost usmjerenu na podvodnu kulturnu baštinu na način koji nije u skladu s ovom Konvencijom.

Član 17.
SANKCIJE

1. Svaka država strana uvodi sankcije za povredu mjera koje je preduzela u primjeni ove Konvencije.
2. Težina sankcija koje se primjenjuju zbog povrede tih mjera je primjerena, kako bi one bile efikasne u osiguranju pridržavanja ove Konvencije, te kako bi suzbila povrede bez obzira gdje se događaju, i oduzela prekršiocima koristi nastale njihovim protivzakonitim aktivnostima.
3. Države strane saraduju u osiguranju primjene sankcija koje se uvode ovim članom.

Član 18.
ZAPLJENA I RASPOLAGANJE PODVODNOM KULTURNOM BAŠTINOM

1. Svaka država strana preduzima mjere u svrhu zapljene podvodne kulturne baštine na svom državnom području koja je izvađena na način suprotan odredbama ove Konvencije.
2. Svaka država strana bilježi, štiti i poduzima sve razumne mjere kako bi stabilizirala dotičnu podvodnu kulturnu baštinu, zaplijenjenu prema ovoj Konvenciji.
3. Svaka država strana obavještava generalnog direktora i svaku drugu državu s dokazanom vezom, posebno kulturnom, historijskom ili arheološkom vezom s predmetnom podvodnom kulturnom baštinom, o svakoj zapljenoj podvodne kulturne baštine koju je provela prema ovoj Konvenciji.
4. Država strana koja je zaplijenila podvodnu kulturnu baštinu mora osigurati da raspolaganje s njom bude u interesu javnosti, uzimajući u obzir potrebu za očuvanjem i istraživanjem; potrebu ponovnog skupljanja raštrkane zbirke; potrebu javnog pristupa, izlaganja i obrazovanja; te interese svih država s dokazanom vezom, posebno kulturnom, historijskom ili arheološkom vezom s predmetnom podvodnom kulturnom baštinom.

Član 19.
SARADNJA I RAZMJENA INFORMACIJA

1. Države strane saraduju i pomažu jedna drugoj u zaštiti i postupanju s podvodnom kulturnom baštinom prema ovoj Konvenciji, uključujući, ukoliko je moguće saradnju u istraživanju, iskopavanju, dokumentiranju, očuvanju, ispitivanju i izlaganju te baštine.
2. U mjeri koja je u skladu s ciljevima ove Konvencije, svaka država strana pristaje razmjenjivati informacije s drugim državama stranama u vezi sa

podvodnom kulturnom baštinom, uključujući otkriće baštine, lokaciju baštine, baštinu iskopanu ili izvađenu suprotno ovoj Konvenciji, ili ako je na drugi način povrijeđeno međunarodno pravo, odgovarajuću naučnu metodologiju i tehnologiju, te pravni opis događaja vezanih za tu baštinu.

3. Informacije koje između sebe razmjenjuju države strane ili koje države strane razmjenjuju s UNESCO-m vezane za otkriće ili lokaciju podvodne kulturne baštine smatraju se, u mjeri koja je u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, povjerljivim i rezerviranim za nadležna tijela država strana sve dok postoji opasnost da objavljivanje tih informacija može ugroziti ili na drugi način izložiti riziku očuvanje takve podvodne kulturne baštine.

4. Svaka država strana preduzima sve provodive mjere kako bi distribuirala informacije, uključujući kada je to moguće, putem odgovarajućih međunarodnih baza podataka o podvodnoj kulturnoj baštini iskopanoj ili izvađenoj u suprotnosti s ovom Konvencijom ili ako je na drugi način povrijeđeno međunarodno pravo.

Član 20. SVIJEST JAVNOSTI

Svaka država strana preduzima sve provodive mjere kako bi ojačala svijest javnosti u vezi sa vrijednošću i značajem podvodne kulturne baštine kao i važnosti njene zaštite u skladu s ovom Konvencijom.

Član 21. OBUKA U PODVODNOJ ARHEOLOGIJI

Države strane saraduju u pružanju obuke u podvodnoj arheologiji, vezane za tehnike očuvanja podvodne kulturne baštine i, prema dogovorenim uvjetima, u prenosu tehnologije vezane za podvodnu kulturnu baštinu.

Član 22. NADLEŽNA TIJELA

1. Kako bi se osigurala pravilna primjena ove Konvencije, države strane formiraju nadležna tijela ili proširuju postojeća, kada je to primjereno, s ciljem osiguranja utvrđivanja, održavanja i ažuriranja inventara podvodne kulturne baštine, efikasne zaštite, očuvanja, izlaganja i postupanja s podvodnom kulturnom baštinom, kao i istraživanja i obrazovanja.

2. Države strane obavještavaju Generalnog direktora o imenima i adresama svojih tijela nadležnih za podvodnu kulturnu baštinu.

Član 23. SJEDNICE DRŽAVA STRANA

1. Generalni direktor saziva sjednice država strana u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ove Konvencije, a nakon toga, barem jednom svake dvije godine. Na zahtjev većine država strana, Generalni direktor saziva vanrednu sjednicu država strana.

2. Na sjednici država strana odlučuje se o njenim funkcijama i odgovornostima.

3. Na sjednici država strana donosi se pravilnik.

4. Na sjednici država strana može se osnovati naučno i tehničko savjetodavno tijelo čiji su članovi naučnici koje imenuju države strane, uzimajući u obzir princip pravedne geografske raspodjele i poželjne ravnoteže polova.

5. Naučno i tehničko savjetodavno tijelo pomaže na odgovarajući način sjednici država strana u pitanjima naučne ili tehničke prirode vezanim za primjenu pravila.

Član 24.
SEKRETARIJAT OVE KONVENCIJE

1. Generalni direktor je odgovoran za rad Sekretarijata u smislu ove Konvencije.
2. Dužnosti sekretarijata uključuju:
 - (a) organiziranje sjednica država strana u skladu sa članom 23. stavom 1., i
 - (b) pomaganje državama stranama u primjeni odluka sa sjednica država strana.

Član 25.
MIRNO RJEŠAVANJE SPOROVA

1. Svaki spor između dvije ili više država strana vezan za tumačenje ili primjenu ove Konvencije podliježe pregovorima u dobroj vjeri ili drugom načinu mirnog rješenja koji same izaberu.
2. Ukoliko se takvim pregovorima spor ne riješi u razumnom roku, može se predati UNESCO-u na posredovanje, uz saglasnost dotičnih država strana.
3. Ukoliko se posredovanje ne poduzme ili se spor posredovanjem ne riješi, odredbe kojima se regulira rješavanje sporova iz Dijela XV Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora primjenjuju se *mutatis mutandis* na svaki spor između država strana ove Konvencije koji se odnosi na njeno tumačenje ili primjenu, bez obzira da li su one ujedno i strane Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora.
4. Svaki postupak koji odabere država strana ove Konvencije i Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, u skladu s članom 287. ove druge, primjenjuje se na rješavanje sporova iz ovoga člana, osim ako država strana, u postupku ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja ovoj Konvenciji, ili nakon toga, ne odabere drugi postupak prema članku 287. u svrhu rješavanja sporova koji proizlaze iz ove Konvencije.
5. Država strana ove Konvencije koja nije strana Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora u postupku ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja ovoj Konvenciji, ili naknadno, može odabrati, pisanom izjavom, jedan ili više načina navedenih u članu 287. stavu 1. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora u svrhu rješavanja sporova iz ovog člana. Član 287. primjenjuje se na takvu izjavu, kao i na svaki spor u kojem učestvuje ta država, koji nije obuhvaćen izjavom na snazi. U svrhu mirenja i arbitraže, u skladu s dodacima V. i VII. Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, takva država ima pravo imenovati miritelje i arbitre, koji se dodaju spisku navedenom u Dodatku V., članu 2. i Dodatku VII., članu 2. u svrhu rješavanja sporova koji proizlaze iz ove Konvencije.

Član 26.
RATIFIKACIJA, PRIHVATANJE, ODOBRENJE ILI PRISTUPANJE

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju država članica UNESCO – a.
2. Ovoj Konvenciji mogu pristupiti:
 - (a) države koje nisu članice UNESCO-a, ali su članice Ujedinjenih naroda ili specijalizirane agencije u sklopu sistema Ujedinjenih naroda ili Međunarodne agencije za atomsku energiju, kao i države strane Statuta međunarodnog suda, te sve druge države koje Generalna konferencija UNESCO-a pozove na pristupanje ovoj Konvenciji,
 - (b) državna teritorija s punom unutrašnjom samoupravom koju kao takvu priznaju Ujedinjeni narodi, ali koja nije stekla punu nezavisnost u skladu s rezolucijom 1514 (XV) Generalne skupštine, a koja je nadležna za pitanja iz ove Konvencije, uključujući nadležnost za sklapanje ugovora vezanih za ova pitanja.
3. Isprave o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju polažu se kod Generalnog direktora.

Član 27.
STUPANJE NA SNAGU

Ova Konvencija stupa na snagu tri mjeseca od dana polaganja dvadesetog instrumenta iz člana 26., ali isključivo za dvadeset zemalja ili državnih teritorija koje su na taj način položili svoje instrumente. Za sve ostale države ili državne teritorije, ona stupa na snagu tri mjeseca od dana kada ta država ili državna teritorija položi svoj instrument.

Član 28.
IZJAVA O UNUTRAŠNJIM VODAMA

U postupku ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja ovoj Konvenciji, ili naknadno, svaka država ili državna teritorija može izjaviti da se pravila primjenjuju na unutrašnje vode koje nemaju obilježje mora.

Član 29.
OBIM GEOGRAFSKIH OGRANIČENJA

U postupku ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja ovoj Konvenciji, država ili državna teritorija može dati izjavu polagaocu da se ova Konvencija ne primjenjuje na određene dijelove njene državne teritorije, unutrašnje vode, arhipelaške vode ili teritorijalno more te, pri tome, mora navesti razloge te izjave. Ta država mora, u mjeri u kojoj je to moguće i u najkraćem roku, stvoriti uvjete pod kojima će se ova Konvencija primjenjivati na teritorije naznačene u izjavi te će, u tu svrhu, također povući svoju izjavu djelimično ili u cijelosti čim se to postigne.

Član 30.
REZERVE

Uz izuzeće člana 29. nije moguće staviti rezervu na ovu Konvenciju.

Član 31.
IZMJENE I DOPUNE

1. Država strana može, u pisanom obliku na adresu Generalnog direktora, predložiti izmjene i dopune ove Konvencije. Generalni direktor prosljeđuje taj prijedlog svim državama stranama. Ako u roku od šest mjeseci od dana slanja prijedloga, najmanje pola država strana odgovori potvrdno na prijedlog, Generalni direktor iznosi taj prijedlog na sljedećem sastanku država strana na raspravu i moguće usvajanje.

2. Izmjene i dopune donose se dvotrećinskom većinom prisutnih država strana koje imaju pravo glasa.

3. Nakon donošenja izmjena i dopuna ove Konvencije, države strane ih moraju ratificirati, prihvatiti, odobriti ili im pristupiti.

4. Izmjene i dopune stupaju na snagu isključivo za države strane koje su ih ratificirale, prihvatile, odobrile ili im pristupile, tri mjeseca nakon što dvije trećine država strana položi instrumente iz stava 3. ovoga člana. Nakon toga, za svaku državu ili državnu teritoriju koja ih ratificira, prihvati, odobri ili im pristupi, izmjene i dopune stupaju na snagu tri mjeseca nakon što ta potpisnica položi svoj instrument ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja.

5. Država ili teritorija koji postane strana ove Konvencije nakon stupanja na snagu izmjena i dopuna, u skladu sa stavom 4. ovoga člana, a ukoliko ta država ili državna teritorija ne iskaže drugačiju namjeru, smatra se:

(a) da je strana ove izmijenjene i dopunjene Konvencije, i

(b) da je strana neizmijenjene i nedopunjene Konvencije, za države strane za koje izmjene i dopune nisu obavezujuće.

Član 32.
OTKAZ

1. Država strana može, u pisanoj obavijesti na adresu Generalnog direktora otkazati ovu Konvenciju.

2. Otkazivanje stupa na snagu dvanaest mjeseci od dana prijema obavijesti, osim ako se u obavijesti ne navodi kasniji datum.

3. Ni na koji način otkazivanje nema uticaja na dužnost država strana na ispunjenje dužnosti iz ove Konvencije, na koje se obavezuju međunarodnim pravom, nezavisno o ovoj Konvenciji.

Član 33.
PRAVILA

Pravila iz Dodatka ove Konvencije čine njen sastavni dio, i osim ako izričito nije drugačije navedeno, pozivanje na Konvenciju uključuje i pozivanje na pravila.

Član 34.
REGISTRACIJA PRI UJEDINJENIM NARODIMA

U skladu s članom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova Konvencija se registrira pri Sekretarijatu Ujedinjenih naroda na zahtjev Generalnog direktora.

Član 35.
VJERODOSTOJNOST TEKSTOVA

Ova je Konvencija sastavljena na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku, i svih šest tekstova jednako je vjerodostojno.

DODATAK

**PRAVILA KOJA SE ODOSE NA
AKTIVNOSTI USMJERENE NA PODVODNU
KULTURNU BAŠTINU**

OPĆI PRINCIPI

Pravilo 1. Zaštita podvodne kulturne baštine *in situ* smatra se primarnom zadaćom. Prema tome, aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu odobravaju se na način koji je u skladu sa zaštitom te baštine te, poštujući ovu obavezu, one mogu biti odobrene u svrhu pružanja značajnog doprinosa zaštiti, saznanjima ili unapređenju podvodne kulturne baštine.

Pravilo 2. Komercijalno iskorištavanje podvodne kulturne baštine u svrhu trgovine ili drugih oblika raspolaganja, kao i njeno nepovratno raznošenje, u potpunosti je suprotno sa zaštitom i pravilnim postupanjem s podvodnom kulturnom baštinom. Podvodna kulturna baština se ne može zamjenjivati, prodavati, kupovati niti njome trgovati kao komercijalnim proizvodima.

Ovo pravilo se ne može tumačiti kao sprečavanje:

(a) pružanja stručnih arheoloških usluga ili neophodnih usluga koje iz toga proizlaze a čija je priroda i svrha potpuno u skladu s ovom Konvencijom, te koje podliježu prethodnom odobrenju nadležnih tijela,

(b) čuvanja podvodne kulturne baštine, izvađene tokom istraživačkog projekta u skladu s ovom Konvencijom, ukoliko to čuvanje ne dovodi u pitanje naučni i kulturni interes ili izvađeni materijal u cjelini, i ne uzrokuje njegovo nepovratno raznošenje; ako je u skladu s odredbama pravila 33. i 34., te ako za to ima odobrenje nadležnih tijela.

Pravilo 3. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu ne smiju imati negativnih posljedica na podvodnu kulturnu baštinu više nego što je neophodno za postizanje cilja projekta.

Pravilo 4. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu moraju dati prednost korištenju nedestruktivnih tehnika i metoda mjerenja pred vadenjem predmeta. Ukoliko je iskopavanje ili vadenje neophodno zbog naučnih istraživanja ili zbog maksimalne zaštite podvodne kulturne baštine, metode i tehnike koje se koriste moraju biti nedestruktivne u najvećoj mogućoj mjeri, te doprinosti očuvanju ostataka.

Pravilo 5. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu moraju izbjegavati nepotrebno zadiranje u ljudske ostatke ili poštovana mjesta.

Pravilo 6. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu uredene su strogim propisima kako bi se osigurala pravilna evidencija kulturnih, historijskih i arheoloških informacija.

Pravilo 7. Javni pristup podvodnoj kulturnoj baštini *in situ* se podstiče, osim kada je takav pristup u suprotnosti s odgovarajućim postupanjem i zaštitom baštine.

Pravilo 8. Međunarodna saradnja u provođenju aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu podstiče se kako bi se unaprijedila efikasna razmjena ili rad arheologa i drugih odgovarajućih stručnjaka.

II. NACRT PROJEKTA

Pravilo 9. Prije pokretanja bilo koje aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, mora se pripremiti nacrt projekta koji se podnosi nadležnim tijelima na odobrenje i adekvatno razmatranje na istom stepenu stručnosti.

Pravilo 10. Nacrt projekta uključuje:

- (a) ocjenu prethodnih ili preliminarnih istraživanja;
- (b) prikaz i ciljeve projekta,
- (c) metodologiju koja se upotrebljava, te tehniku koja se koristi,
- (d) predviđeno finansiranje,
- (e) predviđene rokove za završetak projekta,
- (f) sastav tima, te kvalifikacije, odgovornosti i iskustvo svakog pojedinog člana tima,
- (g) planove analize nakon završetka rada na terenu i druge aktivnosti,
- (h) program očuvanja predmeta i lokacije kroz usku saradnju s nadležnim tijelima,
- (i) politiku postupanja i održavanja lokacije tokom trajanja projekta,
- (j) program dokumentiranja,
- (k) sigurnosnu politiku,
- (l) ekološku politiku,
- (m) dogovore o saradnji s muzejima i drugim institucijama, posebno naučnim institucijama,
- (n) pripremu izvještaja,
- (o) čuvanje arhiva, uključujući podvodnu kulturnu baštinu koja se odnosi,
- (p) program objavljivanja.

Pravilo 11. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu provode se u skladu s nacrtom projekta kojeg je odobrilo nadležno tijelo.

Pravilo 12. Ukoliko dođe do nepredviđenih otkrića, ili do izmijenjenih okolnosti, nacrt projekta mora se preispitati, izmijeniti i dopuniti uz odobrenje nadležnih tijela.

Pravilo 13. U slučaju hitnosti ili slučajnih otkrića, aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu, uključujući mjere očuvanja ili kratkotrajne aktivnosti, posebno stabilizacije lokacije, mogu se odobriti bez nacrta projekta, kako bi se zaštitila podvodna kulturna baština.

III. PRIPREMNI POSLOVI

Pravilo 14. Pripremni poslovi iz pravila 10. tačka (a) uključuju procjenu koja ocjenjuje značaj i osjetljivost podvodne kulturne baštine i njenog prirodnog okruženja na oštećenja od strane predloženog projekta, te potencijal za dobivanje podataka koji ispunjavaju ciljeve projekta.

Pravilo 15. Procjena, također, uključuje prateće studije historijskih i arheoloških dokaza na raspolaganju, arheološke i ekološke karakteristike lokacije, te bilo koje zadiranje u dugoročnu stabilnost podvodne kulturne baštine kao posljedicu tih aktivnosti.

IV. CILJ PROJEKTA, METODOLOGIJA I TEHNIKE

Pravilo 16. Metodologija mora biti u skladu s ciljevima projekta, a tehnike koje se koriste moraju biti, u najvećoj mogućoj mjeri, neinvazivne.

V. FINANSIRANJE

Pravilo 17. Osim u hitnim slučajevima zaštite podvodne kulturne baštine, mora se osigurati odgovarajuća finansijska baza prije preduzimanja bilo

koje aktivnosti koja je dovoljna za završavanje svih stadija nacrt projekta, uključujući očuvanje, dokumentiranje i stručnu obradu izvađenih predmeta, kao i pripremu izvještaja i distribuciju.

Pravilo 18. Nacrt projekta mora iskazati mogućnost finansiranja projekta, poput osiguranja obaveznica do njegova okončanja.

Pravilo 19. Nacrt projekta mora uključivati plan nepredviđenih okolnosti koji osigurava očuvanje podvodne kulturne baštine i prateću dokumentaciju u slučaju bilo kakvog prekida predviđenog finansiranja.

VI. TRAJANJE PROJEKTA – ROKOVI

Pravilo 20. Potrebno je postaviti odgovarajuće rokove kako bi se prije pokretanja aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu osigurao završetak svih stadija nacrt projekta, uključujući očuvanje, dokumentiranje i stručnu obradu izvađene podvodne kulturne baštine, kao i pripremu, te distribuciju izvještaja.

Pravilo 21. Nacrt projekta mora uključivati plan nepredviđenih okolnosti koji osigurava očuvanje podvodne kulturne baštine i prateću dokumentaciju u slučaju bilo kakvog prekida ili obustave projekta.

VII. STRUČNOST I KVALIFIKACIJE

Pravilo 22. Aktivnosti usmjerene na podvodnu kulturnu baštinu preduzimaju se samo pod vodstvom i uz nadzor, te u stalnoj prisutnosti, kvalificiranoga podvodnog arheologa s odgovarajućom naučnom stručnošću za dotični projekt.

Pravilo 23. Sve osobe koje rade na projektu moraju biti adekvatno kvalificirane te moraju pokazati odgovarajuću stručnost vezanu za ulogu koju imaju u projektu.

VIII. POSTUPANJE S LOKACIJOM I NJENO OČUVANJE

Pravilo 24. Program očuvanja osigurava obradu arheoloških ostataka tokom aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu, za vrijeme transporta i dugoročno. Očuvanje se provodi u skladu sa savremenim standardima struke.

Pravilo 25. Program postupanja s lokacijom osigurava zaštitu i postupanje s podvodnom kulturnom baštinom *in situ*, tokom i nakon završetka rada na terenu. Program uključuje informiranje javnosti, razumni napor da se lokacija stabilizira, nadgledanje i zaštitu od zadiranja u nju.

IX. DOKUMENTIRANJE

Pravilo 26. Program dokumentiranja obuhvata dokumentaciju koja uključuje izvještaje o razvoju aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu, u skladu sa savremenim stručnim standardima arheološkog dokumentiranja.

Pravilo 27. Dokumentacija mora obavezno sadržavati sveobuhvatan zapisnik o lokaciji, uključujući porijeklo podvodne kulturne baštine micane ili uklonjene tokom provođenja aktivnosti usmjerenih na podvodnu kulturnu baštinu, bilješke s terena, planove, crteže, presjeke i fotografije, odnosno snimke pomoću drugih medija.

X. SIGURNOST

Pravilo 28. Potrebno je pripremiti odgovarajuću sigurnosnu politiku koja osigurava sigurnost i zdravlje ekipe koja radi na projektu, kao i trećih osoba, te koja je potpuno u skladu sa svim zakonskim ili profesionalnim zahtjevima koji se na nju odnose.

XI. EKOLOGIJA

Pravilo 29. Potrebno je pripremiti odgovarajuću ekološku politiku koja osigurava da se morsko dno, flora i fauna nepotrebno ne remete.

XII. IZVJEŠTAVANJE

Pravilo 30. Potrebno je osigurati privremene i konačne izvještaje u rokovima navedenim u nacrtu projekta, te ih uložiti u odgovarajuće javne registre.

Pravilo 31. Izvještaji uključuju:

- (a) opis ciljeva,
- (b) opis korištenih metoda i tehnika,
- (c) opis postignutih rezultata,
- (d) osnovnu grafičku i fotografsku dokumentaciju svih stadija aktivnosti,
- (e) preporuke vezane za očuvanje i stručnu obradu lokacije i svake podvodne kulturne baštine koju se odnosi, te
- (f) preporuke za buduće aktivnosti.

XIII. STRUČNA OBRADA ARHIVE PROJEKTA

Pravilo 32. Organizacija stručne obrade arhive projekta dogovara se prije početka aktivnosti te se navodi u nacrtu projekta.

Pravilo 33. Arhiva projekta, uključujući podvodnu kulturnu baštinu koja se odnosi, te kopiju ukupne prateće dokumentacije, mora u najvećoj mogućoj mjeri biti kompletna i netaknuta kao zbirka, i to na način koji omogućava profesionalan i javni pristup kao i stručnu obradu arhive. To se mora obaviti što je brže moguće i ni u kom slučaju nakon isteka deset godina od završetka projekta, u onoj mjeri koja je u skladu s očuvanjem podvodne kulturne baštine.

Pravilo 34. Arhiva projekta vodi se u skladu s međunarodnim profesionalnim standardima, te podliježe odobrenju nadležnih tijela.

XIV. DISTRIBUCIJA

Pravilo 35. Projekti služe za obrazovanje javnosti i javno prikazivanje rezultata projekta prema potrebi.

Pravilo 36. Konačna sinteza projekta:

- (a) objavljuje se u najkraćem mogućem roku, uzimajući u obzir složenost projekta, te povjerljivu ili osjetljivu prirodu informacija, i
- (b) ulaže se u odgovarajući javni registar.

**KONVENCIJA O OČUVANJU
NEMATERIJALNOG KULTURNOG NASLJEĐA**

KONVENCIJA O OČUVANJU NEMATERIJALNOG KULTURNOG NASLJEĐA

Generalna konferencija Organizacije Ujedinjenih Naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, u daljem tekstu UNESCO, sastala se u Parizu, u periodu od 29. septembra do 17. oktobra 2003. godine, na svojoj 32. sjednici,

Pozivajući se na postojeće instrumente o ljudskim pravima, posebno, Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, iz 1948. godine, Međunarodni sporazum o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, i Međunarodni sporazum o građanskim i političkim pravima, iz 1996. godine,

Uzimajući u obzir značaj nematerijalnog kulturnog nasljeđa, kao glavnog izvorišta kulturne raznovrsnosti i garancije održivog razvoja, kako je istaknuto u UNESCO-voj Preporuci o očuvanju tradicionalne kulture i folklora, iz 1989. godine, i UNESCO-voj Univerzalnoj deklaraciji o kulturnoj raznolikosti, iz 2001. godine, te Istambulskoj deklaraciji iz 2002. godine, koju je usvojio Treći okrugli sto ministara kulture,

Uzimajući u obzir duboko ukorijenjenu međuzavisnost između nematerijalnog kulturnog nasljeđa i materijalne kulture i prirodne baštine,

Priznajući da proces globalizacije i socijalne transformacije, uz uslove koje on stvara za obnovljeni dijalog među zajednicama, takođe daje osnova, kao i fenomen netolerancije, za ozbiljne prijetnje pogoršanju, nestanku i uništavanju nematerijalnog kulturnog nasljeđa, a posebno zbog nedostatka sredstava za očuvanje takvog nasljeđa,

Svjesni univerzalne volje i zajedničke zabrinutosti za očuvanjem nematerijalnog kulturnog nasljeđa čovječanstva,

Priznajući da zajednice, posebno autohtone zajednice, grupe, i u nekim slučajevima, pojedinci, imaju važnu ulogu u proizvodnji, očuvanju, održavanju i ponovnom stvaranju nematerijalnog kulturnog nasljeđa, i time pomažu da se obogati kulturna raznolikost i ljudska kreativnost,

Primjećujući dalekosežan uticaj UNESCO-a u uspostavljanju normativnih instrumenata za zaštitu kulturnog nasljeđa, a posebno Konvencije za zaštitu svjetskog kulturnog nasljeđa i prirodne baštine, iz 1972. godine,

Primjećujući i da nikakvi obavezujući multilateralni instrumenti još uvijek ne postoje za očuvanje nematerijalnog kulturnog nasljeđa,

Uzimajući u obzir da postojeći međunarodni sporazumi, preporuke i rezolucije u vezi sa kulturnim i prirodnim nasljeđem treba da budu efikasno obogaćeni i dopunjeni novim odredbama u odnosu na nematerijalno kulturno nasljeđe,

Uzimajući u obzir potrebu da se izgradi jača svijest, posebno među mladim generacijama, o značaju nematerijalnog kulturnog nasljeđa i njegovog očuvanja,

Uzimajući u obzir da međunarodna zajednica treba da doprinese, zajedno sa državama stranama u Konvenciji, očuvanju takvog nasljeđa u duhu saradnje i uzajamne pomoći,

Pozivajući se na UNESCO-ve programe koji se odnose na nematerijalno kulturno nasljeđe, posebno Proklamacije o remek-djelima usmenog i nematerijalnog nasljeđa čovječanstva,

Uzimajući u obzir neprocjenjivu ulogu nematerijalnog kulturnog nasljeđa, kao faktora u zbližavanju ljudi i osiguravanju razmjene i razumijevanja među njima,

Usvaja ovu Konvenciju na dan sedamnaestog oktobra 2003. godine.

I Opće odredbe

Član 1. SVRHE KONVENCIJE

Svrhe ove Konvencije su:

- (a) očuvati nematerijalno kulturno nasljeđe;
- (b) osigurati poštovanje nematerijalnog kulturnog nasljeđa i zajednica, grupa i pojedinaca o kojima je riječ;
- (c) povećati svijest na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou o važnosti nematerijalnog kulturnog nasljeđa i o osiguranju uzajamnog poštovanja istog;
- (d) obezbijediti međunarodnu saradnju i pomoć.

Član 2. DEFINICIJE

Za potrebe ove Konvencije,

1. „Nematerijalno kulturno nasljeđe“ označava prakse, prikaze, izraze, znanje, vještine, kao i za njih vezane instrumente, predmete, artefakte i kulturne prostore, koje zajednice, grupe i, u nekim slučajevima, pojedinci, priznaju kao dio svog kulturnog nasljeđa. Ovo nematerijalno kulturno nasljeđe, prenošeno s generacije na generaciju, stalno ponovo stvaraju zajednice i grupe u odgovoru na svoje okruženje, svoje međudjelovanje s prirodom i svojom historijom, i daje im osjećaj identiteta i kontinuiteta, čime unapređuju poštivanje kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti. Za potrebe ove Konvencije, u obzir će se uzeti isključivo takvo nematerijalno kulturno nasljeđe koje je podudarno sa postojećim instrumentima ljudskih prava, kao i potrebama uzajamnog poštivanja među zajednicama, grupama i pojedincima i potrebama održivog razvoja.

2. „Nematerijalno kulturno nasljeđe“, kako je definisano u stavu 1 u gornjem tekstu, se ispoljava, između ostalog, u sljedećim domenima:

- (a) usmene tradicije i izražavanja, uključujući jezik kao pokretač nematerijalnog kulturnog nasljeđa;
- (b) izvođačke umjetnosti;
- (c) društvene prakse, rituali i svečani događaji;
- (d) znanje i prakse vezani za prirodu i svemir;
- (e) tradicionalni zanati.

3. "Očuvanje" označava mjere u cilju osiguravanja životnosti nematerijalnog kulturnog nasljeđa, uključujući identifikaciju, dokumentaciju, istraživanje, očuvanje, zaštitu, unapređivanje, proširenje, prenošenje, posebno formalnim i neformalnim obrazovanjem, kao i obnovu različitih aspekata takvog nasljeđa.

4. „Države strane“ označava države, koje su se obavezale ovom Konvencijom i kod kojih je ova Konvencija na snazi.

5. Konvencija se primjenjuje *mutatis mutandis* na teritorije pomenute u članu 33., koje su postale Strane u ovoj Konvenciji u skladu sa uslovima datim u tom članu. U tom smislu, izraz „Države Strane“ se, takođe, odnosi na takve teritorije.

Član 3. ODNOSI PREMA OSTALIM MEĐUNARODNIM INSTRUMENTIMA

Ništa u ovoj konvenciji se neće tumačiti kao:

- (a) promjena statusa ili umanjenja nivoa zaštite prema Konvenciji iz 1972. godine u vezi sa zaštitom elemenata svjetskog kulturnog i prirodnog nasljeđa sa kojim je nematerijalno kulturno nasljeđe direktno povezano, ili
- (b) da utiče na prava i obaveze država strana koje proističu iz bilo kojeg međunarodnog instrumenta koji se odnosi na prava intelektualne imovine ili na korištenje bioloških ili ekoloških resursa u kojem su one strane.

II Organi Konvencije

Član 4. GENERALNA SKUPŠTINA DRŽAVA ČLANICA

1. Ovim se uspostavlja Generalna skupština država članica, u daljem tekstu „Generalna skupština“. Generalna skupština je suvereno tijelo ove Konvencije.

2. Generalna skupština će se sastajati na redovnim sjednicama svake dvije godine. Ona se može sastajati i na vanrednim sjednicama ako se tako odluči na zahtjev bilo koje međudržavne komisije za očuvanje nematerijalnog kulturnog nasljeđa, ili barem jedne trećine država članica.

3. Generalna skupština ovim usvaja svoj vlastiti Poslovnik.

Član 5.
MEUDRŽAVNA KOMISIJA ZA OČUVANJE NEMATERIJALNOG KULTURNOG NASLJEĐA

1. Ovim se uspostavlja Međudržavna komisija za očuvanje nematerijalnog kulturnog nasljeđa, u daljem tekstu „Komisija“, pri UNESCO-u. Nju će sačinjavati 18 predstavnika država članica, koje izaberu države strane na sastanku Generalne skupštine, kada ova Konvencija stupi na snagu, u skladu s članom 34.
2. Broj država članica u Komisiji će se povećati na 24 onda kada broj država članica u Konvenciji dostigne 50.

Član 6.
IZBOR I MANDAT DRŽAVA ČLANICA KOMISIJE

1. U izboru i određivanju mandata država članica Komisije će se poštivati princip podjednake geografske zastupljenosti i rotacije.
2. Države članice Komisije će biti izabrane na mandat od četiri godine na sastanku generalne skupštine država strana u Konvenciji.
3. Međutim, mandat polovine država članica Komisije koje budu izabrane na prvom izboru će biti ograničen na dvije godine. Te države će biti izabrane žrijebom na prvom izboru.
4. Svake dvije godine, Generalna skupština će obnoviti polovinu članstva država članica u Komisiji.
5. Ona će, također, izabrati onoliko država članica u Komisiju koliko bude potrebno da se popune prazna mjesta.
6. Država članica Komisije ne može biti izabrana na dva uzastopna mandata.
7. Države članice u Komisiji će izabrati svoje predstavnike koji su kvalifikovani u raznim oblastima nematerijalnog kulturnog nasljeđa.

Član 7.
FUNKCIJE KOMISIJE

Bez prejudiciranja ostalih prava prema ovoj Konvenciji, Komisija će:

- (a) unapređivati ciljeve Konvencije da bi se podstaklo i pratilo njeno provođenje;
- (b) obezbjeđivati vođenje u vezi sa najboljim praksama i preporučivati mjere za očuvanje nematerijalnog kulturnog nasljeđa;
- (c) obezbjeđivati i dostavljati Generalnoj skupštini na odobrenje nacrt plana za korištenje sredstava Fonda u skladu sa članom 25.
- (d) tražiti način za povećanje svojih sredstava i preduzimati potrebne mjere u tom cilju u skladu s članom 25.;
- (e) pripremiti i dostavljati Generalnoj skupštini na odobrenje operativne direktive za provođenje ove konvencije;
- (f) ispitivati, u skladu s članom 29, izvještaje koje dostave države strane i rezimirati ih za Generalnu skupštinu;
- (g) ispitivati zahtjeve koje dostave države strane i odlučivati o njima, u skladu sa objektivnim kriterijima odabira koje odredi Komisija i odobri ih Generalna skupština za:
 - (i) upis na listu prijedloga pomenutih u članovima 16, 17 i 18;
 - (ii) davanje međunarodne pomoći u skladu s članom 22.

Član 8.
RADNE METODE KOMISIJE

1. Komisija će odgovarati Generalnoj skupštini. Ona će je izvještavati o svim svojim aktivnostima i odlukama.
2. Komisija će usvojiti svoj Poslovnik dvotrećinskim glasovima svojih članova.
3. Komisija može, privremeno, uspostaviti bilo koje ad hoc konsultativno tijelo, koje bude smatrala neophodnim za izvršavanje svog zadatka.
4. Komisija može na svoje sastanke pozvati bilo koje javno ili privatno tijelo, kao i privatne osobe s dokazanom stručnošću na različitim područjima nematerijalne kulturne baštine, kako bi ih konzultirala u vezi s određenim pitanjima.

Član 9.
AKREDITIRANJE SAVJETODAVNIH ORGANIZACIJA

1. Komisija će predložiti Generalnoj skupštini akreditiranje nevladinih organizacija sa priznatim kompetencijama na polju nematerijalnog kulturnog nasljeđa za rad u savjetodavnom svojstvu u Komisiji.
2. Komisija će, takođe, predložiti Generalnoj skupštini kriterije i modalitete takvih akreditiranja.

Član 10.
SEKRETARIJAT

1. Komisiju će pomagati Sekretarijat UNESCO – a.
2. Sekretarijat će pripremati dokumentaciju Generalne skupštine i Komisije, kao i nacrt dnevnog reda njihovih sastanaka, i osiguravaće provođenje njihovih odluka.

III OČUVANJE NEMATERIJALNOG KULTURNOG NASLJEĐA NA NACIONALNOM NIVOU

Član 11.
ULOGA DRŽAVA STRANA

Svaka država strana će:

- (a) preduzeti neophodne mjere da osigura očuvanje nematerijalnog kulturnog nasljeđa prisutnog na njenoj teritoriji;
- (b) među mjerama očuvanja, pomenutim u članu 2. stav 3., identificirati i definirati različite elemente nematerijalnog kulturnog nasljeđa prisutnog na njenoj teritoriji, uz učešće zajednica, grupa i relevantnih nevladinih organizacija.

Član 12.
POPISI

1. Kako bi osigurala identifikaciju u cilju zaštite, svaka država sastavlja, na način prilagođen vlastitoj situaciji, jedan ili više popisa nematerijalnog kulturnog nasljeđa koje je prisutno na njenoj teritoriji. Ti popisi se redovno ažuriraju.
2. Pri podnošenju periodičnog izvještaja Komisiji, u skladu sa članom 29., svaka država strana daje odgovarajuće podatke o tim popisima.

Član 13.
OSTALE MJERE ZAŠTITE

U svrhu zaštite, razvoja i unapređenja nematerijalnog kulturnog nasljeđa, koja je prisutna na njenoj teritoriji, svaka država strana nastoji:

- (a) usvojiti generalnu politiku čiji je cilj promoviranje funkcije nematerijalnog kulturnog nasljeđa u društvu i uključivanje zaštite tog nasljeđa u programe planiranja,
- (b) odrediti ili osnovati jedno ili više nadležnih tijela za zaštitu nematerijalnog kulturnog nasljeđa koje je prisutno na njenoj teritoriji,
- (c) unapređivati naučne, tehničke i umjetničke studije, kao i istraživačke metodologije u cilju djelotvorne zaštite nematerijalne kulturne baštine, posebno nematerijalnog kulturnog nasljeđa kojem prijete opasnost,
- (d) usvojiti odgovarajuće pravne, tehničke, administrativne i finansijske mjere u cilju:
 - (i) podsticanja stvaranja ili jačanja institucija za obuku u području upravljanja nematerijalnim kulturnim nasljeđem i prenosa tog nasljeđa putem stručnih skupova i prostora namijenjenih za predstavljanje ili izražavanje tog nasljeđa,
 - (ii) osiguravanja pristupa nematerijalnom kulturnom nasljeđu uz istovremeno poštovanje uobičajenih praksi koje utiču na pristup određenim oblicima takvog nasljeđa,
 - (iii) osnivanje institucija za dokumentiranje nematerijalnog kulturnog nasljeđa i olakšavanja pristupa tim institucijama.

Član 14.
OBRAZOVANJE, PODIZANJE SVIJESTI I IZGRADNJA KAPACITETA

Svaka država strana nastoji, svim raspoloživim sredstvima:

- (a) osigurati priznavanje, poštovanje i podizanje vrijednosti nematerijalnog kulturnog nasljeđa u društvu, posebno putem:
 - (i) obrazovnih i informativnih programa te programa u cilju podizanja svijesti usmjerenih na širu javnost, posebno mlade ljude,
 - (ii) posebnih obrazovnih i programa obuke unutar zajednica i grupa na koje se ti programi odnose,
 - (iii) aktivnosti za izgradnju kapaciteta za zaštitu nematerijalnog kulturnog nasljeđa, posebno ekonomskih i naučnih istraživanja, i
 - (iv) neformalnih načina prenošenja znanja.
- (b) informisati javnost o opasnostima koje prijete tom nasljeđu i o aktivnostima koje se obavljaju u provođenju ove Konvencije,
- (c) unapređivati obrazovanje u svrhu zaštite prirodnih prostora i memorijalnih mjesta čije je postojanje potrebno za izražavanje nematerijalnog kulturnog nasljeđa.

Član 15.
UČEŠĆE ZAJEDNICA, GRUPA I POJEDINACA

U okviru svojih aktivnosti očuvanja nematerijalnog kulturnog nasljeđa, svaka država strana će se potruditi da osigura najšire moguće učešće zajednica, grupa i, po potrebi, pojedinaca koji stvaraju, održavaju i prenose takvo nasljeđe i aktivno će ih uključiti u svoju upravu.

IV OČUVANJE NEMATERIJALNOG KULTURNOG NASLJEĐA NA MEĐUNARODNOM NIVOU

Član 16.
LISTA REPREZENTATIVNOG NEMATERIJALNOG KULTURNOG NASLJEĐA ČOVJEČANSTVA

1. Kako bi osigurala bolju vidljivost nematerijalnog kulturnog nasljeđa i svijest o njegovoj važnosti, te da bi ohrabrila dijalog koji poštuje kulturnu raznolikost, Komisija će, po prijedlogu zainteresovanih država strana, sastaviti, ažurirati i objaviti Listu reprezentativnog nematerijalnog kulturnog nasljeđa čovječanstva.

2. Komisija će sastaviti i dostaviti Generalnoj skupštini na odobrenje kriterije za sastavljanje, ažuriranje i objavljivanje ove liste.

Član 17.
LISTA NEMATERIJALNOG KULTURNOG NASLJEĐA KOJEM JE POTREBNA HITNA ZAŠTITA

1. U ciju preduzimanja adekvatnih mjera očuvanja, Komisija će sastaviti, ažurirati i objaviti listu nematerijalnog kulturnog nasljeđa kojem je potrebna hitna zaštita i upisaće takvo nasljeđe u listu na zahtjev države strane.

2. Komisija će sastaviti i dostaviti Generalnoj skupštini na odobrenje kriterije za uspostavljanje, ažuriranje i objavljivanje ove liste.

3. U slučajevima izrazite hitnosti, čije objektivne kriterije će odrediti Generalna skupština po prijedlogu Komisije, Komisija može upisati stavku određenog nasljeđa na listu pomenutu u stavu 1., u konsultacijama sa zainteresovanom državom stranom.

Član 18.
PROGRAMI, PROJEKTI I AKTIVNOSTI ZA OČUVANJE NEMATERIJALNOG KULTURNOG NASLJEĐA

1. Na osnovu prijedloga koje dostave država strane, i u skladu sa kriterijima koje će definisati Komisija i odobriti Generalna skupština, Komisija će periodično odabirati i promovirati nacionalne, podregionalne i regionalne programe, projekte i aktivnosti očuvanja nasljeđa za koje bude smatrala da će najbolje odraziti principe i ciljeve ove Konvencije, uzimajući u obzir posebne potrebe zemalja u razvoju.

2. U tom cilju, ona će primati, pregledati i odobravati zahtjeve za međunarodnom pomoći država strana radi pripreme takvih prijedloga.

3. Komisija će pratiti provođenje takvih projekata, programa i aktivnosti širenjem najboljih praksi, uz korištenje sredstava koje ona odredi.

V MEĐUNARODNA SARADNJA I POMOĆ

Član 19. SARADNJA

1. Za potrebe ove konvencije, međunarodna saradnja uključuje, između ostalog, razmjenu informacija i iskustava, zajedničke inicijative i uspostavljanje mehanizama pomoći državama stranama u njihovom naporu u očuvanju nematerijalnog kulturnog nasljeđa.

2. Bez prejudiciranja odredbi njihovih nacionalnih zakonodavstava i običajnog prava i praksi, države strane priznaju da je očuvanje nematerijalnog kulturnog nasljeđa od opšteg interesa za čovječanstvo, i u tom cilju će preduzeti saradnju na bilateralnom, podregionalnom i regionalnom međunarodnom nivou.

Član 20. SVRHE MEĐUNARODNE POMOĆI

Međunarodna pomoć se može pružiti u sljedeće svrhe:

- (a) očuvanje nasljeđa upisanog na Listu nematerijalnog kulturnog nasljeđa kojem je potrebna hitna zaštita;
- (b) priprema popisa u svrhu članova 11. i 12.;
- (c) podrška programima, projektima i aktivnostima provedenim na nacionalnom, podregionalnom i regionalnom nivou u cilju očuvanja nematerijalnog kulturnog nasljeđa;
- (d) bilo koja svrha koju Komisija bude smatrala neophodnom.

Član 21. OBLICI MEĐUNARODNE POMOĆI

Pomoć koju pruži Komisija državi strani će se urediti operativnim direktivama predviđenim u članu 7., i sporazumom pomenutim u članu 24., a mogu biti sljedećeg oblika:

- (a) studije u vezi s različitim aspektima očuvanja;
- (b) angažiranje stručnjaka i praktikanata;
- (c) obuka svog potrebnog osoblja;
- (d) donošenje standarda i drugih mjera;
- (e) uspostavljanje i rad infrastruktura;
- (f) obezbjeđivanje opreme i znanja;
- (g) ostali oblici finansijske i tehničke pomoći, uključujući, po potrebi, odobravanje kredita uz niske kamate, te davanje donacija.

Član 22. USLOVI KOJI UPRAVLJAJU MEĐUNARODNOM POMOĆI

1. Komisija će utvrditi postupke za pregled zahtjeva za međunarodnom pomoći i precizirati koje informacije treba uključiti u zahtjeve, kao što su predviđene mjere i zahtijevane intervencije, zajedno sa procjenom njihovih troškova.
2. U hitnim slučajevima, zahtjeve za pomoć će Komisija razmatrati kao prioritetno pitanje.
3. Da bi donijela odluku, Komisija će izvršiti ona ispitivanja i konsultacije koje bude smatrala potrebnim.

Član 23.
ZAHTEVI ZA MEĐUNARODNOM POMOĆI

1. Svaka država strana će dostaviti Komisiji zahtjev za međunarodnom pomoći za čuvanje nematerijalnog kulturnog nasljeđa prisutnog na njenoj teritoriji.
2. Kao opće pravilo, država strana – korisnik će, u okvirima svojih sredstava, dijeliti troškove mjera očuvanja za koje se takva međunarodna pomoć pruža.
3. Zahtjev će uključivati informacije iz člana 22. stav 1., zajedno sa ostalom potrebnom dokumentacijom.

Član 24.
ULOGA DRŽAVA STRANA - KORISNIKA

1. U skladu s odredbama ove konvencije, međunarodna pomoć koja se pruža će biti uređena sporazumom između države strane – korisnika i Komisije.
2. Kao opće pravilo, država strana – korisnik će, u okvirima svojih sredstava, dijeliti troškove mjera očuvanja za koje se takva međunarodna pomoć pruža.
3. Država strana – korisnik će dostaviti Komisiji izvještaj o iskorištavanju pomoći pružene za očuvanje nematerijalnog kulturnog nasljeđa.

VI FOND ZA NEMATERIJALNO KULTURNO NASLJEĐE

Član 25.
PRIRODA I SREDSTVA FONDA

1. Ovim se uspostavlja „Fond za očuvanje nematerijalnog kulturnog nasljeđa“ u daljem tekstu „Fond“.
2. Fond će se sastojati od povjereničkih sredstava (funds-in-trust), uspostavljenih u skladu sa Finansijskim propisima UNESCO-a.
3. Sredstva Fonda će se sastojati od:
 - (a) doprinosa koje daju države strane,
 - (b) sredstava dodijeljenih u ovu svrhu od strane Generalne konferencije UNESCO-a,
 - (c) priloga, poklona i zadužbina, koje mogu dati:
 - (i) ostale države;
 - (ii) organizacije i programi sistema Ujedinjenih naroda, posebno razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP), kao i ostale međunarodne organizacije;
 - (iii) javna ili privatna tijela i pojedinci;
 - (d) bilo koja kamata potraživana prema sredstvima Fonda;
 - (e) sredstva koja su prikupljena, ili sredstva od organiziranja događaja u korist Fonda;
 - (f) bilo koja druga sredstva odobrena prema propisima Fonda, a koje će sastaviti Komisija.
4. O korištenju sredstava Komisija će se odlučiti na osnovu smjernica koje da Generalna skupština. Komisija može prihvatiti priloge i ostale oblike pomoći za opće i posebne svrhe koje se odnose na konkretne projekte, s tim da te projekte odobri Komisija.
5. Nikakvi politički ili ekonomski uslovi koji se ne podudaraju sa ciljevima ove Konvencije ne mogu se povezati s priložima koja se daju za Fond.

Član 26.
PRILOZI DRŽAVA STRANA FONDU

1. Bez prejudiciranja bilo kojih dopunskih dobrovoljnih priloga sredstva, države strane u ovoj Konvenciji se obavezuju da uplate Fondu, najmanje jednom u dvije godine svoj prilog, čiji iznos, u obliku jedinstvenog procenta, koji se primjenjuje na sve države, će utvrditi Generalna skupština. Odluka Generalne skupštine će biti donesena većinom prisutnih država strana koje glasaju i koje nisu dale izjavu pomenutu u stavu 2. ovog člana. Doprinos neće, ni u kom slučaju premašiti 1% njenog doprinosa u redovnom budžetu UNESCO-a.
2. Ipak, svaka država pomenuta u članu 32. ili 33. ove Konvencije može izjaviti, u vrijeme podnošenja instrumenta svoje ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, da se neće obavezati odredbama stava 1. ovog člana.

3. Država strana će se potruditi da povuče navedenu izjavu pismenim obavještenjem Generalnom direktoru UNESCO-a. Ipak, povlačenje izjave neće stupiti na snagu u vezi sa doprinosom koji duguje država do datuma na koji se otvara naredna sjednica Generalne skupštine.

4. Kako bi omogućili Komisiji da efikasno planira svoje poslove, doprinosi država strana u ovoj Konvenciji, koje su dale izjavu pomenutu u stavu 2. ovog člana, će se redovno plaćati najmanje jednom u dvije godine, i oni bi trebalo da budu, koliko je god moguće, izjednačeni s doprinosima koje bi one dugovale da su obavezne odredbama stava 1 ovog člana.

5. Bilo koja država strana u ovoj Konvenciji, koja kasni sa plaćanjem svojih obaveznih ili dobrovoljnih doprinosa za tekuću godinu i prethodnu kalendarsku godinu, neće imati pravo da bude član Komisije, a ova odredba se ne primjenjuje na prvi izbor. Mandat bilo koje takve države koja je već član Komisije će se okončati u vrijeme izbora, kako je predviđeno članom 6. ove Konvencije.

Član 27.

DOBROVOLJNI DODATNA PRILOZI ZA FOND

Države članice koje žele da daju dobrovoljne priloge, osim onih predviđenih članom 26, će obavijestiti Komisiju, što je moguće prije, kako bi joj omogućile da u skladu s tim planira svoje poslove.

Član 28.

MEĐUNARODNE KAMPANJE PRIKUPLJANJA SREDSTAVA

Sve države strane će, koliko je god to moguće, dati svoju podršku međunarodnim kampanjama prikupljanja sredstava koje se organizuju u korist Fonda pod pokroviteljstvom UNESCO-a.

VII. IZVJEŠTAJI

Član 29.

IZVJEŠTAJI DRŽAVA STRANA

Države strane će dostavljati Komisiji, prema obrascima i za periode koje će utvrditi Komisija, izvještaje o zakonskim, regulatornim i ostalim mjerama koje budu preduzete radi provođenja ove konvencije.

Član 30.

IZVJEŠTAJ KOMISIJE

1. Na osnovu svojih aktivnosti i izvještaja država strana, pomenutih u članu 29., Komisija će podnijeti izvještaj Generalnoj skupštini na svakoj njenoj sjednici.

2. Izvještaji će se uputiti na uvid Generalnoj konferenciji UNESCO-a.

VIII. PRELAZNA ODREDBA

Član 31.

ODNOS PREMA PROGLAŠAVANJU REMEK-DJELA USMENOG I NEMATERIJALNOG NASLJEĐA ČOVJEČANSTVA

1. Komisija će uključiti u Reprezentativnu listu nematerijalnog kulturnog nasljeđa čovječanstva djela koja su proglašena remek-djelima usmenog i nematerijalnog nasljeđa čovječanstva prije stupanja na snagu ove Konvencije.
2. Uključivanje tih stavki u Reprezentativnu listu nematerijalnog kulturnog nasljeđa čovječanstva ni na koji način neće prejudicirati kriterije budućih upisa o kojima se odluči u skladu sa članom 16, stav 2.
3. Nikakvo dalje proglašavanje se neće obaviti nakon stupanja na snagu ove Konvencije.

IX. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 32.

RATIFIKACIJA, PRIHVATANJE I ODOBRENJE

1. Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju i odobrenju od strane država članica UNESCO-a u skladu s njihovim ustavnim procedurama.
2. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja će se položiti kod Generalnog direktora UNESCO-a.

Član 33.

PRISTUPANJE

1. Ova Konvencija će biti otvorena za pristupanje od strane svih država koje nisu članice UNESCO-a, a koje pozove Generalna skupština UNESCO-a da joj pristupe.
2. Ova Konvencija će, takode, biti otvorena za pristup i teritorijama koje imaju punu unutrašnju samoupravu priznatu od strane Ujedinjenih naroda, ali koje nisu stekle punu nezavisnost prema rezoluciji Generalne skupštine 1514 (XV) i koje imaju nadležnosti nad pitanjima koje regulira ova Konvencija, uključujući nadležnosti da se stupi u ugovore u vezi sa ovim pitanjima.
3. Instrument pristupanja će biti položen kod Generalnog direktora UNESCO-a.

Član 34.

STUPANJE NA SNAGU

Ova Konvencija će stupiti na snagu tri mjeseca nakon datuma polaganja tridesetog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, ali samo u odnosu na one države koje su položile svoje instrumente ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja na dan ili prije tog datuma. Ona će stupiti na snagu u odnosu na bilo koju drugu državu stranu tri mjeseca nakon njenog polaganja instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja.

Član 35.

FEDERALNI ILI NE-UNITARNI USTAVNI SISTEMI

Sljedeće odredbe primjenjuju se na države strane koje imaju federalni ili ne-unitarni ustavni sistem:

- (a) u vezi sa odredbama ove Konvencije, čije provođenje potpada pod zakonsku jurisdikciju federalne ili centralne vlade će biti iste kao i obaveze država strana koje nisu federalne države;

(b) u vezi sa odredbama ove Konvencije, čije sprovođenje potpada pod jurisdikciju pojedinačnih konstitutivnih država, zemalja, pokrajina ili kantona koji nisu obavezani ustavnim sistemom federalne države da preduzimaju zakonske mjere, federalna vlada će informirati takve države, zemlje, pokrajine ili kantone o pomenutim odredbama sa preporukom o njihovom provođenju.

Član 36. OTKAZIVANJE

1. Svaka država strana može otkazati ovu Konvenciju.
2. Otkaz se notificira putem pisane isprave koja se polaže kod generalnog direktora UNESCO-a.
3. Otkazivanje će biti upućeno instrumentom u pismenom obliku. Ono ni na koji način neće uticati na konačne obaveze države strane koja otkazuje do datuma na koji otkazivanje stupa na snagu.

Član 37. FUNKCIJE DEPOZITARA

Generalni direktor UNESCO-a, kao Depozitar ove Konvencije, će obavijestiti države strane Organizacije, države koje nisu članice Organizacije, pomenute u članu 33, kao i Ujedinjene narode o polaganju svih instrumenata ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja navedenih u članovima 32. i 33, kao i o otkazivanjima, pomenutim u članu 36.

Član 38. IZMJENE

1. Država strana može, pismenim obavještenjem adresiranim na Generalnog direktora predložiti izmjene ove Konvencije. Generalni direktor će cirkularno uputiti takvo obavještenje svim državama stranama. Ako, u roku od šest mjeseci od datuma cirkularnog upućivanja obavještenja, najmanje polovina država strana odgovori potvrdno na zahtjev, Generalni direktor će iznijeti takav prijedlog na sljedećoj sjednici generalne skupštine na raspravu i moguće usvajanje.
2. Izmjene će biti usvojene dvotrećinskom većinom država strana koje su prisutne i glasaju.
3. Kada se usvoje, izmjene ove Konvencije će biti dostavljene na ratifikaciju, prihvatanje, odobrenje ili pristupanje državama stranama.
4. Izmjene će stupiti na snagu, ali samo u odnosu na države strane koje su ratificirale, prihvatile, odobrile ili pristupile njima, tri mjeseca nakon polaganja instrumenata pomenutih u stavu 3 ovog člana od strane dvije trećine država strana. Stoga, za svaku državu stranu koja ratificira, prihvati, odobri ili pristupi izmjeni, pomenuta izmjena će stupiti na snagu tri mjeseca nakon datuma polaganja od strane te države njenog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja.
5. Procedura iz stavova 3 i 4 se ne primjenjuje na član 5. u vezi sa brojem država strana Komisije. Ove izmjene će stupiti na snagu u vrijeme kada se usvoje.
6. Država koja postaje strana potpisnice ove Konvencije nakon stupanja na snagu amandmana u skladu sa stavom 4. ovog člana, a u slučaju da ne izrazi drugačiju namjeru, se smatra:
 - (a) kao strana potpisnica ove Konvencije koja je izmijenjena i dopunjena,
 - (b) kao strana potpisnica ove Konvencije koja nije izmijenjena i dopunjena u odnosu na drugu stranu potpisnicu koju izmjene i dopune ne obavezuju.

Član 39. VAŽEĆI TEKSTOVI

Ova Konvencija je sačinjena na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku, pri čemu su svih šest tekstova jednako vjerodostojni.

Član 40. PREDUSLOVI

U skladu sa članom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova Konvencija će biti registrirana u Sekretarijatu UN-a na zahtjev Generalnog direktora UNESCO-a.

**KONVENCIJA
O ZAŠTITI I PROMOVIRANJU RAZLIČITOSTI KULTURNIH IZRAZA**

KONVENCIJA O ZAŠTITI I PROMOVIRANJU RAZLIČITOSTI KULTURNIH IZRAZA

Generalna konferencija Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu koja se sastala u Parizu od 3. do 21. oktobra 2005. na svom 33. zasjedanju,

Izjavljujući da je kulturna različitost karakteristika koje definiira čovječanstvo,

Svjesna da kulturna različitost čini zajedničko nasljeđe čovječanstva te da se treba gajiti i čuvati na dobrobit svih,

Uz saznanje da kulturna različitost tvori bogat i raznolik svijet, kojim se uvećava mogućnost izbora i pothranjuju ljudske sposobnosti i vrijednosti, te je ona u stvari kamen - temeljac održivog razvoja zajednica, naroda i nacija.

Podsjećajući da je kulturna različitost, koja cvjeta u okviru demokratije, tolerancije, socijalne pravde i međusobnog poštovanja među ljudima i kulturama, neophodna za mir i sigurnost na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou,

Slaveći značaj kulturne različitosti za puno ostvarenje ljudskih prava i temeljnih sloboda proglašanih Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima i drugim univerzalno priznatim instrumentima,

Naglašavajući potrebu da se kultura kao strateški element uključi u nacionalne i međunarodne razvojne politike, kao i u međunarodnu razvojnu saradnju, uzimajući u obzir i Milenijsku deklaraciju Ujedinjenih nacija (2000.) s njenim posebnim naglaskom na iskorjenjivanje siromaštva,

Uzimajući u obzir da kultura poprima različite oblike u raznim vremenima i na raznim prostorima i da je ta različitost utjelovljena u jedinstvenosti i pluralizmu identiteta i kulturnih izraza naroda i društava koja sačinjavaju čovječanstvo,

Spoznajući važnost tradicionalnog znanja kao izvora nematerijalnog i materijalnog bogatstva, a posebno sistema znanja autohtonih naroda, te njegovog pozitivnog doprinosa održivom razvoju, kao i potrebe njegove adekvatne zaštite i promocije,

Spoznajući potrebu preduzimanja mjera u cilju zaštite različitosti kulturnih izraza, uključujući njihov sadržaj, posebno u situacijama gdje su kulturni izrazi možda pod prijetnjom istrebljenja i ozbiljne ugroženosti,

Naglašavajući važnost kulture za socijalnu koheziju u cjelini, a posebno njen potencijal u smislu jačanja statusa i uloge žena u društvu,

Uz saznanje da se kulturna raznolikost jača slobodnim protokom ideja i da se pothranjuje stalnim razmjenama i interakcijom između kultura,

Ponovno afirmirajući činjenicu da se slobodom misli, izraza i informacija, kao i različitosti medija, omogućava cvjetanje kulturnih izraza u okviru društava,

Spoznajući da različitost kulturnih izraza, uključujući tradicionalne kulturne izraze, predstavlja važan faktor koji omogućava ljudima i narodima da izražavaju i razmjenjuju svoje ideje i vrijednosti s drugima,

Podsjećajući kako je jezička različitost osnovni element kulturne različitosti, te ponovno afirmirajući temeljnu ulogu koju ima obrazovanje u zaštiti i promoviranju kulturnih izraza,

Uzimajući u obzir važnost vitalnosti kultura, uključujući i pripadnike manjina i autohtonih naroda, u njenim iskazima u polju slobode stvaranja, širenja i distribuiranja svojih tradicionalnih kulturnih izraza i ostvarivanja pristupa istima, u cilju njihovog iskorištavanja za svoj vlastiti razvoj,

Naglašavajući izuzetno važnu ulogu međusobnog kulturnog djelovanja i stvaralaštva koji njeguju i obnavljaju kulturne izraze i unapređuju ulogu onih koji učestvuju u razvoju kulture za opći napredak društva,

Spoznajući važnost prava na intelektualnu svojinu u izražavanju onih koji se bave kulturnom kreativnošću,

S uvjerenjem da kulturne djelatnosti, robe i usluge imaju i ekonomsku i kulturnu prirodu, jer se njima prenosi identitet, vrijednosti i značenja, te se oni ne smiju tretirati kao da imaju isključivo komercijalnu vrijednost,

Primjećujući da, iako procesi globalizacije, olakšani ubrzanim razvojem informacijskih i komunikacijskih tehnologija, nude neprevaziđene uslove za jačanje interakcije između kultura, oni također predstavljaju izazov kulturnoj različitosti, uglavnom u smislu rizika od neravnoteže između bogatih i siromašnih država,

Uz svijest da je poseban mandat UNESCO-a taj da osigurava poštovanje različitosti kultura i da preporučuje eventualno potrebne međunarodne sporazume u cilju promoviranja slobodnog protoka ideja riječju i slikom,

Pozivajući se na odredbe međunarodnih instrumenata koje je UNESCO usvojio u oblasti kulturne različitosti i ostvarivanja kulturnih prava, a posebno Univerzalne deklaracije o kulturnoj različitosti iz 2001. godine,

Usvaja ovu Konvenciju 20. oktobra 2005. godine.

I CILJEVI I RUKOVODEĆI PRINCIPI

Član 1. CILJEVI

Ciljevi ove Konvencije su:

- a) da zaštiti i promovira različitost kulturnih izraza,
- b) da stvara uslove da kulture mogu cvjetati i slobodno vršiti interakciju na međusobno korisne načine,
- c) da podstiče dijalog među kulturama u smislu osiguranja šire i uravnotežene kulturne razmjene u svijetu, u cilju poštivanja među kulturama, i kulture mira,
- d) da gaji interkulturalnost u cilju razvijanja kulturne interakcije u duhu izgradnje mostova među narodima,
- e) da promovira poštovanja različitosti kulturnih izraza i podizanja svijesti njene vrijednosti na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou,
- f) da reafirmira važnost povezanosti između kulture i razvoja u svim zemljama, posebno zemljama u razvoju, te da podržava aktivnosti koje se preduzimaju na nacionalnom i međunarodnom nivou u cilju osiguravanja spoznaje prave vrijednosti te povezanosti,
- g) da oda priznanje distinktivnoj prirodi kulturnih djelatnosti, roba i usluga kao sredstava za prenos identiteta, vrijednosti i značenja,
- h) da reafirmira suverena prava Država u smislu očuvanja, usvajanja i provođenja politika i mjera koje one smatraju potrebnim u cilju zaštite i promocije raličitosti kulturnih izraza na svojoj teritoriji,
- i) da jača međunarodnu saradnju i solidarnost u duhu partnerstva, posebno u odnosu na jačanje kapaciteta zemalja u razvoju, u cilju zaštite i promoviranja različitosti kulturnih izraza.

Član 2. RUKOVODEĆI PRINCIPI

1. Princip poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda

Kulturna različitost se može štiti i promovirati samo ako su garantirana ljudska prava i temeljne slobode, poput slobode izraza, informacija i komunikacija, kao i sposobnosti ljudi da odabiru svoj kulturni izraz. Niko se ne smije pozivati na odredbe ove Konvencije u cilju kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda utjelovljenih u Univerzalnoj deklaraciji o Ljudskim pravima ili garantiranih međunarodnim pravom, niti smije ograničavati njihov obim.

2. Princip suvereniteta

Države imaju, u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija i principima međunarodnog prava, suvereno pravo da u okviru svojih teritorija usvajaju mjere i politike u cilju zaštite i promoviranja različitosti kulturnih izraza.

3. Princip jednakosti dostojanstva i poštivanja svih kultura

Zaštita i promoviranje različitosti kulturnih izraza pretpostavlja priznavanje jednakosti dostojanstva i poštovanja svih kultura, uključujući kulture pripadnika manjina i autohtonih naroda.

4. Princip međunarodne solidarnosti i saradnje

Međunarodna saradnja i solidarnost trebali bi biti usmjereni na omogućavanje zemljama, posebno zemljama u razvoju, stvaranje i jačanje sredstava svog kulturnog izraza, uključujući svoje kulturne djelatnosti, bez obzira da li su u nastajanju ili postoje odavno, na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou.

5. Princip komplementarnosti ekonomskih i kulturnih aspekata razvoja

Pošto je kultura jedan od temelja razvoja, kulturni aspekti razvoja su važni isto koliko i ekonomski aspekti, i ljudi i narodi imaju temeljno pravo da u njima učestvuju i uživaju.

6. Princip održivog razvoja

Kulturna različitost predstavlja bogatstvo pojedinca i društva. Zaštita, promoviranje i očuvanje kulturne različitosti predstavljaju osnovni uslov održivog razvoja u cilju dobiti sadašnjih i budućih generacija.

7. Princip ravnopravnog pristupa

Ravnopravni pristup bogatom i raznolikom nizu kulturnih izraza iz cijelog svijeta i pristup kultura sredstvima za izražavanje i širenje predstavljaju važne elemente za jačanje kulturne različitosti i podsticanje međusobnog razumijevanja.

8. Princip otvorenosti i ravnoteže

Kada države usvajaju mjere za podršku raznolikosti kulturnog izraza, trebaju nastojati da na odgovarajući način promoviraju otvorenost prema drugim kulturama u svijetu i da osiguraju da su te mjere usmjerene prema ciljevima koje obuhvata ova Konvencija.

II OBIM PRIMJENE

Član 3. OBIM PRIMJENE

Ova Konvencija se primjenjuje u odnosu na politike i mjere koje su usvojile Potpisnice u vezi sa zaštitom i promoviranjem različitosti kulturnih izraza.

III DEFINICIJE

Član 4. DEFINICIJE

U svrhu ove Konvencije, podrazumijeva se sljedeće:

1. Kulturna različitost

»Kulturna različitost« se odnosi na mnogostruke načine na koje se kultura grupa i društava izražava. Ti izrazi se prenose u okviru ili među grupama i društvima.

Kulturna različitost se manifestira ne samo na različite načine na koje se kulturno nasljeđe čovječanstva izražava, uvećava i prenosi putem različitih kulturnih izraza, već i putem različitih vidova umjetničkog stvaranja, produkcije, širenja, distribucije i uživanja, neovisno od korištenih sredstva i tehnologija.

2. Kulturni sadržaj

»Kulturni sadržaj« odnosi se na simboličko značenje, umjetničku dimenziju i kulturne vrijednosti koji potiču od kulturnog identiteta ili se njime izražavaju.

3. Kulturni izraz

»Kulturni izrazi« su oni izrazi koji proizlaze iz kreativnosti pojedinaca, grupa i društava, te koji imaju kulturni sadržaj.

4. Kulturne djelatnosti, robe i usluge

»Kulturne djelatnosti, robe i usluge« označavaju one djelatnosti, robe i usluge koje, u vrijeme kad se smatraju posebnim atributom ili svrhom, utjelovljuju ili prenose kulturne izraze, bez obzira na svoju eventualnu komercijalnu vrijednost. Kulturne djelatnosti mogu same sebi biti svrha, ili mogu predstavljati doprinos produkciji kulturnih roba i usluga.

5. Kulturne privredne grane

»Kulturne privredne grane« označavaju grane u kojima se proizvode i distribuiraju kulturne robe i usluge definirane u stavu 4. u gornjem tekstu.

6. Kulturne politike i mjere

»Kulturne politike i mjere« označavaju one politike i mjere koje se odnose na kulturu, bilo na lokalnom, nacionalnom, regionalnom ili međunarodnom nivou, koje su bilo fokusirane na kulturu kao takvu ili koje su namijenjene da ostvaruju različit efekat na kulturne izraze pojedinaca, grupa ili društava, uključujući i stvaranje, proizvodnju, širenje, distribuciju i pristup kulturnim djelatnostima, robama i uslugama.

7. Zaštita

»Zaštita« označava usvajanje mjera koje za cilj imaju očuvanje, čuvanje i jačanje raznolikosti kulturnih izraza.

»Zaštita« označava usvajanje takvih mjera.

8. Interkulturalnost

»Interkulturalnost« označava postojanje i ravnopravnu interakciju različitih kultura te mogućnost stvaranja zajedničkih kulturnih izraza putem dijaloga i međusobnog poštovanja.

IV PRAVA I OBAVEZE POTPISNICA

Član 5.

OPŠTE PRAVILO VEZANO ZA PRAVA I OBAVEZE

1. U skladu s Poveljom Ujedinjenih nacija, principima međunarodnog prava i univerzalno priznatim instrumentima ljudskih prava. Potpisnice reafirmiraju svoje suvereno pravo na formulisanje i provođenje svojih kulturnih politika i na usvajanje mjera u cilju zaštite i promoviranja različitosti kulturnih izraza, te jačanje međunarodne saradnje u cilju ostvarenja svrha ove Konvencije.

2. Kada Potpisnica provodi politike i preduzima mjere u cilju zaštite i promoviranja različitosti kulturnih izraza na svojoj teritoriji, njene politike i mjere moraju biti dosljedne s odredbama ove Konvencije.

Član 6.

PRAVA POTPISNICA NA NACIONALNOM NIVOU

1. U okviru svojih kulturnih politika i mjera definiranih u članu 4.6, te uzevši u obzir svoje vlastite okolnosti i potrebe, svaka Potpisnica može usvajati mjere u cilju zaštite i promoviranja različitosti kulturnih izraza na svojoj teritoriji.

2. Te mjere mogu obuhvatiti sljedeće:

- a) regulacione mjere usmjerene na zaštitu i promoviranje različitosti kulturnih izraza;
- b) mjere kojima se, na odgovarajući način, obezbjeđuje mogućnost domaćim kulturnim djelatnostima, robama i uslugama, između svih onih koje su na raspolaganju na nacionalnoj teritoriji, a za stvaranje, produkciju, širenje, distribuciju i uživanje takvih domaćih kulturnih djelatnosti, roba, i usluga, uključujući i odredbe koje se odnose na jezik koji se koristi kod takvih djelatnosti, roba i usluga;
- c) mjere koje za cilj imaju da domaćim nezavisnim kulturnim privrednim granama i djelatnostima u neformalnom sektoru pruže efikasan pristup sredstvima za produkciju, širenje i distribuciju kulturnih djelatnosti, roba i usluga;
- d) mjere koje za cilj imaju osiguravanje javne finansijske pomoći;
- e) mjere koje za cilj imaju podsticanje neprofitnih organizacija kao i javnih i privatnih institucija i umjetnika, te drugih profesionalaca na polju kulture, ka razvijanju i promoviranju slobodne razmjene i protoka ideja, kulturnih izraza i kulturnih djelatnosti, roba i usluga, te stimuliranju kreativnog i poduzetničkog duha u svojim djelatnostima;
- f) mjere koje za cilj imaju ustanovljavanje i davanje podrške javnim institucijama, po potrebi;
- g) mjere koje za cilj imaju njegovanje i podršku umjetnicima i drugim koji se bave stvaranjem kulturnih izraza;
- h) mjere koje za cilj imaju jačanje raznolikosti medija, između ostalih i putem javnih emitterskih službi.

Član 7.
MJERE U CILJU PROMOVIRANJA KULTURNIH IZRAZA

1. Potpisnice će se truditi da na svojoj teritoriji stvore ambijent kojim se podstiču pojedinci i društvene grupe:
 - a) u cilju stvaranja, produkcije, širenja, distribucije i pristupa vlastitim kulturnim izrazima, obraćanju dužne pažnje posebnim okolnostima i potrebama žena kao i različitih društvenih grupa, uključujući i pripadnike manjina i autohtonih naroda,
 - b) u cilju pristupa različitim kulturnim izrazima unutar svoje teritorije, kao i unutar drugih zemalja svijeta.
2. Potpisnice će se također truditi da spoznaju značaj doprinosa koji daju umjetnici, ostali angažovani u kreativnom procesu, kulturne zajednice organizacije koje podržavaju njihov rad, te njihovu centralnu ulogu u pothranjivanju različitosti kulturnih izraza.

Član 8.
MJERE ZAŠTITE KULTURNIH IZRAZA

1. Bez obzira na odredbe člana 5. i 6., Potpisnica može utvrditi postojanje posebnih situacija gdje su kulturni izrazi na njenoj teritoriji u riziku od iskorjenjivanja, pod ozbiljnom prijetnjom ili im je na drugi način potrebno hitno očuvanje.
2. Potpisnice mogu poduzeti sve odgovarajuće mjere u cilju zaštite i očuvanja kulturnih izraza u situacijama spomenutim u paragrafu 1., na način dosljedan odredbama ove Konvencije.
3. Potpisnice moraju dostaviti izvještaj Međuvladinoj komisiji spomenutoj u članu 23. o svim mjerama koje su preduzele u cilju ispunjavanja potreba takve situacije, te Komisija može sačiniti odgovarajuće preporuke.

Član 9.
RAZMJENA INFORMACIJA I TRANSPARENTNOST

Potpisnice će:

- a) obezbjeđivati odgovarajuće informacije u svojim izvještajima UNESCO-u svake četvrte godine o mjerama koje su poduzele u cilju zaštite i promoviranja različitosti kulturnih izraza na svojoj teritoriji i na međunarodnom nivou,
- b) odrediti osobu za kontakt koja će biti nadležna za distribuiranje informacija u odnosu na Konvenciju;
- c) vršiti razmjenu informacija vezanih za zaštitu i promoviranje različitosti kulturnih izraza.

Član 10.
OBRAZOVANJE I SVIJEŠT U JAVNOSTI

Potpisnice će:

- a) podsticati i promovirati shvatanje zaštite i promoviranja različitosti kulturnih izraza, između ostalog, putem obrazovnih programa i programa jačanja svijesti javnosti,
- b) saradivati s drugim Potpisnicama i međunarodnim i regionalnim organizacijama u ostvarivanju svrhe ovoga člana,
- c) truditi se da podstiču kreativnost i jačaju produktivne kapacitete uspostavljanjem obrazovnih, programa obuke i razmjene na oblasti kulturnih privrednih grana. Te bi se mjere trebale provoditi na način koji ne utiče negativno na tradicionalne oblike produkcije.

Član 11.
UČEŠĆE U CIVILNOM DRUŠTVU

Potpisnice priznaju osnovnu ulogu civilnog društva u zaštiti i promoviranju raznovrsnosti kulturnih izraza. Potpisnice će podsticati aktivno učešće civilnog društva u njihovim naporima na realizaciji ciljeva ove Konvencije.

Član 12. **PROMOVIRANJE MEĐUNARODNE SARADNJE**

Potpisnice će se truditi da ojačaju svoju bilateralnu, regionalnu i međunarodnu saradnju u cilju stvaranja uslova koji dovode do promoviranja različitosti kulturnih izraza, uz posebno uzimanje u obzir situacije spomenute u članu 8. i 17., naročito u cilju:

- a) olakšavanja dijaloga o kulturnoj politici među Potpisnicama;
- b) jačanje strateških i upravljačkih kapaciteta javnog sektora u institucijama javnog sektora u polju kulture, putem profesionalnih i međunarodnih kulturnih razmjena i razmjenjivanja najbolje prakse;
- c) jačanja partnerskih odnosa sa i u okviru civilnog društva, nevladinih organizacija i privatnog sektora u unapređivanju i promoviranju različitosti kulturnih izraza;
- d) promoviranja korištenja novih tehnologija, podsticanja partnerskih odnosa s ciljem jačanja razmjene informacija i kulturnog razumijevanja te unapređivanja različitosti kulturnih izraza;
- e) podsticanja zaključivanja ugovora o koprodukciji i kodistribuciji.

Član 13. **INTEGRACIJA KULTURE U ODRŽIVI RAZVOJ**

Potpisnice će se truditi da integriraju kulturu u svoje razvojne politike na svim nivoima, u cilju stvaranja uslova koji vode ka održivom razvoju, te u tom okviru, da unapređuju aspekte koji se tiču zaštite i promocije različitosti kulturnih izraza.

Član 14. **SARADNJA U CILJU RAZVOJA**

Potpisnice će se truditi da podržavaju saradnju u cilju održivog razvoja i smanjenja siromaštva, posebno u odnosu na posebne potrebe zemalja u razvoju u cilju stimuliranja nastanka dinamičnog kulturnog sektora, između ostalog, i narednim sredstvima:

- a) jačanjem kulturnih privrednih grana u zemljama u razvoju, putem:
 - (i) stvaranja i jačanja kulturnih kapaciteta u polju produkcije i distribucije u zemljama u razvoju;
 - (ii) olakšavanja šireg pristupa globalnom tržištu i međunarodnim distributivnim mrežama za njihove kulturne djelatnosti, robe i usluge;
 - (iii) omogućavanja nastanka održivih lokalnih i regionalnih tržišta;
 - (iv) usvajanja, po mogućnosti, odgovarajućih mjera u razvijenim zemljama a u cilju olakšavanja pristupa na njihovu teritoriju za djelatnosti, robe i usluge zemalja u razvoju,
 - (v) obezbjeđivanja podrške za kreativni rad i olakšavanja mobilnosti, do moguće mjere, umjetnika iz svijeta razvoju;
 - (vi) podsticanja odgovarajuće suradnje između razvijenih i zemalja u razvoju u oblastima, između ostalog, muzike i filma;
- b) izgradnja kapaciteta putem razmjene informacija, iskustava i ekspertize, kao i obuke kadrova u zemljama u razvoju, u javnom i privatnom sektoru u vezi sa, između ostalog, strateškim i upravljačkim kapacitetima, kreiranjem i provođenjem politika, promoviranjem i distribucijom kulturnih izraza, razvojem malih, srednjih i mikropreduzeća, korištenjem tehnologije, te razvojem i prenosom vještina;
- c) prenosom tehnologije putem uvođenja odgovarajućih motivacijskih mjera za prenos tehnologije i know-how-a, posebno u oblastima kulturnih privrednih grana i preduzeća;
- d) finansijske podrške kroz:
 - (i) osnivanje Međunarodnog fonda za kulturnu različitost, kako je predviđeno u članu 18.;
 - (ii) obezbjeđivanje službene razvojne pomoći, po potrebi, uključujući tehničku pomoć, u cilju stimuliranja i podržavanja kreativnosti;
 - (iii) ostale oblike finansijske pomoći, poput kredita s niskim kamatnim stopama, grantova i drugih mehanizama finansiranja.

Član 15.
UGOVORI O SARADNJI

Potpisnice će podsticati razvoj partnerskih odnosa, između i u okviru javnog i privatnog sektora i neprofitnih organizacija, u cilju saradnje sa zemljama u jačanju njihovih kapaciteta u oblasti zaštite i promoviranja različitosti kulturnih izraza. Tim inovativnim partnerskim odnosima će se, u skladu sa praktičnim potrebama zemalja u razvoju, naglašavati dalji razvoj infrastrukture, kadrovske resursa i politika, kao i razmjena kulturnih djelatnosti, roba i usluga.

Član 16.
PREFERENCIJALNI TRETMAN ZEMALJA U RAZVOJU

Razvijene zemlje će olakšati kulturnu razmjenu sa zemljama u razvoju pružanjem, putem odgovarajućih institucionalnih i zakonskih okvira, preferencijalnog tretmana umjetnicima i drugim profesionalcima i praktičarima u polju kulture, kao i kulturnim robama i uslugama iz zemalja u razvoju.

Član 17.
MEĐUNARODNA SARADNJA U SITUACIJAMA OZBILJNE PRIJETNJE PO KULTURNE IZRAZE

Potpisnice će saradivati na pružanju pomoći jedna drugoj, a posebno zemljama u razvoju u situacijama spomenutima u članu 8.

Član 18.
MEĐUNARODNI FOND ZA KULTURNU RAZLIČITOST

1. Ovim se uspostavlja Međunarodni fond za kulturnu različitost, u daljem tekstu »Fond«.
2. Fond će se sastojati od povjerenih fondova uspostavljenih za upravljanje, u skladu s finansijskim propisima UNESCO-a.
3. Resursi Fonda će se sastojati od:
 - (a) dobrovoljnih priloga koje obezbijede Potpisnice;
 - (b) fondova koje za tu svrhu odvoji Generalna Konferencija UNESCO-a.
 - (c) doprinosa, darova ili zavještanja drugih Država; organizacija i programa sistema Ujedinjenih naroda, drugih regionalnih ili međunarodnih organizacija i javnih i privatnih tijela ili pojedinaca;
 - (d) svih kamata koje se trebaju platiti po resursima Fonda,
 - (e) fondova prikupljenih putem naplate i zarade od manifestacija koje se organizuju za prikupljanje u korist Fonda,
 - (f) svih ostalih resursa odobrenih u skladu s propisima Fonda.
4. O korištenju sredstava Fonda će odlučivati Međuvladina komisija na osnovu smjernica utvrđenih na Konferenciji Potpisnica spomenutoj u članu 22.
5. Međuvladina komisija može prihvatiti doprinose i druge oblike pomoći za opšte i posebne svrhe koje se odnose na pojedinačne projekte, pod uslovom da je ona te projekte odobrila.
6. Uz doprinose koji se obezbjeđuju Fondu ne smiju se vezati nikakvi politički, ekonomski i drugi uslovi nespojivi sa ciljevima Konvencije.
7. Potpisnice će se truditi da na redovnoj osnovi obezbjeđuju dobrovoljne priloge u cilju provođenja ove Konvencije.

Član 19.
RAZMJENA, ANALIZA I ŠIRENJE INFORMACIJA

1. Potpisnice se slažu da će razmjenjivati informacije i ekspertizu vezane za prikupljanje podataka i statistiku cifara o različitosti kulturnih izraza, kao i o najboljim praksama u cilju njihove zaštite i promoviranja.
2. UNESCO će, putem postojećih mehanizama u okviru Sekreterijata, olakšati prikupljanje, analizu i širenje svih relevantnih informacija, statističkih podataka i najboljih praksi.

3. UNESCO će, također, uspostaviti i ažurirati banku podataka o različitim sektorima i vladinim, privatnim i neprofitnim organizacijama angažovanim u oblasti kulturnih izraza.

4. U cilju olakšavanja prikupljanja podataka, UNESCO će obratiti posebnu pažnju na izgradnju kapaciteta i jačanja ekspertize Potpisnica koje podnesu zahtjev za takvu pomoć.

5. Prikupljanjem informacija navedenim u ovom članu će se dopunjavati informacije prikupljene po odredbama člana 9.

V. ODNOS PREMA OSTALIM INSTRUMENTIMA

Član 20.

ODNOS PREMA OSTALIM SPORAZUMIMA: MEĐUSOBNA PODRŠKA, KOMPLEMENTARNOST I NEPODREĐENOST

1. Potpisnice potvrđuju da će u dobroj vjeri ispunjavati svoje obaveze iz ove Konvencije i svih drugih sporazuma čije su Potpisnice. U skladu s tim, bez podređivanja ove Konvencije bilo kom drugom sporazumu;

(a) one će gajiti međusobno podržavanje ove Konvencije i drugih sporazuma čije su potpisnice, i

(b) kod tumačenja i primjene drugih sporazuma čije su strane ili kod stupanja u druge međunarodne obaveze, Potpisnice će u obzir uzimati relevantne odredbe ove Konvencije.

2. Ništa u ovoj Konvenciji se neće tumačiti u smislu izmjene prava i obaveza Potpisnica u sklopu bilo kojih drugih sporazuma kojima su one potpisnice.

Član 21.

MEĐUNARODNO KONSULTOVANJE I KOORDINACIJA

Potpisnice se obavezuju da će promovirati ciljeve i principe ove Konvencije u drugim međunarodnim forumima. U tu svrhu, Potpisnice će se po potrebi konsultirati međusobno imajući na umu te ciljeve i principe.

VI. ORGANI KONVENCIJE

Član 22.

KONFERENCIJA POTPISNICA

1. Uspostaviće se Konferencija Potpisnica. Konferencija Potpisnica će biti plenarno i vrhovno tijelo ove Konvencije.

2. Konferencija Potpisnica će se sastajati na redovnom zasjedanju svake dvije godine, ako je moguće vezano sa Generalnom konferencijom UNESCO-a. Ona se može sastajati na i vanrednom zasjedanju, ako ona tako odluči ili ako Međuvladina komisija dobije zahtjev u tom smislu od barem jedne trećine Potpisnica.

3. Konferencija Potpisnica će usvajati svoj vlastiti poslovnik.

4. Funkcije Konferencije Potpisnica će, između ostalog, biti:

(a) da bira članove Međuvladine komisije,

(b) da prima i razmatra izvještaje Potpisnica po ovoj Konvenciji koje dostavi Međuvladina komisija

(c) da odobrava operativne smjernice koje na njen zahtjev pripremi Međuvladina komisija,

(d) da preduzima i ostale eventualne mjere koje može smatrati neophodnim u cilju unapređivanja ciljeva ove Konvencije.

Član 23.

MEĐUVLADINA KOMISIJA

1. U okviru UNESCO-a će se upostaviti Međuvladina komisija za zaštitu i promoviranje različitosti kulturnih izraza, u daljem tekstu »Međuvladina komisija«. Ona će se sastojati od predstavnika 18 država Potpisnica Konvencije izabranih na mandat od četiri godine od strane Konferencije Potpisnica, nakon stupanja na snagu ove Konvencije, u skladu sa članom 29.

2. Međuvladina komisija će se sastajati jednom godišnje.
3. Međuvladina komisija će funkcionirati pod okriljem i usmjerenjem Konferencije Potpisnica, i biti njoj odgovorna.
4. Broj članova Međuvladine komisije će se povećati na 24 kada broj Potpisnica Konvencije dosegne 50.
5. Izbor članova Međuvladine komisije će biti zasnovan na principu ravnopravne geografske zastupljenosti kao i na principu rotacije.
6. Bez obzira na druge nadležnosti koje joj se određuju ovom Konvencijom, funkcije Međuvladine komisije će biti:
 - (a) da promovira ciljeve ove Konvencije i poticanje i praćenje njihovog provođenja,
 - (b) da priprema i predaje na odobravanje Konferenciji Potpisnica, na njen zahtjev, operativne smjernice za provođenje i primjenu odredbi Konvencije,
 - (c) da prenosi Konferenciji Potpisnica izvještaje od Potpisnica Konvencije, skupa sa svojim komentarima i sižeom njihovog sadržaja;
 - (d) da pravi odgovarajuće preporuke koje treba poduzeti u situacijama na koje joj se skrene pažnja od strane Potpisnica Konvencije u skladu s relevantnim odredbama Konvencije, posebno člana 8.,
 - (e) da uspostavlja procedure i druge mehanizme za konsultacije koje za cilj imaju promoviranje ciljeva i principa Konvencije u drugim međunarodnim forumima,
 - (f) da obavlja sve ostale zadatke koje od nje može zatražiti Konferencija Potpisnica.
7. Međuvladina komisija, u skladu sa svojim Poslovníkom, može u svako doba pozvati javne i privatne organizacije i pojedince da učestvuju na njenim sastancima u cilju konsultacija po određenim pitanjima.
8. Međuvladina komisija će pripremiti i dostaviti svoj vlastiti Poslovník Konferenciji Potpisnica na odobravanje.

Član 24. SEKRETERIJAT UNESCO-A

1. Organe Konvencije će pomagati Sekretarijat UNESCO-a.
2. Sekretarijat će pripremiti dokumentaciju Konferencije Potpisnica i Međuvladine komisije, kao i dnevni red za njihove sastanke, te će pomagati kod provođenja njihovih odluka i izvještavati po toj stavki.

VII. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 25. RJEŠAVANJE SPOROVA

1. U slučaju da dođe do spora između Potpisnica Konvencije vezanog za tumačenje ili primjenu Konvencije, Potpisnice će potražiti rješenje pregovorima.
2. Ako se dotične Potpisnice ne budu mogle dogovoriti u pregovorima, one mogu zajednički potražiti dobronamjerne usluge ili zatražiti medijaciju treće strane.
3. Ako se dobronamjerne usluge ili medijacija ne provedu, ili ako ne dođe do rješavanja pregovorima, dobronamjnim uslugama ili posredovanjem, Potpisnica može pribjeći pomirenju u skladu s procedurom predviđenom u Aneksu ove Konvencije. Potpisnice će u dobroj namjeri razmatrati prijedlog Komisije za pomirenje u cilju rješavanja spora.
4. Svaka od Potpisnica može, u vrijeme ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja izjaviti da ne priznaje gore predviđenu proceduru pomirenja. Svaka Potpisnica koja je dala takvu izjavu može u bilo koje vrijeme tu izjavu povući tako što će poslati obavijest Generalnom sekretaru UNESCO-a.

Član 26. RATIFIKACIJA, PRIHVAĆANJE, ODOBRENJE ILI PRISTUPANJE DRŽAVA ČLANICA

1. Ova Konvencija će biti podložna ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju od strane Država članica UNESCO-a, i to svaka u skladu s svojom ustavnom procedurom.
2. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja će se deponovati kod Generalnog direktora UNESCO-a.

Član 27. PRISTUPANJE

1. Ova Konvencija će biti otvorena za pristupanje svim Državama koje nisu članice UNESCO-a, ali jesu članice Ujedinjenih naroda, ili bilo koje od njenih specijalizovanih agencija, a koje Generalna konferencija UNESCO-a pozove na pristupanje.

2. Ova Konvencija će također biti otvorena za pristupanje teritorijama koje uživaju punu unutrašnju samoupravu koju su kao takvu priznale Ujedinjene nacije, ali koje nisu dobile punu nezavisnost u skladu sa rezolucijom Generalne skupštine br. 1514 (XV), a koje imaju nadležnost u predmetima koje reguliše ova Konvencija, uključujući i nadležnost za stupanje u međunarodne sporazume u odnosu na takve predmete.

3. Naredne odredbe se primjenjuju na regionalne organizacije za ekonomske integracije:

(a) Ova Konvencija će također biti otvorena za pristupanje svim regionalnim organizacijama za ekonomsku integraciju, koje će, osim kako je predviđeno u daljem tekstu, biti potpuno obavezane odredbama Konvencije na isti način kao i države članice:

(b) U slučaju da su jedna ili više Država - članica takve organizacije također Potpisnice i ove Konvencije, organizacija i dotična Država - članica ili Države će odlučivati o svojoj nadležnosti za ispunjavanje svojih obaveza po ovoj Konvenciji. Takva raspodjela nadležnosti će stupiti na snagu nakon obavljene procedure obavještanja opisane u tački (c). Organizacija i Države - članice neće moći ostvarivati prava po ovoj Konvenciji u isto vrijeme. Pored toga, regionalne organizacije za ekonomsku integraciju će, po predmetima koji su u njihovoj nadležnosti, ostvarivati svoja prava glasanja s brojem glasova jednakim broju njihovih Država - članica koje su Potpisnice ove Konvencije. Takva organizacija ne smije ostvarivati svoje pravo glasanja ako bilo koja od njenih Država - članica ostvaruje svoje pravo, i obrnuto;

(c) Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju i njene Države - članice ili države koje su se dogovorile o raspodjeli nadležnosti kako je predviđeno u tački (b) će obavijestiti Potpisnice o svakom takvom prijedlogu raspodjele nadležnosti na sljedeći način:

(i) u svom instrumentu za pristupanje, takve organizacije će izjaviti konkretno raspodjelu svojih nadležnosti u odnosu na predmete koje reguliše Konvencija;

(ii) u slučaju kasnije modifikacije međusobno podijeljenih nadležnosti, regionalna organizacija za ekonomsku integraciju mora obavijestiti depozitara o svakoj takvoj predloženoj modifikaciji međusobnih nadležnosti: depozitar će sa svoje strane obavijestiti Potpisnice o toj modifikaciji.

(d) Za Države - članice neke regionalne organizacije za ekonomske integracije koje postanu Potpisnice ove Konvencije će se smatrati da zadržavaju nadležnosti po svim predmetima u odnosu na koje nije došlo do konkretne izjave niti obavijesti depozitaru u smislu prenosa nadležnosti na njih na organizaciju;

(e) »Regionalna organizacija za ekonomsku integraciju« označava organizaciju koju sačinjavaju suverene Države, članice Ujedinjenih naroda ili bilo koje od njenih specijalizovanih agencija, na koju su te Države prenijele nadležnosti u smislu predmeta koje reguliše ova Konvencija i koja je propisno ovlaštena, u skladu sa svojim internim procedurama, da postane njena Potpisnica.

4. Instrument o pristupanju će se deponovati kod Generalnog direktora UNESCO-a.

Član 28. OSOBA ZA KONTAKT

Kad postane Potpisnica ove Konvencije, svaka Potpisnica mora imenovati osobu za kontakt osobu, kako je predviđeno članom 9.

Član 29. STUPANJE NA SNAGU

1. Ova Konvencija će stupiti na snagu tri mjeseca nakon datuma deponovanja tridesetog instrumenta za ratifikaciju, prihvatanje, odobrenje ili pristupanje, ali samo u odnosu na one Države ili regionalne organizacije za ekonomsku integraciju koje su deponovale svoje dokumente za ratifikaciju, prihvatanje, odobravanje ili pristupanje na taj datum ili prije njega. Ona će stupiti na snagu u odnosu na svaku drugu Potpisnicu tri mjeseca nakon deponovanja njenih instrumenata za ratifikaciju, prihvatanje, odobravanje ili pristupanje.

2. U svrhu ovog člana, svaki instrument koji deponuje neka regionalna organizacija za ekonomsku integraciju neće se brojati kao dodatni na one koje su deponovale Države - članice te organizacije.

Član 30.
FEDERALNI I NE-UNITARNI SISTEMI

Pošto su međunarodni sporazumi jednako obvezujući po Potpisnice bez obzira na njihove ustavne sisteme, na Potpisnice koje imaju federalni ili ne-unitarni ustavni sistem odnose se sljedeće odredbe:

a) u odnosu na odredbe ove Konvencije, čije provođenje spada pod pravnu jurisdikciju federalne ili centralne zakonodavne vlasti, obaveze federalne ili centralne vlade će biti iste kao i one za Potpisnice koje nisu federalne Države.

b) u odnosu na odredbe Konvencije, čije provođenje spada pod jurisdikciju pojedinačnih ustavnih jedinica poput Država, regija, pokrajina ili kantona koji nisu obavezani ustavnim sistemom federacije u smislu (ne)preduzimanja zakonodavnih mjera, federalna vlada će po potrebi informirati nadležne organe ustavnih jedinica poput Država, regija, pokrajina ili kantona o navedenim odredbama sa svojom preporukom za njihovo usvajanje.

Član 31.
ODRICANJE

1. Svaka Potpisnica ove Konvencije može se odreći ove Konvencije.
2. O odricanju će se dostaviti obavijest instrumentom u pisanoj formi koji se deponuje kod Generalnog direktora UNESCO-a.
3. To odricanje će stupiti na snagu 12 mjeseci nakon prijema instrumenta odricanja. Ono neće ni na koji način uticati na finansijske obaveze Potpisnice koja se odriče Konvencije do datuma na koji povlačenje stupa na snagu.

Član 32.
FUNKCIJA DEPOZITARA

Generalni direktor UNESCO-a, kao depozitar ove Konvencije obavještava Države- članice, organizacije, države koje nisu članice organizacije, te regionalne organizacije za ekonomsku integraciju iz člana 27., kao i Ujedinjene narode, o deponovanju instrumenata za ratifikaciju, prihvatanje, odobravanje i pristupanje predviđenih u članu 26. i 27., te o instrumentima odricanja predviđenim u članu 31.

Član 33.
IZMJENE I DOPUNE

1. Pismenim saopštenjem upućenim Generalnom direktoru, Potpisnica ove Konvencije može predložiti izmjene i dopune na ovu Konvenciju. Glavni direktor će dostaviti to saopštenje svim Potpisnicama. Ako se, u roku od šest mjeseci od datuma dostavljanja saopštenja, na zahtjev potvrdno izjasni najmanje polovina Potpisnica, Generalni direktor će staviti taj prijedlog na narednoj Konferenciji Potpisnica na raspravu i eventualno usvajanje.

2. Izmjene i dopune će se usvajati dvotrećinskom većinom prisutnih i glasujućih Potpisnica.

3. Kad se usvoje, izmjene i dopune na ovu Konvenciju će se dostaviti Potpisnicama na ratifikaciju, prihvatanje, odobravanje ili pristupanje.

4. U odnosu na Potpisnice koje su ratificirale, prihvatile, odobrile ili pristupile izmjenama i dopunama na ovu Konvenciju, ona će stupiti na snagu tri mjeseca nakon deponovanja instrumenata spomenutih u paragrafu 3. ovog člana od strane dvije trećine Potpisnica. Nakon toga, u odnosu na svaku Potpisnicu koja ratificira, prihvati, odobri ili pristupi nekoj izmjeni i dopuni, navedena izmjena i dopuna će stupiti na snagu tri mjeseca nakon datuma deponovanja od strane te Potpisnice svog instrumenta za ratifikaciju, prihvatanje, odobravanje ili pristupanje.

5. Procedura predviđena u stavovima 3. i 4. neće se primjenjivati na izmjene i dopune na član 23, u vezi sa brojem članova Međuvladine komisije. Te izmjene i dopune stupaju na snagu u vrijeme kad se usvoje.

6. Država ili regionalna organizacija za ekonomsku integraciju spomenuta u članu 27. koja postane Potpisnica ove Konvencije nakon stupanja na snagu izmjena i dopuna, u skladu sa stavom 4. ovog člana će, ako ne izrazi drugačiju namjeru, biti smatrana:

a) Potpisnicom ove Konvencije skupa sa izmjenama i dopunama, te;

b) Potpisnicom Konvencije bez izmjena i dopuna u odnosu na svaku Potpisnicu koja nije obavezana izmjenama i dopunama.

Član 34.
VJERODOSTOJNOST TEKSTOVA

Ova Konvencija je sačinjena na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku, i svih šest tekstova su jednako vjerodostojni.

Član 35.
UPIS U REGISTAR

U skladu s članom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, ova Konvencija će se registrovati kod Sekretarijata Ujedinjenih naroda na zahtjev Generalnog direktora UNESCO-a.

DODATAK
PROCEDURA POMIRENJA

Član 1.
KOMISIJA ZA POMIRENJE

Komisija za pomirenje će se obrazovati na zahtjev jedne od Potpisnica u sporu. Komisija će se, ako se potpisnice ne sporazumiju drugačije, sastojati od pet članova, od kojih svaka od Potpisnica imenuje po dva člana, i od Predsjednika kojeg imenuju ti članovi.

Član 2.
ČLANOVI KOMISIJE

U sporovima između više od dvije Potpisnice, Potpisnice istoga interesa će imenovati svoje članove Komisije zajedničkim dogovorom. Tamo gdje dvije i više Potpisnica imaju odvojene interese ili tamo gdje postoji neslaganje oko toga da li su one istoga interesa, one će imenovati svoje članove odvojeno.

Član 3.
IMENOVANJA

Ako Potpisnice ne izvrše bilo koje imenovanje u roku od dva mjeseca od datuma zahtjeva za obrazovanjem Komisije za pomirenje, Generalni direktor UNESCO-a će, po zahtjevu Potpisnice koja je uložila navedeni zahtjev, izvršiti ta imenovanja u naknadnom roku od dva mjeseca.

Član 4.
PREDSJEDNIK KOMISIJE

Ako Predsjednik Komisije za pomirenje nije odabran u roku od dva mjeseca od imenovanja posljednjeg člana Komisije, Generalni direktor UNESCO-a će, po zahtjevu Potpisnica, odrediti Predsjednika u naknadnom roku od dva mjeseca.

Član 5.
ODLUKE

Komisija za pomirenje donosi odluke većinom glasova svojih članova. Ako se Potpisnice u sporu ne sporazumiju drugačije, ona će utvrditi svoju vlastitu proceduru. Ona će sačiniti prijedlog za rješavanje spora, koji će Potpisnice razmatrati u dobroj vjeri.

Član 6.
NESLAGANJE

O neslaganju u vezi nadležnosti Komisije za pomirenje rješava Komisija.

SASTAVLJENO u Parizu devetog decembra 2005. godine u dva vjerodostojna primjerka s potpisom Predsjedavajućeg 33. zasjedanja Generalne konferencije i Generalne direkcije Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, koji će se deponovati u arhivu Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, nauku i kulturu, a ovjerene tačne kopije koje će se dostaviti svim Državama, teritorijama i regionalnim organizacijama za ekonomsku integraciju spomenutim u članu 26. i 27. kao i Ujedinjenim narodima.

Gornji tekst predstavlja vjerodostojan tekst Konvencije koju je ovim propisno usvojila Generalna konferencija UNESCO-a na svom 33. zasjedanju, održanom u Parizu i proglašenom zatvorenom dvadeset prvog oktobra 2005. godine.

Sadržaj:

Predgovor	4
Konvencija za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba	5
Prvi protokol uz Konvenciju za zaštitu prirodnih dobara u slučaju oružanog sukoba	22
Drugi protokol uz Konvenciju za zaštitu prirodnih dobara u slučaju oružanog sukoba.....	24
Konvencija o mjerama za zabranu i sprečavanje nedopuštenog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara.....	37
Svjetska (univerzalna) konvencija o autorskim pravima.....	47
Konvencija o zaštiti svetske kulturne i prirodne baštine	59
Konvencija o zaštiti podvodne kulturne baštine.....	73
Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine.....	87
Konvencija o zaštiti i promociji raznolikosti kulturnih izražaja.....	99